

Afdeling for Arktisk Samfundsvidenskab og Økonomi

Magtstrukturer og diskursive kampe i spørgsmålet om Nanortaliks kommunale fremtid

René Jakob Olsen 210897-xxxx

Arktisk Samfundsvidenskab - Speciale

Vejleder: Steven Arnfjord

ECTS: 30

Abstract.....	3
1. Indledning.....	4
2. Problemfelt.....	5
3. Problemstilling.....	11
3.2 Problemformulering.....	12
3.3. Afgræsning.....	12
4. Videnskabsteoretisk tilgang.....	13
4.1. Kritisk diskursanalyse.....	13
5. Teoriafsnit.....	16
5.1. Steven Lukes' magtbegreb: De Tre Magtdimensioner.....	17
5.2. Michel Foucault: Magtbegrebet.....	19
5.2.1. Magt og viden.....	20
5.3. James C. Scott - Techne, metis og modstand.....	22
5.3.1. Staten som et centraliserende projekt.....	23
5.3.2. Techne og Metis.....	24
5.3.3. Modstand - Offentlige og skjulte transskriptioner.....	25
6. Lokale perspektiver på sammenlægningen i Sydgrønland.....	27
7. Metodeafsnit.....	28
7.1. Kvalitativ metode.....	28
7.2. Analysestrategi.....	30
7.3. Feltarbejde.....	31
7.4. Fokusgruppeinterview.....	33
7.5. Semistruktureret interview.....	35
7.5.1. Interviewguide.....	36
7.5. Dokumentanalyse.....	37
7.6. Udvælgelsen af nøglepersoner.....	39
7.6.1. Fordele og ulemper ved at interviewe nøglepersoner fra initiativgruppen:.....	40
7.6.2. Fordele og ulemper ved at interviewe viceborgmesteren.....	41
7.7. Ethiske overvejelser af hensyn til respondenterne.....	41
8. Analyseafsnit.....	43
8.1. Initiativgruppen som udtryk for lokal modstand.....	43
8.2. Byggerier, renoveringer & vedligeholdelse.....	47
8.3. Økonomisk krise og ansvarsfralæggelse.....	48
8.4. Rygter, konspirationsteorier og hverdagsmodstand.....	51
8.5. Diskursive kampe om daginstitution: Tæller det som et resultat?.....	52
8.6. Mineprojekter som en mulig indtægtskilde: Men hvem har ret til at tale om det?.....	55
8.7. Decentraliseringens illusion i Kommune Kujalleq.....	60
8.8. Håndtering med forsinkelse: Den politiske reaktion på borgerkrav.....	63

8.9. Kritik og forslag til den politiske håndtering af borgernes kritik.....	66
9. Konklusion.....	68
10. Perspektivering.....	73
Litteraturliste.....	74
Bilag 1: Kommune Kujalleqs Facebook-opslag om borgmesterbesøg i Familiehuset.....	80
Bilag 2: Officiel mødeindkaldelse fra Kommune Kujalleq til borgermøde i Nanortalik...	81
Bilag 3: Artiklen om daginstitution fra Kommune Kujalleqs hjemmeside.....	82
Bilag 4: Kommune Kujalleqs præsentation af Nanortaliks minedriftspotentiale (fra kommunens hjemmeside).....	83
Bilag 5: Minedrifter i kommunens planstrategi 2023-2027.....	84
Bilag 6: Borgmesterens nytårstale part 1.....	85
Bilag 7: Borgmesterens nytårstale part 2.....	86
Bilag 8: Borgmesterens nytårstale part 3.....	87
Bilag 9: Sammenlægningsaftale.....	88
Bilag 10: Fokusgruppeinterview med medlemmer af initiativgruppen (Kun til brug for bedømmelsen - den må ikke offentliggøres).....	90
Bilag 11: Semistruktureret interview med viceborgmesteren (Kun til brug for bedømmelsen - den må ikke offentliggøres).....	104

Abstract

Since the municipal reform in 2009, Nanortalik has experienced growing dissatisfaction with the current municipal structure in Kommune Kujalleq. Citizens express concern over weakened local democracy, marginalization of their town and settlements, and insufficient attention from the central administration. In response, a citizen movement has emerged, demanding increased local influence and even the re-establishment of Nanortalik as an independent municipality.

This thesis investigates how power structures in Kommune Kujalleq are expressed and contested, and how political resistance takes shape in Nanortalik. Through critical discourse analysis, the study explores how dominant narratives maintain centralized governance and how local actors challenge this through discursive and civic resistance. The empirical foundation is based on qualitative interviews conducted in October 2024, during the tenure of Mayor Stine Egede and IA's municipal coalition, a period marked by political tension ahead of the April 1, 2025 municipal election.

The analysis reveals that the mayor highlights selective local projects, such as a daycare center, while broader citizen concerns — including the future of mining projects, actual decentralization, infrastructure improvement, and depopulation — are either excluded or deprioritized. Citizens' visions for potential revenue from mining activities, such as Nalunaq and Amitsoq, are dismissed by the municipality, reflecting a discourse shaped by economic interests and institutional control over who is authorized to speak.

This thesis argues that the current governance structure produces democratic deficits and symbolic marginalization. Addressing these issues requires more than administrative reform - it demands a political culture that recognizes and engages with local voices. The study contributes to the broader debate on local governance in Greenland by critically examining how power is maintained and resisted at the municipal level.

In addition to formal expressions of dissent, the thesis identifies subtle and everyday forms of resistance within the local community. Drawing on James C. Scott's (1990) concept of *hidden transcripts*, it shows how opposition also unfolds in private conversations, rumors, humor, and laughter - practices that quietly challenge dominant discourses and reflect underlying tensions in the relationship between citizens and municipal authorities.

1. Indledning

Nanortalik er Grønlands sydligste by, der ligger ca. 100 km nordvest for Kap Farvel, som er Grønlands sydligste punkt. Nanortalik blev grundlagt som en handelsstation under kolonien Julianehåb (Qaqortoq i dag) i 1797, da storisen i området gav fangstmuligheder, som kunne øge indhandlingen af grønlandske produkter. I 1900-tallet opstod erhvervsændring i byen fra fangst til torskefiskeri pga. canadiernes og nordmændenes massive sælfangst både i Canada og den østlige kyst af Grønland. Med efterkrigstidens afkolonisering blev Nanortalik i 1950 en selvstændig kommune, men udfordringerne med storisen betød færre investeringer i indhandling og infrastruktur end i åbentvandsbyerne. I dag har Nanortalik en fiskefabrik, som primært indhandles og bearbejdes torsk. Turismen i området har voksende potentiale, og omkring halvdelen af beskæftigede i den offentlige sektor, herunder uddannelse og sundhed (Hendriksen, 2025).

I starten af 2024 er spørgsmålet om lokal selvbestemmelse i Nanortalik blevet centralt i den offentlige debat. Efter kommunesammenlægningen i 2009, hvor Nanortalik blev en del af Kommune Kujalleq, er utilfredsheden blandt byens borgere vokset. En borgerbevægelse har rejst krav om at genetablere Nanortalik som en selvstændig kommune.

Specialet undersøger ikke den økonomiske realisme bag ønsket, men retter i stedet fokus mod de magtkampe, der udspiller sig mellem borgerne og kommunale beslutningstagere. Med udgangspunkt i James C. Scotts teori om centraliserede magtstrukturer og *hidden transcripts* analyseres, hvordan modstand formes og udtrykkes. Specialet anvender desuden Michel Foucaults magtbegreb, hvor magt forstås som noget, der producerer virkelighed og viden, samt Steven Lukes' tre-dimensionelle magtteori, hvor særligt den anden dimension - kontrol over dagsordenen - er relevant.

Specialet viser, hvordan kampen om en selvstændig kommune ikke blot handler om formelle beslutninger, men også om, hvordan virkeligheden skal forstås og italesættes. Magt udøves gennem diskurser, som både skaber og begrænser muligheder for modstand. Samtidig viser analysen, at borgernes modstand ikke kun retter sig mod konkrete politiske beslutninger, men også mod de underliggende magtformer, der forsøger at definere virkeligheden på deres vegne.

2. Problemfelt

Der har været forskellige udtalelser og perspektiver omkring den kommunale reform i Grønland. Sermitsiaq.ag udgav den 1. februar 2024 en artikel om udviklingen blandt borgerne i Nanortalik i begyndelsen af året. Ifølge artiklen er ønsket om ændringer i kommunestrukturen ikke nyt. Siden strukturreformen trådte i kraft den 1. januar 2009, har både kommunalpolitikere og borgere rejst bekymringer over, at nærdemokratiet er blevet reduceret som følge af reformen. Artiklen fremhæver, at størrelsen på den tidligere Qaasuitsup Kommunia har ført til dens opdeling i Avannaata Kommunia og Kommune Qeqertalik. Desuden har borgere i afsidesliggende områder som Tasiilaq, Ittoqqortoormiit og Qaanaaq ved flere lejligheder ytret utilfredshed med nærdemokratiets begrænsninger. I februar 2024 opstod en borgerbevægelse i Nanortalik. Borgerne i Nanortalik, herunder byggerne Alluitsup Paa, Ammassivik, Tasiusaq, Narsarmijit, Aappilattoq samt færeholdersteder fremsatte et ønske om at gøre Nanortalik til en selvstændig kommune. Initiativgruppen på baggrund af borgerbevægelsen indsamlede underskrifter for et ønske om at blive en selvstændig kommune. Initiativgruppen, der bestod af omkring 10 personer med baggrunde inden for blandt andet fiskeri, turisme og guldmineprojektet på Nalunaq, indsamlede underskrifter for at støtte denne idé. Borgerbevægelsen fik en stor opbakning i Nanortalik, hvor de havde indsamlet 500 underskrifter på én dag, en tredjedel af indbyggerne, og initiativgruppen besluttede at få underskriftsindsamlingen afleveret til kommunalbestyrelsen inden d. 14. februar 2024. Gruppen ønskede også at præsentere deres krav til Inatsisartut og Naalakkersuisut på baggrund af en opfattelse af manglende opmærksomhed fra Kommune Kujalleq (Berthelsen, 2024d).

I KNR beskrives borgernes utilfredshed i Nanortalik med den nuværende kommunale struktur. Ifølge Minik Serano Frederiksen, en af initiativtagerne til underskriftsindsamlingen, havde omkring halvdelen af byens borgere skrevet under på ønsket om løsrivelse fra Kommune Kujalleq. Underskriftsindsamlingen udsprang af begrænsninger i nærdemokratiet i form af oplevelser med manglende prioritering, forringet service og flytning af administrative stillinger fra Nanortalik til Qaqortoq. Ifølge Minik Serano Frederiksen føler borgerne sig overset og ser ingen udvikling for deres skattebidrag. Borgmester Stine Egede (IA) udtalte i et skriftligt svar, at ønsket om selvstændighed vil blive behandlet som enhver anden sag (Semionsen & Vestergaard Hviid, 2024).

Samtidig udtrykte lokalpolitikeren Anders Olsen (S) fra Nanortalik, at han var åben for at drøfte borgernes ønsker. Han anerkendte borgernes engagement og bemærkede, at antallet af underskrifter fra borgere i Nanortalik-området indikerede et klart budskab om ønsket om en selvstændig kommune. Hvis Nanortalik skulle blive en selvstændig kommune igen, så foreslog han, at kommunalbestyrelsen skulle overveje at afholde en folkeafstemning for borgere i Nanortalik og tilhørende bygder for at sikre en præcis opgørelse over, hvor mange borgere der støttede ideen (Hyldal & Semionsen, 2024).

Under en afgørende fase i borgerbevægelsen besluttede Kommune Kujalleqs borgmester Stine Egede (IA) at rejse til Nanortalik for at afholde et borgermøde. Ifølge Kommune Kujalleqs egen hjemmeside deltog arrangørerne af underskriftindsamlingen ikke, hvilket borgmesteren havde håbet på for at kunne indgå i en dialog om konkrete spørgsmål vedrørende Nanortalik. Omkring 60 borgere deltog i mødet, hvilket skuffede borgmesteren, da hun havde forventet større deltagelse med tanke på byens fremtid. På trods af dette hørte hun flere positive udtalelser om kommunens initiativer; især inden for børne- og ungeområdet; samt et ønske om flere praktikpladser i den lokale administration. Under mødet præsenterede kommunen også økonomiske og faktuelle data om Nanortalik. Borgmesteren fastholdt dog, at hun endnu ikke havde fået en klar tilkendegivelse fra borgerne om et ønske om at blive en selvstændig kommune i den nærmeste fremtid (Kristensen, 2024; se bilag nr. 1 og 2).

14. februar 2024 besluttede kommunalbestyrelsen i Kommune Kujalleq at imødekomme borgernes ønske om en selvstændig kommune i Nanortalik gennem en folkeafstemning når de drøftede Anders Olsens forslag om folkeafstemning for borgere i Nanortalik og dens bygder. Kommunalbestyrelsen blev under debatten opmærksom på det resultat der var blevet leveret af initiativgruppen i Nanortalik, hvor 83% af stemmeberettigede borgere i Nanortalik inkl. 5 bygder og adskillige fåreholdersteder skrev under på ønsket om at gøre Nanortalik til en selvstændig kommune, hvilket svarede til 953 ud af 1138 stemmeberettigede. Debatten, der fulgte, var præget af stærke følelser, især omkring Anders Olsens forslag om at lade borgerne i Nanortalik og tilhørende bygder stemme om spørgsmålet. Nogle kommunalbestyrelsesmedlemmer, herunder fra borgmesterens parti Inuit Ataqatigiit, udtrykte behov for “fakta” om, hvorvidt Nanortalik er blevet “forsømt” af kommunalbestyrelsen i Kommune Kujalleq. På trods af dette blev der opnået enighed om at afholde en folkeafstemning. Kommunalbestyrelsens økonomi- og erhvervsudvalg indstillede til, at man

skulle vente på resultatet af tilfredshedsundersøgelsen af kommunalreformen, før man tog stilling til, hvorvidt der skulle være en folkeafstemning om Nanortaliks eventuelle udtrædelse fra Kommune Kujalleq. Simon Simonsen (På dette tidspunkt var han Siumut-medlem, nu i Demokraatit) beskrev debattens forløb som: *“Vi fik selvfølgelig lov til at debattere og fortælle, hvad vi har været igennem her på det sidste. Og der var en lidt følelsesladet debat, der kunne være hård for nogle... Jeg synes, det er godt, at vi som enig kommunalbestyrelse kan fortælle borgerne i Nanortalik, at de selvfølgelig kan få lov at lave en afstemning, om de vil være en selvstændig kommune.”* Naalakkersuisut har igangsat en borgertilfredshedsundersøgelse der har fokus på kommunesammenlægningen og nærdemokrati, men det vil kommunalbestyrelsen ikke vente på før der afholdes en folkeafstemning i Nanortalik og dens bygder. Datoen for folkeafstemningen var ikke fastsat endnu men forslagsstilleren Anders Olsen (S) udtrykte håb om, at en folkeafstemning kunne gennemføres inden sommeren 2024 (Berthelsen, 2024e; Trosborg, 2024).

19. marts 2024 besluttede kommunalbestyrelsen at afholde en vejledende folkeafstemning om Nanortaliks eventuelle løsrivelse, udelukkende for borgerne bosiddende i den tidligere Nanortalik Kommune. Før afstemningen om skal der udarbejdes først laves en rapport, som skal analysere de økonomiske og strukturelle konsekvenser ved en eventuel løsrivelse. Rapporten, der skal beskrive økonomiske og strukturelle konsekvenser ved en eventuel løsrivelse, vil koste omkring en million kroner. Rapporten skal udarbejdes eksternt og præsenteres offentligt gennem kommunens hjemmeside og på Facebook. Den endelige beslutning om ændringer i den kommunale struktur ligger hos Naalakkersuisut og Inatsisartut. Det blev dog vurderet, at folkeafstemningen sandsynligvis ikke kunne afholdes inden sommeren 2024 (Reimer-Johansen, 2024a).

Kommune Kujalleqs borgmester Stine Egede besluttede endnu en gang at tage til Nanortalik vedrørende ønsket om den eventuelle løsrivelse fra Kommune Kujalleq til at afholde et borgermøde. På mødet deltog nogle af initiativtagerne til underskriftsindsamlingen vedrørende ønsket om at gøre Nanortalik til en selvstændig kommune. Under mødet stillede de spørgsmål om hvorfor, hvordan og hvornår i forhold til kommunalbestyrelsens beslutning om, at der skal laves en økonomisk og strukturel konsekvensanalyse i fald Nanortalik bliver egen kommune. Her forklarede borgmesteren om beslutningen: *“En vejledende folkeafstemning for at blive egen kommune, kan i sidste ende få store konsekvenser for borgernes fremtid i Nanortalik. Derfor har både borgerne, kommunalbestyrelsen og*

landspolitikerne, som i sidste ende skal beslutte kommunestrukturen, krav på at få belyst økonomien, som de nye kommuner vil være baseret på ved en opdeling. At forhaste en folkeafstemning igennem mener jeg er uforsvarligt, derfor skal analysen gennemføres og formidles til borgerne, når den er klar” (Kommune Kujalleq, 2024a).

Da der i skrivende stund var fastsat en dato for folkeafstemningen, er det uklart, hvornår den vil blive gennemført. Tidligere på året udtalte Jess Svane, naalakkersuisoq for indenrigsanliggender, at kommunalreformen fra 2009 ikke har opfyldt sine mål, hvilket faldt sammen med underskriftsindsamlingen i Nanortalik i februar 2024. Jess Svane forklarede kommunalreformens oprindelige formål til Sermitisiaq.ag: *“Set i bakspejlet, så mener jeg grundlæggende at strukturreformen har fejlet i alle henseender. Kommunesammenlægningen skulle føre til styrkelse af den samlede økonomi, afskaffelse af dobbeltadministration, der fører til mindre administration samt mindre driftsomkostninger. Sammenlægningen skulle føre til overdragelse af ansvarsområder fra selvstyret til kommunerne og ikke mindst, så skulle sammenlægningen føre til hurtigere og bedre borgerservice. Men mange af målene er ikke nået, og det kan dokumenteres ved, at vi i dag kan fremkomme med tal, der direkte påviser, at strukturreformen har fejlet.”* Ifølge Jess Svane er det op til de enkelte kommuner at beslutte eventuelle opdelinger, som det tidligere er sket med Qaasuitsup Kommunian, der blev opdelt i to kommuner på grund af størrelsesmæssige udfordringer. Samtidig arbejder Naalakkersuisut på en borgertilfredshedsundersøgelse, efter at Aqqalu Jeremiassen (A) fremsatte et forslag i Inatsisartut om at evaluere kommunalreformen (Berthelsen, 2024c). Aqqalu Jeremiassen har kritiseret Naalakkersuisut for “manglende vilje” til at adressere de udfordringer, reformen har skabt (Berthelsen, 2024a).

Den tidligere naalakkersuisoq for indenrigsanliggender, Jess Svane (S), havde som reaktion på borgernes stigende utilfredshed med den nuværende kommunalstruktur foreslået oprettelsen af en ny strukturkommission. Denne kommission vil have til opgave både at evaluere den nuværende kommuneordning og at foreslå alternative løsninger, der kan forbedre nærdemokratiet. Forslaget blev drøftet på et møde i Ilulissat mellem Naalakkersuisut og kommunernes borgmestre, hvor der var fokus på, hvordan man kan sikre, at beslutningstagning kommer tættere på borgerne, især i de mere afsides områder. Samtidig skal kommissionen også undersøge, hvordan Naalakkersuisut bedst muligt kan støtte kommunerne med implementeringen af ny lovgivning. Dette initiativ er et forsøg på at

imødekomme de mange kritiske røster fra hele landet, der ønsker større lokal beslutningskompetence (Berthelsen, 2024b)

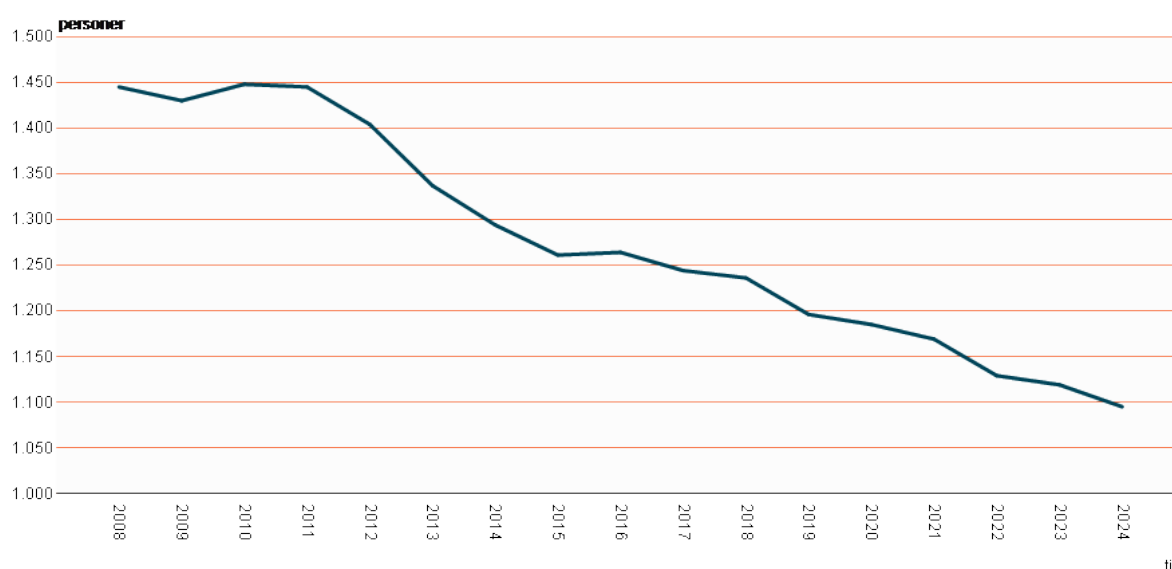
Siden strukturreformen i 2009, hvor Grønland blev reduceret fra 18 kommuner til fem større kommuner, har der været stigende debat om, hvorvidt denne reform har opnået sine mål. Flere steder i landet, herunder Nanortalik, har borgere og politikere udtrykt utilfredshed med den manglende nærhed til deres folkevalgte og de begrænsede muligheder for lokal selvbestemmelse. Denne bekymring deles også af Atassuts formand, Aqqalu Jeremiassen, som i 2024 foreslog, at Naalakkersuisut skulle udarbejde en omfattende redegørelse om omkostningerne ved at vende tilbage til den tidligere kommunestruktur. Aqqalu Jeremiassen fremhævede, at den store geografiske afstand mellem bosættelserne i Grønland er en udfordring for den *centraliserede* struktur og nærdemokratiet, og at det derfor er nødvendigt at overveje alternative løsninger. Denne kritik af den eksisterende kommunale struktur, kombineret med de lokale krav fra Nanortalik om større selvstændighed, viste, at spørgsmålet om lokalt politisk ansvar og ønsket om at styrke nærdemokratiet fortsat var aktuelt. Samtidig havde Naalakkersuisut og borgmestrene i kommunerne besluttet at etablere en strukturkommission, der skal undersøge mulige løsninger for kommunernes fremtidige struktur. Dette understregede, at der var et politisk momentum for at genoverveje den nuværende kommunale inddeling, hvilket kan få direkte betydning for Nanortalik og dens fremtidige placering i det kommunale landskab. (Reimer-Johansen, 2024b).

Tålmodigheden blandt borgerne i Nanortalik i forhold til afholdelsen af en folkeafstemning om selvstændighed er ved at blive udfordret. Anders Olsen (S) har via Siumuts hjemmeside opfordret Kommune Kujalleq til at overdrage ansvaret for processen til Naalakkersuisut for at sikre en “hurtigere” og “mere ukompliceret” behandling af spørgsmålet om Nanortaliks potentielle selvstændighed, da der allerede er sendt et klart budskab fra byens borgere (Siumut, 2024). Kommunalbestyrelsen drøftede dermed dette forslag om at overdrage denne proces til Naalakkersuisut i 25. september 2024 og alle medlemmer i kommunalbestyrelsen godkendte forslaget (Kommune Kujalleq, 2024b).

Nanortalik har oplevet en markant befolkningsnedgang i løbet af de sidste 16 år, både før og efter kommunalreformen trådte i kraft den 1. januar 2009. I januar 2008 havde byen 1.445 indbyggere, mens indbyggertallet i januar 2024 var faldet til 1.095, hvilket svarer til et tab på cirka 400 indbyggere (Grønlands statistik, 2024). Ifølge statistikken fra Grønlands Statistik,

har ledigheden i byen faldt markant i perioden 2018-2023. I 2018 var 106 ledige og ledighedsprocent var 13,6% og i 2023 var der 39 ledige, hvor ledighedsprocenten var 5,8% (Grønlands Statistik, 2023). Faldet i ledigheden i disse perioder kan tolkes som udtryk for en lokal evne til at skabe beskæftigelse og aktivt bidrage til samfundsudviklingen. Dette kan samtidig understøtte ønsket om større lokal selvbestemmelse, da det viser, at lokalsamfundet besidder ressourcer og handlekraft til at tage ansvar for sin egen udvikling.

Befolkningen i lokaliteterne 1. januar efter tid. Nanortalik (by).

Kilde: Grønlands Statistik

Sammenfattende bliver det tydeligt, hvad dette speciale undersøger i relation til situationen i Nanortalik. Siden kommunalreformen i 2009 har Nanortalik oplevet en stigende utilfredshed med den nuværende kommunale struktur i Kommune Kujalleq. Mange borgere føler, at nærdemokratiet er blevet svækket, og at byen og de omkringliggende bygder ikke modtager tilstrækkelig opmærksomhed og service fra centraladministrationen. Denne utilfredshed har ført til en borgerbevægelse, der kræver større lokal indflydelse og selvbestemmelse og ønsker, at Nanortalik igen bliver en selvstændig kommune. Byens demografiske udfordringer, herunder en vedvarende befolkningsnedgang, fremhæves som en indikator for manglende lokal udvikling og handlekraft. Mens borgmesteren på vegne af kommunen præsenterede økonomiske og faktuelle data om Nanortalik, forblev over halvdelen af borgerne støttende over for borgerbevægelsen. Samtidig udeblev initiativtagerne til underskriftsindsamlingen fra borgermødet, hvilket rejser spørgsmål om de underliggende magtforhold i denne proces. Borgmesterens besøg i byen synes heller ikke at have dæmpet borgernes frustration under

borgerbevægelsen. På baggrund af de teoretiske forståelser af Lukes' magtdimensioner og socialkonstruktivismen har jeg påbegyndt undersøgelsen om denne kontekst og identificeret, at magtanvendelse har spillet en central rolle i denne kontekst. Ved samme lejlighed, har jeg også opdaget, at der eksisterer forskellige former for modstand fra borgernes side i Nanortalik, som nyhedsmedier som Sermitsiaq.ag og KNR ikke opfangede. På denne baggrund videreudvikler specialet analysen til et studie af magtstrukturer i Kommune Kujalleq gennem kritisk diskursanalyse (KDA). Problemstillingen og problemformuleringen opbygges dermed i forlængelse af dette problemfelt. For at belyse dette undersøger specialet, hvordan magtstrukturer i kommunen kommer til udtryk gennem diskursive udsagn, og hvordan disse udsagn både bidrager til at reproducere magten og vækker former for lokal modstand fra borgerne.

3. Problemstilling

Dette afsnit bygger videre på det tidligere beskrevne problemfelt og præciserer de aspekter, som specialet vil undersøge.

Siden kommunalreformen i 2009 har Nanortalik stået over for en række strukturelle og politiske udfordringer, herunder befolkningsnedgang, centralisering af arbejdspladser til Qaqortoq og en oplevelse af svækket nærdemokrati. Disse udviklinger har været medvirkende til dannelsen af en borgerbevægelse, der ønsker større lokal indflydelse og overvejer en løsrivelse fra Kommune Kujalleq. Bevægelsen sætter spørgsmålstejn ved den nuværende kommunale struktur og rejser grundlæggende spørgsmål om, hvordan magt udøves, formes og udfordres i en lokal kontekst.

Specialet undersøger, hvordan forskellige former for modstand kommer til udtryk blandt borgere i Nanortalik, og hvordan disse former for modstand - både de tydelige og de mere subtile - relaterer sig til kommunens magtstrukturer og diskursive praksisser. Med udgangspunkt i en kritisk diskursanalyse analyseres det, om magt opretholdes og modsiges gennem sprog, handlinger og fravær af handling. Der sættes særligt fokus på, hvordan borgerbevægelsen og andre aktører forhandler eller afviser de *dominerende* fortællinger om nærdemokrati og kommunalreform, og hvordan disse processer former relationen mellem borgere og den kommunale myndighed i Kommune Kujalleq.

3.2 Problemformulering

Endelig beskrives specialets problemformulering på baggrund af udarbejdede problemfelt og problemstilling:

- På hvilke måder kommer borgernes modstand til udtryk i Nanortalik, og hvordan udfordrer eller reproducerer denne modstand de eksisterende magtstrukturer i Kommune Kujalleq?

For at besvare denne problemformulering grundigt, sætter specialet en række underspørgsmål:

- Hvordan oplever borgerne i Nanortalik den eksisterende kommunale struktur i deres hverdagsliv, og hvilke handlinger eller ytringer udtrykker deres modstand?
- Hvordan bliver kommunens initiativer og beslutninger italesat og forstået af borgerne i Nanortalik, og hvordan forhandler de deres position i forhold til disse beslutninger?
- Hvordan håndterer Kommune Kujalleq borgernes krav om styrket nærdemokrati, og hvordan legitimeres eller udfordres denne håndtering i de lokale diskurser?
- Hvilke former for magt kan identificeres i relationen mellem borgerne og de kommunale beslutningstagere, og hvordan kommer disse til udtryk i konkrete episoder eller udtalelser?

3.3. Afgræsning

Specialet afgrænser sig fra juridiske og økonomiske aspekter ved en eventuel løsrivelse af Nanortalik. I stedet fokuserer specialet på mulige underliggende former for magtanvendelse i Kommune Kujalleq. Gennem en kritisk diskursanalyse undersøges de diskurser, der bidrager til at opretholde eller styrke magtstrukturer i kommunen, samt hvordan disse magtstrukturer udfordres af borgere i Nanortalik. Desuden vil undersøgelsen begrænse sig til at belyse

situationen i Nanortalik og ikke inddrage perspektiver fra de øvrige byer og bygder i Kommune Kujalleq, selvom de kan have lignende problemstillinger om kommunalreformen.

4. Videnskabsteoretisk tilgang

Videnskabsteori beskæftiger sig med de grundlæggende spørgsmål om, hvordan viden opnås, og hvad der kan betragtes som sandhed. Den giver indsigt i, hvordan forskellige videnskabelige tilgange påvirker opfattelsen af verden, og hvordan valg af metoder former de resultater, der kan opnås. I et videnskabeligt arbejde er det afgørende at forholde sig til videnskabsteori, da det skaber klarhed over, hvordan teori og metode påvirker fortolkningen af den virkelighed, der undersøges. Videnskabsteorier fungerer som rammer, der hjælper forskere med at træffe valg om dataindsamling, validitet af forskellige former for viden og fortolkning af forskningsresultater. Refleksion over videnskabsteoretiske tilgange er derfor en central del af et akademisk projekt, da det medvirker til at tydeliggøre de grænser og muligheder, som de valgte teoretiske tilgange indebærer (Egholm, 2014, s. 11-17).

4.1. Kritisk diskursanalyse

Undersøgelsen begyndte med feltarbejde og interviews i Nanortalik ud fra et socialkonstruktivistisk perspektiv. Efter at have identificeret magtrelationer i Kommune Kujalleq og fulgt udviklingen gennem kommunens officielle kilder og dokumenter, blev kritisk diskursanalyse (KDA) valgt som den primære tilgang. KDA gør det muligt at undersøge, hvordan magt kommer til udtryk gennem sprog og *dominerende* fremstillinger. Derfor blev dokumentanalyse efterfølgende tilføjet som metode, hvilket uddybes i afsnit 7.5.

Kritisk diskursanalyse (KDA) er både en forskningsmetode og en teoretisk tilgang, der undersøger, hvordan sprog og kommunikation afspejler, reproducerer og udfordrer magtforhold, ideologier og sociale strukturer. Udgangspunktet er, at diskurser ikke blot beskriver virkeligheden, men også former og konstruerer den. KDA betragtes som en videreudvikling af den klassiske diskursanalyse og er inspireret af Michel Foucaults arbejde om magt og diskurser. Målet er at afdække magtrelationer, herunder hvordan samfundsmæssige og politiske diskurser bidrager til at forme den sociale virkelighed og begrænser borgernes tænke-, tale- og handlemuligheder. KDA er også anvendt af forskere som Norman Fairclough, Ruth Wodak og Teun A. van Dijk, der har bidraget væsentligt til feltet med fokus på henholdsvis kritisk sprogstudie, diskursens historiske dimension og

kognitiv tilgang til diskursanalyse (Fairclough, 1992; Wodak, 2001; van Dijk, 2008; Schmidt, 2020).

Den britiske lingvist og samfundsforsker Norman Fairclough er en af hovedskikkelserne bag udviklingen af kritisk diskursanalyse (KDA). Fairclough kombinerer sprogvidenskab med sociologisk teori og søger at forstå, hvordan sprogbrug både afspejler og former sociale relationer, ideologier og magtstrukturer (Fairclough, 1992)

Egholm (2014) fremhæver, at kritisk diskursanalysen med en tilknytning til socialkonstruktivismen og klassisk diskursanalysen afviser, at nogle typer viden er mere privilegerede end andre, hvorved det *enhedsvidenskabelige* projekt bliver *irrelevant*.

Kritisk diskursanalyse har rødder i både poststrukturalismen og kritisk teori. KDA deler poststrukturalismens opfattelse af, at sprog ikke blot afspejler virkeligheden, men også er med til at konstruere den. Diskurser skaber sociale realiteter, og betydninger er aldrig fastlåst, men afhænger af kontekst og magtrelationer. Dette ses tydeligt hos teoretikere som Michel Foucault, der har haft stor indflydelse på KDA (Leotti, Sugrue & Winge-Yanez, 2021).

KDA er også tæt forbundet med kritisk teori, særligt fra Frankfurterskolen, fordi den ikke blot analyserer sprog og diskurser, men også har en normativ ambition om at afsløre og udfordre magtstrukturer. KDA er ikke betragtet som en *neutral* metode (Jørgensen & Phillips, 1999); den søger at identificere ulighed og hegemoniske strukturer i samfundet. Til den anledning kombinerer specialet med Norman Fairclough (2010) og Ruth Wodak (2001) vedrørende erkendelsesinteressen i KDA. Fairclough mener at erkendelsesinteressen ved KDA er emancipatorisk, hvor målet er at afsløre og udfordre magtstrukturer, ideologier og uligheder, der opretholdes gennem diskurser (Fairclough, 2010). Ruth Wodak fremhæver, at KDA søger at fremme social forandring ved at bevidstgøre om, hvordan sprog bruges til at udøve magt og dominans (Wodak, 2001).

Ontologi handler om, hvad der anses for at eksistere, og hvordan disse ting eller fænomener relaterer sig til hinanden. Det er spørgsmål om *virkelighedens natur*. I samfundsvidenskab betyder det at tage stilling til, hvad der udgør *det sociale* og *det menneskelige*. Kritisk diskursanalyse er baseret på en relationel og socialkonstruktivistisk ontologi, hvor virkeligheden forstås som socialt og diskursivt skabt. Norman Fairclough, som er en af grundlæggerne af KDA, fremhæver, at diskurser ikke blot er beskrivelser af virkeligheden, men aktive elementer, der former og opretholder sociale strukturer. Virkeligheden eksisterer

som en social konstruktion, hvor sproget spiller en afgørende rolle i at skabe mening og struktur (Fairclough, 1992).

Epistemologi i samfundsvidenskabelige analyser handler om, hvordan man kan opnå viden om den virkelighed, som ontologien beskriver. Det handler om, hvordan man ved det, man ved, og hvilke metoder og tilgange der er legitime for at opnå denne viden. KDA er baseret på et socialkonstruktivistisk epistemologisk grundlag. Dette betyder, at viden ses som socialt konstrueret gennem sprog og interaktion. KDA hævder, at vores forståelse af virkeligheden ikke er *objektiv* eller *neutral*, men afhænger af de diskurser, der *dominerer* i en given kontekst. Én af hovedpointerne med KDA er, at man får adgang til viden gennem analyser af diskurser, som afspejler magtforhold og ideologier, og ifølge Fairclough (2010) er erkendelse altid situeret i sociale og historiske rammer, hvor magt og ideologi spiller en central rolle.

Specialet kombinerer Egholms (2014) og Faircloughs (1992) argumentationer i forbindelse med menneskesynet på et videnskabsteoretisk niveau. Egholm (2014) fremhæver, at individet betragtes som en repræsentant af et større kollektiv, der defineres af både diskurser og sociale konstruktioner. Endvidere kombineres der med Fairclough som fremhæver, at individet ses som både formet af og medskabere af diskurser og sociale strukturer (Fairclough, 1992). Der lægges også vægt på individets evne til kritisk refleksion og handling, og de begrænsninger, som magt og ideologi skaber.

Kritisk diskursanalyse hviler på en *pragmatisk* og *relativistisk* sandhedsteori. Fairclough (2010) mener, at sandhed ikke er absolut, men afhænger af, hvad der anerkendes som sandt inden for en given diskurs, og fremhæver, at diskurser skaber og opretholder bestemte sandheder, som reflekterer magtforhold og ideologiske interesser (ibid.).

Fairclough argumenterer for, at KDA ikke kun er en induktiv proces (der opdager mønstre i data) eller en deduktiv proces (der tester teorier); men en abduktiv proces, hvor forskeren veksler mellem teori og data for at konstruere den mest plausible forklaring på diskursive fænomener. KDA indebærer ikke kun at analysere sproget i sig selv; men også at forstå de sociale, kulturelle og politiske sammenhænge, hvori diskurser produceres og fortolkes. Abduktion er nødvendig, fordi forskeren må trække på eksisterende teorier for at tolke, hvad der sker i diskurserne. Fairclough understreger derfor, at diskursanalysen er en iterativ proces, hvor forskeren gentagne gange bevæger sig mellem teori og empiri for at justere sine

forståelser. Dette er karakteristisk for en abduktiv metode, hvor viden ikke “tages for givet”, men udvikles gennem fortolkning og refleksion (Fairclough, 2009).

Fairclough (1992) fremhæver også, at man undersøger mønstre, diskurser og temaer i empiriske data såsom tekster, interviews, politiske dokumenter mv. Han foreslår samtidig en tredimensionel model, der analyserer diskurser på tre niveauer:

1. **Tekstanalyse** (sproglig analyse af ordvalg, grammatik mv.).
2. **Diskursiv praksis** (hvordan diskurser produceres og anvendes).
3. **Social praksis** (hvordan diskurser relaterer til samfundsmæssige strukturer og magtforhold)

Wodak (2001) fremhæver, at KDA *altid* er kontekstafhængig, og at diskursanalyse skal tage højde for historiske og sociale faktorer. Som specialet afgrænser sig specifikt til situationen i Nanortalik og ikke inddrager øvrige byer og bygder, udarbejder specialet et kontekstspecifikt studie om mulige underliggende magtforhold under en bestemt situation i Nanortalik.

Specialet kobles også til Juul og Pedersen (2012). De fremhæver, at studier skal omfatte forholdet mellem magt og viden, herunder hvordan magtstrukturer påvirker, hvilke interesser der er på spil, hvilke emner konkurrerende diskurser inkluderer og ekskluderer, samt konsekvenserne af de *dominerende* diskurser.

5. Teoriafsnit

Dette afsnit præsenterer teorier, som skal undersøge magtstrukturer i konteksten i Kommune Kujalleq. Specialet undersøger dermed magtbegrebet i denne kontekst - men hvilken form for magt er der tale om i konflikten mellem Kommune Kujalleq og borgerbevægelsen i Nanortalik? For at belyse dette inddrages tre forskellige magtteorier, som tilsammen tilbyder nuancerede perspektiver på de komplekse relationer, positioner og modstandsmønstre, der har udspillet sig i og omkring borgernes kamp for styrket nærdemokrati.

Specialets teoretiske udgangspunkt er Steven Lukes' tredimensionelle magtbegreb, der dannede rammen for de første overvejelser og empiriske undersøgelser under turen til Nanortalik. Specialet inddragede senere Foucaults forståelse af magt, herunder magt og viden samt sandhedsregimer der handler om hvordan magt udøves og legitimeres gennem diskurser samt hvilke udsagn, der betragtes som *sande*. Endelig blev James C. Scotts teorier om

kritikken om centraliseringstendenser, borgernes hverdagsmodstand samt *hidden transcripts* tilføjet, da specialets eksisterende empiriske detaljer især fra fokusgruppelinterviewet har opdaget forskellige konkrete former for modstand fra borgernes side, som Lukes og Foucault ikke kan nødvendigvis forklare. Der understreges hermed, at disse teorier ikke konkurrerer mod hinanden, men skaber en dybdegående forståelse af magtforholdet, der udøves og udfordres i den lokale kontekst i Nanortalik.

5.1. Steven Lukes' magtbegreb: De Tre Magtdimensioner

Steven Lukes er en fremtrædende samfundsvidenskabsmand, kendt for sin indflydelsesrige teori om magt, som han præsenterer i sit værk *Power: A Radical View* (1974). Lukes' tilgang til magt er karakteriseret ved en dyb forståelse af, hvordan magt ikke blot udøves åbent gennem handlinger og beslutninger, men også hvordan den er indlejret i sociale strukturer og institutioner.

Steven Lukes er uddannet ved Oxford University, hvor han har specialiseret sig i sociologi og politisk teori. Hans akademiske arbejde er præget af en kritisk tilgang til sociale og politiske forhold, hvilket har ført ham til at udforske, hvordan magt og viden er indbyrdes forbundne. Dette fokus på magts kompleksitet har gjort ham til en central skikkelse inden for både sociologi og politisk teori.

I *Power: A Radical View* skelner Lukes mellem tre dimensioner af magt, hvilket giver en nuanceret forståelse af, hvordan magt fungerer i samfundet:

1. Den første magtdimension: Åben magt

Den første magtdimension refererer til direkte magtudøvelser i beslutningsprocesser, hvor én aktør får sin vilje igennem på bekostning af en anden aktør. Dette indebærer, at A får B til at gøre noget, som B ellers ikke ville have gjort gennem åbenlys og synlig indflydelse og beslutningstagning. På denne dimension kan magten ses som noget konkret og observerbart, når det handler om beslutninger, der træffes i åbne konflikter, hvor forskellige interesser brydes, og aktører kæmper om at få deres synspunkter hørt og anerkendt (Lukes, 1974). I konteksten af Nanortalik kan denne dimension ses i de åbne konflikter, der er opstået som reaktion på kommunalreformen, hvor borgerbevægelsen har udfordret beslutninger truffet af kommunen, eksempelvis de beslutninger om at flytte nogle offentlige arbejdspladser fra

Nanortalik til Qaqortoq, som KNR har belyst i starten af dette år (Semionsen & Vestergaard Hviid, 2024), hvilket kan ses som en direkte magtudøvelse hvor borgernes stemme og behov synes at blive overset i den lokale politiske proces, og deres indflydelse synes at være reduceret. Disse beslutninger har haft direkte konsekvenser for borgerne i Nanortalik, både i form af tab af arbejdspladser og mindsket lokal indflydelse. Her har specialet muligheden til at undersøge hvordan borgere i Nanortalik viser deres modstand mod de beslutninger, der var truffet af de kommunale ledere, og hvordan denne modstand synliggør magtens udøvelse på den første magtdimension. En grundig analyse af denne modstand kan hjælpe med at afdække, hvordan borgerne i Nanortalik oplever deres forhold til den nuværende kommunale struktur, og om de føler sig at være en del af beslutningsprocesser eller om de føler sig at være ude af beslutningsprocesser i kommunen. Dette vil skabe en mere nuanceret forståelse af, hvordan den første dimension af magt udspiller sig i konteksten af Nanortalik

2. Den anden magtdimension: Skjulte magt

Den anden magtdimension drejer sig ikke kun om beslutninger i åbne konflikter, men også om kontrol over dagsordenen. Magt udøves ved at undgå, at bestemte emner overhovedet kommer på dagsordenen, hvilket betyder, at magt kan udøves i det skjulte ved at forhindre diskussioner om bestemte spørgsmål. Lukes argumenterer for, at magt også udøves gennem kontrol over dagsordenen, hvor nogle emner eller udfordringer holdes uden for diskussion. Denne dimension belyser, hvordan magthavere kan styre, hvad der diskuteres, og dermed påvirke, hvilke interesser der bliver repræsenteret i den offentlige debat. Magten ligger her i evnen til at undgå konflikter og holde bestemte emner fra at komme frem i lyset (Lukes, 1974). I konteksten af Nanortalik kan denne magt blive synlig i, hvordan bestemte emner eller spørgsmål vedrørende Nanortalik kan holdes uden for offentlige debatter, der kan føre til en følelse af magtesløshed, at borgere i Nanortalik ikke oplever, at deres bekymringer og ønsker bliver anerkendt eller taget alvorligt af både kommunale ledere og centraladministrationens ansatte. Magten ligger her i evnen til at styre, hvilke emner der diskuteres i lokalsamfundet. Som Sermitsiaq.ag har belyst på problemfeltet, havde borgmester Stine Egede fremlagt de faktuelle og økonomiske data om Nanortalik i februar 2024, hvor der var færre deltagere end forventet og arrangørerne bag underskriftsindsamlingen valgte at udeblive fra borgermødet (Kristensen, 2024), hvilket kan ses som et tegn, at de ikke følte, at deres ønsker og bekymringer ville blive taget alvorligt i debatten, hvilket er et eksempel på, hvordan kontrol over dagsordenen kan medføre en eksklusion af bestemte aktører og emner fra beslutningsprocessen. Specialet har mulighed for

at undersøge hvilke konkrete emner og spørgsmål borgerne synes blev udeladt fra den offentlige debat, og hvordan dette påvirker deres opfattelse af deres rolle og indflydelse i det nuværende kommunale system. Denne analyse vil give en dybere indsigt i, hvordan magt udøves gennem dagsordenskontrol.

3. Den tredje magtdimension: Ideologisk magt

Den tredje magtdimension refererer til den mest subtile og indlejrede form for magt, ofte beskrevet som *ideologisk magt*. Denne form for magt handler ikke kun om synlige beslutningsprocesser eller skjult dagsordenssætning, men om hvordan magtstrukturer former individers forståelse af virkeligheden. Gennem *dominerende* fortællinger påvirkes borgernes opfattelser af, hvad der er *muligt*, *naturligt* eller *uundgåeligt* – ofte uden at de selv stiller spørgsmålstejn til det.

Magt udøves således ikke kun gennem direkte påbud, men også gennem etableringen af en *dominerende* forståelse af samfundet, hvor bestemte løsninger eller udviklingsretninger fremstår som *de eneste realistiske*. Dette betyder, at borgerne kan internalisere en bestemt virkelighedsforståelse og tilpasse deres handlinger derefter, selv når det potentielt kunne være i deres interesse at udfordre den eksisterende orden (Lukes, 1974).

I konteksten af Nanortalik bliver denne magtdimension central, da den kan belyse, hvordan politiske ledere og institutioner gennem strategiske fortællinger former borgernes opfattelse af deres egen situation og handlemuligheder. En diskurs om, hvad der er muligt eller ønskeligt for en kommune, kan påvirke borgernes forventninger og dermed deres evne til at forestille sig alternative veje for lokalsamfundet.

Sammen med de to øvrige magtdimensioner giver denne forståelse et nuanceret blik på, hvordan magtrelationer udspiller sig i Nanortalik, både på et direkte politisk niveau og gennem mere subtile magtudøvelser.

5.2. Michel Foucault: Magtbegrebet

Michel Foucault (1926-1984) var en fransk idéhistoriker og filosof; professor ved Collège de France fra 1969. Michel Foucault var uddannet som psykolog og studerede filosofi hos bl.a. Louis Althusser. Senere i hans liv døde han med AIDS i 1984 (Klausen, 2024).

Michel Foucaults magtbegreb adskiller sig radikalt fra traditionelle teorier om magt, hvor magt opfattes som noget, der besiddes og udøves af bestemte aktører i et hierarkisk system. I modsætning til det marxistiske begreb, der definerer magt som en *materiel* relation mellem *undertrykkeren* og den *undertrykte*, definerer Foucault ikke magt som noget, aktører kan være eller ikke være besiddelse af, eller som noget *negativt* og *destruktivt*. Hovedpointen er, at magt ikke er en bestemt struktur, institution eller en speciel kraft, som en person kan besidde, men derimod et udtryk man tilkendegiver en kompliceret strategisk situation i et givent samfund. Magt ifølge Foucault forstås som en kompliceret størrelse, som er vanskeligt at analysere og undersøge, da det ikke er udformet som noget håndgribeligt, men derimod er en strategisk situation. Magten hos Foucault skal forstås som en størrelse besidder en mangfoldighed af styrkeforhold, som er immanente i de områder, hvor de opstår. I disse områder er magten med til at skabe sammenstød, forandring, styrke og omstilling. Foucault fremhæver dermed, at magten er både relationel, allestedsnærværende og tæt forbundet med viden (Egholm, 2014, s. 158-159; Foucault, 1994).

Som Foucault mener at magten ikke kan besiddes og kontrolleres, betyder det, at magten udspiller sig i uendelige udgangspunkter, samt i relationen mellem utallige forhold. Dvs. at der ikke er nogen, som er *magt indehavere* eller *magtesløse*. Magten er ikke udvendig i forhold til andre relationer, såsom økonomi, seksualitet, subjektivering og vidensproduktion. Magten ifølge Foucault er ikke blot repressiv, men også produktiv, hvor magtforholdene spiller en direkte producerende rolle. Magten skabes som et produkt af komplekse og utallige styrkeforhold, helt ned på mikroniveau, som for eksempel relationerne mellem forældre og børn, læger og patienter, advokater og klienter, samt politikere og borgere. Foucault fremhæver også, at magtens rationalitet ligger i taktikkerne, hvori magten givent udspiller sig, som kaldes *lokal kynisme*. Dvs. at magten er udspekuleret og befinder sig alle steder, heraf *lokal kynisme*. Den vigtige pointe er, at hvor der er magt, er der modstand, og denne modstand står altid i relation til magt. Magten skaber derfor punkter for modstand, som er en form for modmagt, fordi den tilstræber at yde modstand ved hjælp af magt, med det formål at forandre og ændre en given situation (Foucault, 1994).

5.2.1. Magt og viden

Foucault har skabt et alternativt perspektiv om hvordan magtbegrebet skal forstås og den udfordrer den klassiske forståelse magt som noget, der kun eksisterer i lovgivning,

institutioner eller *voldelige undertrykkelsesmekanismer*. Som tidligere beskrevet, er magt en produktiv kraft, der fungerer gennem sociale relationer og praksisser. Foucaults magtforståelse er sammenkoblingen af magt og viden (*savoir*). Han argumenterer for, at magt og viden er uadskillelige, fordi magt producerer viden, og viden legitimerer magt. Med andre ord er viden aldrig *neutral*, at den er altid indlejret i magtrelationer og bidrager til at opretholde bestemte samfundsmæssige hierarkier og forståelser af virkeligheden (Foucault, 1975). Foucault har en række punkter om sin magtforståelse:

- Magt er ikke kun et spørgsmål om *direkte tvang*, men også om at forme, hvad der anses som *sandt, acceptabelt og normalt*.
- Institutioner som skoler, fængsler, hospitaler og videnskabelige discipliner, forvaltningsinstitutioner er ikke blot passive formidlere af viden – de er også aktive i produktionen af bestemte måder at forstå og definere verden på.
- Magts mekanismer virker gennem kategorisering, klassifikation og italesættelse, da de fastlægger, hvad der kan siges, hvem der har autoritet til at tale, og hvilke stemmer der enten marginaliseres, ignoreres eller ekskluderes.

Denne tilgang betyder, at viden ikke kun beskriver virkeligheden, men også aktivt skaber den. For eksempel er definitionen af sygdomme ikke kun et spørgsmål om objektiv medicinsk viden, men også et resultat af magtstrukturer, der bestemmer, hvilke tilstande der betragtes som patologiske, og hvilke behandlingsformer der anses som legitime.

Én af de begreber Foucault har fremsat er *regimer af sandhed* (*régimes de vérité*), der henviser til de mekanismer, der konstituerer og regulerer, hvad der anses som sandt i et givent samfund. Sandhed er ikke en *universel* eller *evig kategori*, men derimod noget, der er historisk og kulturelt konstrueret gennem diskursive praksisser og institutionelle strukturer (Foucault, 1980).

Foucault fremhæver, at hvert samfund har sine egne *sandhedsregimer*, som består af:

- De institutioner (f.eks. staten, videnskaben, medierne) der producerer og opretholder *sandheder*.

- De mekanismer (uddannelsessystemet, lovgivning, ekspertråd) der sikrer, at visse udsagn anses som *sande*.
- De diskurser, der bestemmer, hvad der kan siges og forstås som *sandhed* i en given historisk periode.
- De aktører (forskere, politikere, journalister, eksperter), som har autoritet til at definere, hvad der er *sandt* og *falsk*.

Ifølge Foucault er sandhed ikke noget, der blot opdages, men noget, der skabes og opretholdes gennem komplekse magtrelationer. *Regimer af sandhed* er derfor afgørende for, hvordan samfund organiseres, og hvordan individer forstår sig selv og deres omgivelser. Som Foucault fremhæver, er magt ikke kun direkte tvang, og den kan fungere som en produktion af *sandheder*. Når en bestemt *sandhed* eller diskurs bliver *dominerende*, bliver det vanskeligt at udfordre, fordi den er indlejret i institutioner, lovgivning og daglig praksis (Foucault, 1980).

Men den vigtige implikation af Foucaults magtbegreb er, at magt ikke er *absolut* og de indlejrede *sandheder* heller ikke er fuldstændig stabile. Som han fremhæver, at hvor der er magt, er der en modstand som er en form for modmagt. Fordi *sandheder* er historisk og socialt konstruerede, betyder det, at de også kan udfordres og ændres. Alternative diskurser og *sandheder* samt nye former for viden kan opstå som en reaktion på eksisterende magtstrukturer, hvilket skaber mulighed for modstand og transformation. Det sker ofte gennem sociale bevægelser, videnskabelige gennembrud eller politiske transformationer (Foucault, 1980).

Denne teori efter at have brugt tiden med at analysere de eksisterende empiriske detaljer blev senere inddraget som én af de mest plausible teorier jeg har vurderet. Denne teori vil hjælpe med hvordan magt udøves og legitimeres gennem viden, og hvordan nogle kommunale emner og beslutninger italesættes af både politikere og borgere samt hvordan diskurserne udfordres.

5.3. James C. Scott - Techne, metis og modstand

James C. Scott (1936-2024) var en amerikansk politolog og antropolog med specialisering af komparativ politik. James C. Scott er kendt for sine studier af staten, magt og modstand gennem sine værker som *Seeing Like a State: How Certain Schemes to Improve the Human*

Condition Have Failed (1998), *Domination and the Arts of Resistance: Hidden Transcripts* (1990) og *Weapons of the Weak: Everyday Forms of Peasant Resistance* (1985), hvor han fremmer kritikken om statens centraliseringstendenser, begrebet *High modernism* og hans fokus på de måder, hvorpå lokale samfund udøver modstand mod statsstyret og centraliseret magtstrukturer. Specialet præsenterer Scotts kritik om staten (selvom specialets kontekst ikke omhandler den faktiske stat men Kommune Kujalleq som en centraliseret institution gennem initiativgruppens perspektiv) og de begreber om techne, metis og modstandstyper, som Scott havde udviklet gennem sine studier.

5.3.1. Staten som et centraliserende projekt

Scott argumenterer for, at moderne stater søger at gøre samfund mere *læselige* gennem standardisering af viden og praksisser. I *Seeing Like a State* (1998) beskriver han, hvordan staten forenkler komplekse sociale realiteter for at gøre dem mere *administrerbare*. Dette sker gennem processer som: bureaukratisk kortlægning, hvor staten reducerer komplekse lokale forhold til administrative kategorier; standardisering af praksis, hvor staten indfører love, økonomiske systemer og byplanlægning, der passer til et overordnet statsligt perspektiv frem for lokale behov; og reduceret lokalt selvstyre, hvor beslutninger træffes i centraladministrationer frem for på lokalt niveau. Scott beskriver begrebet "*high modernism*" (højmodernisme) som en blind tro på, at videnskab og teknologi kan løse alle samfundsproblemer gennem central planlægning. Han kritiserer store statslige projekter, hvor lokale traditioner og viden ignoreres, hvilket ofte resulterer i katastrofale fejl.

Med hensyn til magt og viden, argumenterer Scott for, at statens forsøg på at centralisere viden og magt ofte sker på bekostning af lokal viden. Staten har tendens til at anse sin egen viden som den *eneste legitime*, mens den ignorerer eller underminerer borgeres egne erfaringer og løsninger. Dette kan føre til afkobling mellem beslutningstagere og borgere, hvor politikere og embedsmænd kan have vanskeligheder med at forstå og adressere de reelle behov i lokalsamfund, og tilsidesættelse af lokal viden, hvor beslutninger træffes på baggrund af *teknokratiske* vurderinger frem for lokal erfaring.

5.3.2. Techne og Metis

James C. Scott gennem sit værk *Seeing Like a State* (1998) udviklede de to begreber *techne* og *metis*, hvor han låner ordene fra den klassiske græske tænkning for at beskrive forskellige måder at forstå og anvende viden på. De er især relevante i hans værk *Seeing Like a State* (1998), hvor han kritiserer statens tendens til at favorisere abstrakt, centraliseret viden, *techne*, over praktisk, situeret viden *metis*. Her præsenteres definitioner af de to begreber nedenunder:

Techne - Formel, Universel og Systematisk Viden: Ordet **techne** (τέχνη) stammer fra det antikke Grækenland og betyder *håndværk* eller *kunnen*. I moderne kontekst refererer det til en formel, systematisk og videnskabeligt funderet viden, der kan generaliseres og anvendes bredt. Disse karakteristiske elementer ved *techne* indebærer:

- Bygger på universelle regler og principper
- Formaliseret og kodificeret (f.eks. i love, skemaer eller standarder)
- Bygger på målbare og kvantificerbare data
- Typisk forbundet med staten, bureaukrati og teknokratisk planlægning (og i denne kontekst kommunen)

Scott kritiserer dermed, at centraliserede magtstrukturer og bureaukratiske institutioner ofte favoriserer *techne* over mere lokal og kontekstafhængig viden. Dette kan føre til rigid planlægning, hvor beslutningstagere overser de faktiske behov og udfordringer i et lokalsamfund (Scott, 1998).

Metis - Situationsbestemt, Erfaringsbaseret og Praktisk Viden: **Metis** (μῆτις) er et begreb fra klassisk græsk filosofi, som beskriver en situationsbestemt, erfaringsbaseret og fleksibel form for viden. Det er en viden, der ikke nødvendigvis kan formaliseres, men som er afgørende for at navigere komplekse og uforudsigelige situationer. Disse elementer definerer begrebet:

- Den bygger på erfaring, intuition og praksis
- Tilpasser sig skiftende omstændigheder og kontekst.
- Kan ikke nødvendigvis formaliseres eller kvantificeres.
- Typisk forbundet med lokalsamfundet, der arbejder med både naturens og samfundets kompleksitet.

Scott argumenterer for, at *metis* ofte undervurderes af stater og centraliserede institutioner og magtstrukturer, fordi den er vanskelig at måle og formalisere. Men han understreger også, at *metis* er afgørende for at overleve i komplekse miljøer, hvor rigid planlægning ikke fungerer (ibid.)

5.3.3. Modstand - Offentlige og skjulte transskriptioner

James C. Scott udviklede en omfattende teori om modstand, især blandt underordnede grupper, og hvordan de navigerer i magtrelationer med centraliserede institutioner og andre magtfulde aktører. Hans perspektiv er særlig relevant for situationer, hvor borgere oplever en centraliseret magtstruktur som *ffjern*, *uigennemskuelig* eller *dominerende*. Scott skelner mellem to hovedformer for modstand: offentlige og skjulte transskriptioner.

De offentlige transskriptioner (public transcripts) eller åben modstand omfatter handlinger som:

- Demonstrationer, strejker, protester og oprør.
- Organiserede politiske bevægelser, der udfordrer staten eller en central magt.
- Retslige klager, høringer eller formelle politiske kampagner.

Scott nævner ulempen ved denne form af modstand, at det kan være risikabelt, hvis borgerne modsætter sig til magthaverne åbent, da magthaverne har kontrol over økonomiske og politiske ressourcer. Derfor kan mange borgere vælge at benytte skjulte modstandsformer. Det er dog ikke kun modstand, der handler om. Det handler også om adfærd og talemåder, som underordnede grupper viser udadtil i mødet med magthavere. Scott udfordrer blandt andet Gramscis hegemonibegreb ved at argumentere for, at underordnede grupper ikke nødvendigvis internaliserer den *herskende* ideologi, men i stedet udvikler skjulte former for modstand. Scott fremhæver derfor, at de offentlige transskriptioner kan være præget af *overfladisk* samtykke, lydighed eller passivitet, nogle gange ud fra frygt, afhængighed eller strategisk tilpasning (Scott, 1990).

Den anden modstandsform - skjulte transskriptioner, som Scott kalder "*hidden transcripts*" - fremsætter, hvordan borgere modsætter sig til centraliseret magtstrukturer og institutioner på en skjult måde. Dette er den modfortælling, som underordnede grupper udveksler i rum, hvor magthaverne ikke er til stede. Det er hvor kritik, modstand, vrede, hån eller humor kommer

frem, som kan være i private samtaler, satire, rygter, metaforer, sange eller tavs distance. Det er her, modstand udvikles, forhandles og tildeles mening uden for magtens blik. Ifølge Scott er det vigtigt at vide, at *hidden transcripts* ikke nødvendigvis fører til direkte konfrontation eller kollektiv protest. Der er ofte tale om små tegn på symbolsk modstand - en form for *hverdagsopposition* - hvor man udtrykker sig gennem ironiske bemærkninger, lokale ordsprog eller talemåder med indbygget kritik, satire, latter, rygter; ved at undlade at møde op til møder (herunder borgermøder); eller ved at udvise ligegyldighed eller modvilje over for projekter. Scott mener derfor, at magthavere aldrig kan være sikre på det *samtykke*, de tror, de har. Det offentlige samtykke kan være strategisk, og dække over et dobbelt bevidsthedsliv, hvor der i virkeligheden eksisterer stor utilfredshed. Hvor Gramsci mener at undertrykte grupper faktisk internaliserer magtens ideologi, understreger Scott, at der altid findes en modstand selvom det ikke sker gennem åbne og tydelige protester. Der kan være tale om taktik, strategi og frygt med hensyn til udvælgelsen af *hidden transcripts* (ibid.).

I *Weapons of the weak* (1985) nævner Scott også skabelse af parallelle strukturer, hvor lokalsamfundet etablerer uofficielle beslutningsorganer eller fællesskaber udenom officielle og politiske institutioner. Scott skaber dog ikke eksplicit og systematisk forståelse af begrebet, men specialet gennem feltarbejdet og fokusgruppeinterviewet opdagede at initiativgruppens motivation og formål har en lighed med Scotts begreb, som kan læses nærmere i analyseafsnittet.

Jeg har fundet denne teori som én af de plausible teorier, som også er kommet senere i løbet af tiden. Selvom Scotts teori oprindeligt handler om staten, er den her tilpasset til en kommunal kontekst, hvor udtalelser fra kvalitative interviews har lignende detaljer med Scotts pointer og argumenter i hans teori. Som Scott argumenterer at centraliseret politiske institutioner ofte anser deres egen viden som den eneste legitime og ignorerer borgernes lokale erfaringer og løsninger, kan dette relateres i beskrivelsen i problemfeltet hvor borgmesterens parti Inuit Ataqatigiit efterlyste "fakta" om hvorvidt Nanortalik var blevet "forsømt" af kommunen. Dette kan forstås på en teoretisk måde, at IA som koalitionsleder ville implicit anse deres "egen viden" som legitime frem for at høre, hvad borgernes faktiske behov og udfordringer i deres hjemby er. Den anden mulige lighed er at initiativtagere udeblev fra borgermødet i februar 2024, færre borgere der deltog i mødet end forventet og borgmesteren kun hørte positive udtalelser om kommunens initiativer fra borgere kan også forstås som både *hidden transcripts* og *overfladisk samtykke*, hvor der findes større

utilfredshed uden for officielle borgermøder og som undersøgelsen opdagede, findes der forskellige former at vise modstand på. Disse detaljer er årsagen til udvælgelsen af denne teori.

Denne teori endelig kan hjælpe med at forklare hvordan centraliseringen i kommunen påvirker borgere i Nanortalik, hvilke beslutninger opfattes som *techne* samt hvordan borgerne i Nanortalik modsætter sig til de eksisterende magtstrukturer i deres hverdagsliv - uden for magthavernes øje.

6. Lokale perspektiver på sammenlægningen i Sydgrønland

Dette afsnit sætter fokus på de lokale reaktioner og bekymringer, som opstod i Sydgrønland i forbindelse med etableringen af Kommune Kujalleq. I stedet for at gennemgå hele den nationale reformproces, rettes blikket mod Nanortalik og de særlige forhold, som gjorde sig gældende her. Målet er at belyse de lokale perspektiver og den modtagelse, kommunesammenlægningen fik blandt borgere og lokale beslutningstagere, særligt i lyset af bekymringer om centralisering, tab af lokal indflydelse og skæv udvikling til fordel for Qaqortoq. Selvom der er begrænsede kilder om konteksten i Sydgrønland vedrørende kommunalreformen, findes der mønstre og udtalelser som kan relatere sig til de eksisterende empiriske detaljer som specialet har indsamlet gennem feltarbejdet og kvalitative interviews.

Kommunalreformen i Grønland, der trådte i kraft den 1. januar 2009, havde til formål at effektivisere den offentlige sektor og skabe større kommunale enheder med stærkere faglige miljøer og mere robust økonomi. I Sydgrønland betød det en sammenlægning af Nanortalik, Narsaq og Qaqortoq til én ny storkommune (Departementet for Sociale Anliggender, Familier, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender, 2024).

I november 2006 meddelte den daværende borgmester i Nanortalik Kommune, Kristine Raahauge (S), at et flertal i kommunalbestyrelsen havde besluttet at tilslutte sig den nye sydkommune. Ifølge KNR var udmeldingen *overraskende*, da en stor del af borgerne i Nanortalik angiveligt ønskede en anden løsning. Borgmesteren forsikrede dog, at serviceniveauet ikke ville blive forringet, og at den lokale indflydelse ville blive bevaret (Sommer, 2006).

Kort tid efter udtrykte borgmesteren i Narsaq Kommune, Kiista P. Isaksen, bekymring for, at udviklingen i den nye kommune ville koncentreres om Qaqortoq. Hun understregede vigtigheden af, at udviklingen skulle ske i fællesskab mellem alle tre byer (Brejnholt Hansen, 2007). Udtalelsen kom i kølvandet på drøftelser om, at netop Qaqortoq – sammen med Nuuk, Ilulissat og Sisimiut – kunne udpeges som særlige udviklingsbyer.

Overgangsudvalget for den nye kommune besluttede, at navnet skulle være *Kommune Kujalleq*, et forslag stillet af Lutti Knudsen. Samtidig blev et kommunevåben vedtaget med symboler, der bl.a. henviste til fåreavlen i regionen. Kommune Kujalleq blev officielt etableret ved reformens ikrafttræden i 2009 (Kleemann, 2008).

Denne udvikling viser, hvordan etableringen af storkommunen i Sydgrønland fra begyndelsen var præget af lokale spændinger og bekymringer, hvor nogle borgere og lokalpolitikere implicit frygtede, at indflydelse og udvikling ville blive centraliseret i Qaqortoq.

7. Metodeafsnit

Dette afsnit beskriver de metoder, specialet anvender for at opnå den ønskede viden. Specialet fokuserer på kvalitative metoder, som giver mulighed for en dybdegående og detaljeret udforskning af menneskelige erfaringer og oplevelser.

7.1. Kvalitativ metode

De kvalitative forskningsmetoder er mangeartede og præger på forskellige videnskabsområder - også på samfundsvidenskaberne. De seneste årtier har der været en vækst i diskussionen om kvalitative forskningsmetoder, hvor flere bøger og litteratur om kvalitative forskningsmetoder bliver udgivet i de seneste tider. Det betyder, at kvalitative metoder siges at være veletablerede især i samfundsvidenskaberne. Til gengæld er der ikke én alment accepteret definition af, hvad kvalitativ forskning siges at være. Ordet "*kvalitativ*" er opposition til ordet "*kvantitativ*". Når forskning er kvalitativ, betyder det at man interesserer sig for, *hvordan* noget gøres, siges, opleves, fremtræder eller udvikles. Man er eksempelvis optaget af at beskrive, forstå, fortolke eller dekonstruere den menneskelige erfarings *kvaliteter*. Man kan også eksempelvis være optaget af at forstå og beskrive oplevelser og erfaringer af smerte, glæde, vrede, sorg eller af at forstå og afdække mere abstrakte begreber såsom læring, motivation, intention osv. De kvalitative forskningsmetoder kan eksempelvis

være interviews eller feltarbejde, og de kvalitative tilgange som fænomenologi, socialkonstruktivisme eller diskursanalyse, og disse er udviklet for at belyse menneskelige oplevelser, erfaringsprocesser og det sociale liv. I kvalitative metoder arbejder man ikke med statistiske gennemsnit, men søger at forstå konkrete personer og sociale processer, herunder hvordan mennesker tænker, føler, handler og bliver til i forskellige kontekster. Kvalitative metoder er nødvendigvis ikke imod generalisering af forskningsresultaterne, men mener at dette må ske på andre præmisser end via statistiske tester, dog kan der være analytisk generalisering, der tilstræbes. Enten undersøges det, om resultaterne af undersøgelser vil kunne gælde i andre, lignende kontekster, eller også kan kvalitative undersøgelser bidrage til at skabe nye begreber og teorier, eller at udvikle dem med hjælp af empiriske resultater. De kvalitative metoder er forpligtet på en menneskelig verden af mening og værdi, og interesserer sig for menneskelige aktørers egne perspektiver på og beretninger om den verden de lever i. I den forstand tilstræber man sædvanligvis at forstå menneskelivet “inde fra” livet selv - i lokale praksisser, hvor livet leves - snarere end “ude fra” og på afstand, for eksempel objektiverende metoder (Brinkmann & Tanggaard, 2020, s.15-16).

I forbindelse med dette speciale blev der skabt mulighed for at rejse til Nanortalik for at indsamle empiri gennem fysiske samtaler med lokale borgere. På grund af særlige omstændigheder har jeg nøje overvejet, hvilke specifikke kvalitative metoder der skulle anvendes, og det har krævet tid at udvælge den mest hensigtsmæssige tilgang. Valget af metode skyldes blandt andet nødvendigheden af at identificere nøglepersoner, der kan repræsentere borgernes synspunkter om hverdagslivet og deres opfattelser af den nuværende kommunale struktur.

Efter at have været i kontakt med en repræsentant fra initiativgruppen blev det klart, at gruppen ønskede at deltage i interviewet samlet. Dette gjorde det tydeligt, at en fokusgruppeinterviewmetode var den mest hensigtsmæssige til denne del af undersøgelsen, i stedet for individuelle interviews. Udover fokusgruppeinterviewet blev der gennemført et individuelt interview med viceborgmester Pipaluk Jakobsen Larsen. Denne kombination af metoder skabte et bredt og nuanceret empirisk grundlag for specialet.

7.2. Analysestrategi

Her præsenteres delafsnittet om analysestrategi, som i specialets tilgang er abduktiv og der præsenteres litteratur fra Lauren Stewart (2025) og Liv Egholm (2014) om hvordan den abduktive metode kan forstås, da Fairclough nævner at KDA er abduktiv i afsnit 4.1.

Abduktiv metode er en logisk proces, hvor man starter en observation og derefter søger plausible eller *mest sandsynlige* forklaringer. I modsætning til den deduktive metode, der udleder specifikke konklusioner fra generelle teorier, og den induktive metode, der drager generelle slutninger fra specifikke observationer, starter abduktion med en uventet kendsgerning eller begivenhed. Herfra udfører man *frem-og-tilbage* bevægelse for at finde den mest sandsynlige teori. Abduktiv metode sigter mod at finde bedst mulige på et observeret fænomen ved at veksle teori og empiri. Gennem denne iterative proces justeres forståelsen løbende for at sikre, at forklaringen er både sammenhængende og velunderbygget (Stewart, 2025).

Fordelen med abduktiv metode er fleksibilitet og tilpasningsevne. Metoden giver mulighed for at justere teorier eller hypoteser som reaktion på nye data eller observationer, hvilket sikrer, at konklusionerne forbliver relevante og afspejler den aktuelle viden. Abduktiv metode er samtidig kontekstuel og afhængig af specifikke detaljer i den aktuelle situation. Det kræver en dyb forståelse af den kontekst, hvori en observation finder sted, da en hypoteses plausibilitet ofte afhænger af nuancerede aspekter af den specifikke situation (ibid.).

Abduktion kan forstås som en måde at arbejde på, hvor man får mulighed for at pege på et *ukendt objekt*, hvis væren ikke kan bevises men kan muligt forklares. Det interessante ved metoden er derfor ikke, at man beviser, at noget er *sandt*, men at have på en kreativ måde bestræber sig på at sige noget om verden, der viser nye eller ukendte fænomener. Om det, man siger, er sandt eller ej, må efterfølgende undersøges mere systematisk gennem afprøvning af den mulige hypotese på relevant materiale (Egholm, 2014, s. 176).

Lauren Stewart (2025) fremstiller også en subjektiv logisk abduktion, der lægger vægt på at inddrage subjektive vurderinger og personlige overbevisninger. I denne form anerkender og bruger forskeren sine subjektive perspektiver i erkendelse af, at fuldstændig objektivitet ofte er uopnåelig. Denne tilgang er især relevant inden for områder som psykologi og sociologi,

hvor menneskelige opfattelser og overbevisninger spiller en stor rolle i forståelsen af fænomener.

Undersøgelsen var påbegyndt ved at gennemføre feltarbejdet, kvalitative metoder, herunder fokusgruppeinterview og semistruktureret interview med teoretiske forståelser af Lukes' magtdimensioner og socialkonstruktivismen, og jeg har samtidig været åben for mulige justeringer og ændringer af teorier, da empiriske detaljer fra feltarbejdet og kvalitative interviews blev indsamlet og analyseret, og for at skabe mere sammenhængende med andre empiriske detaljer, tilføjes der en ny metode som er dokumentanalyse.

7.3. Feltarbejde

Feltarbejde er en kvalitativ forskningsmetode, hvor forskeren engagerer sig direkte i det felt, der undersøges, og observerer de sociale og kulturelle kontekster i deres naturlige omgivelser. Ifølge Hammersley og Atkinson (2007) indebærer feltarbejde ofte en kombination af forskellige datakilder, herunder observation, interviews og deltagelse i det lokale miljø. Denne metode er kendt for sin evne til at give dybdegående indsigt i deltagernes perspektiver og livsverden (Hammersley & Atkinson, 2007). Som resultat anses feltarbejde for at være særligt anvendeligt i studier, der søger at forstå komplekse sociale fænomener og kontekstafhængige erfaringer (Creswell, 2013).

Feltarbejde bruges i samfundsvidenskabelig forskning for at indfange de virkeligheder, der ofte ikke fremgår tydeligt gennem kvantitative data eller strukturerede metoder. Malinowski (1922), som regnes for en pioner inden for antropologisk feltarbejde, argumenterer for, at forskeren, ved at *leve med* og observere deltagerne i deres eget miljø, kan opnå en dybere forståelse af deres normer og handlinger. Som Goffman (1989) også påpeger, tilbyder feltarbejde muligheden for en umiddelbar indsigt i deltagernes egen forståelse og oplevelse af deres dagligdag.

En af de fordele ved feltarbejde er, at metoden muliggør detaljerede beskrivelser af komplekse sociale forhold, som giver forskeren en dybere og mere nuanceret forståelse. Ifølge Geertz (1973) kan feltarbejde levere det, han kalder "thick description," hvilket omfatter dybdegående fortolkning af kulturelle praksisser og deres betydninger, snarere end blot *overfladiske* observationer. Kvale og Brinkmann (2009) understreger også, at feltarbejde åbner for større kontekstforståelse, hvor forskeren kan koble de observerede sociale

handlinger med de overordnede kulturelle og samfundsmæssige strukturer, som præger deltagerne. Kvale og Brinkmann (2009) fremhæver også, at feltarbejdet har evner til at afdække nuancer, som sekundære eller skriftlige kilder ikke altid viser. Denne direkte tilgang kan derfor give mere fyldestgørende svar på spørgsmål om sociale dynamikker og sammenhænge i det undersøgte miljø (Emerson, Fretz & Shaw, 2011).

Desuden tillader feltarbejde en fleksibilitet i datagenereringen, som andre metoder ofte ikke tillader (Spradley, 1980). I feltet kan forskeren løbende justere fokus og tilgange afhængigt af, hvad der observeres, hvilket styrker muligheden for at identificere uventede fænomener og variabler, som kan være vigtige for analysen. For eksempel påpeger Emerson et al. (2011), at feltarbejde ofte fører til opdagelser, som forskeren ikke på forhånd kunne have forudset, og som kan bidrage til mere detaljerede analyser.

Feltarbejde har dog også metodiske udfordringer og potentielle ulemper. Blandt andet kan forskeren risikere at blive påvirket af de personer, der observeres, og dermed miste sin objektivitet, som Hammersley og Atkinson (2007) advarer om. Denne risiko for "*going native*" betyder, at forskeren kan blive så integreret i det sociale miljø, at distancen mellem forsker og felt mindskes, hvilket kan påvirke dataenes pålidelighed (Atkinson & Hammersley, 2007). Yderligere kan feltarbejde kræve meget tid og ressourcer, da det ofte indebærer længerevarende ophold i feltet. Ifølge Emerson et al. (2011) kan dette gøre metoden både omkostningsfuld og krævende i forhold til forskerens engagement og tålmodighed.

Creswell (2013) fremhæver også, at feltarbejde kan være udfordrende i forhold til generaliserbarhed, da dataindsamlingen ofte er kontekstuel bundet og baseret på relativt små samples, som ikke nødvendigvis er repræsentative for en bredere befolkning. Dette stiller krav til forskeren om at være opmærksom på, at konklusioner baseret på feltarbejde kan være vanskelige at overføre til andre kontekster.

Feltet for dette speciale er lokaliseret i Nanortalik og centrerer sig om en aktuel nærdemokratisk kamp, hvor lokale borgere søger øget indflydelse og repræsentation i kommunale beslutningsprocesser. Undersøgelsen tager afsæt i dette specifikke sted og den konkrete kontekst, hvor ønsket om en selvstændig kommune har affødt debat, modstand og borgerengagement.

Feltarbejdet i Nanortalik udgjorde en central del af specialets metode, da det gav mulighed for at indsamle empirisk materiale gennem direkte observationer og interviews med borgere og lokale aktører. Formålet med feltarbejdet var at opnå en bredere forståelse af den sociale og politiske kontekst i Nanortalik, som ikke alene kunne afdækkes gennem skriftlige kilder eller sekundære data. Som Kvale og Brinkmann (2009) fremhæver, kan feltarbejde bidrage til en mere nuanceret indsigt i menneskers oplevelser og de diskursive praksisser, der former deres selvopfattelse og holdninger.

Rejsen til Nanortalik i oktober 2024 muliggjorde en nærgående indsigt i, hvordan borgerne oplever kommunalreformen i deres hverdag, og hvordan modstand ikke nødvendigvis artikuleres eksplicit, men kan komme til udtryk gennem subtile handlinger og fortællinger. Gennem interviews og uformelle samtaler blev det muligt at indfange de stemninger og erfaringer, som sjældent får plads i officielle debatter, men som alligevel afspejler underliggende spændinger og magtstrukturer. Denne tilgang bidrager til at nuancere forståelsen af, hvordan kommunale beslutninger opleves på lokalt plan, og understøtter analysen af de forhold, som fokusgruppeinterviewet senere bringer frem, herunder de fysiske og praktiske betingelser i hverdagslivet

7.4. Fokusgruppeinterview

Der var gennemført et fokusgruppeinterview, som var et af de udvalgte kvalitative metoder til at indhente data fra medlemmer af initiativgruppen i Nanortalik. Kontakten til gruppen blev etableret gennem et medlem af initiativgruppen, som udtrykte interesse i at deltage i interviewet sammen med andre medlemmer. Fokusgruppeinterviewet er en relevant metode, fordi det muliggør indsamling af flere perspektiver samtidig og giver mulighed for at observere, hvordan deltagerne interagerer og diskuterer med hinanden. Denne tilgang kan frembringe nuancer og indsigt, der muligvis ikke ville opstå i individuelle interviews (Kvale & Brinkmann, 2009; Morgan, 1997).

Fokusgruppeinterviewet har både fordele og ulemper, ligesom de andre metoder. Med hensyn til udvælgelsen anbefaler Bente Halkier (2020), at forskeren bør tage stilling til, hvordan deltagerne skal udvælges; om grupperne skal bestå af mennesker der kender hinanden, eller mennesker der ikke kender hinanden. Pointen med denne udvælgelsesmodel er, at den skaber forskellige former for social interaktion og gruppedynamikker. Halkier fremsætter to forskellige tendenser om deltagere, der kender hinanden og dem, der ikke kender hinanden.

Deltagere, der ikke kender hinanden, har en tendens til at spørge hinanden eksplicit om et bestemt fænomen med flere spørgsmål, for de ikke kan tage noget for givet ved hinandens forståelser og dermed får man flere forskellige perspektiver frem. Deltagere fra samme sociale netværk har en tendens til, at de har let ved at tage del i samtalen, fordi de er trygge ved mennesker, som de kender, og hvis reaktionsmønstre de har en forestilling om. Deltagere fra samme netværk kan uddybe hinandens perspektiver pga. delte erfaringer og oplevelser (Halkier, 2020, s. 171-172).

Halkier nævner strukturering og moderatpositioner inden man forbereder sig til og gennemfører fokusgruppeinterview. Strukturering og moderatpositioner er to elementer der hænger sammen og har en stor rolle hensyn til at interviewe flere personer ad gangen. Jo mere struktureret et fokusgruppeinterview er, jo mere moderatorinvolvering kræver det. Halkier beskriver tre modeller af metoden: en løs eller åbne model med markant færre og bredere startspørgsmål; en stram model med flere og mere specifikke spørgsmål; og tragtmodellen, som er en kombination, hvor man starter åbent og slutter mere styret og specifikt. Den løse eller åbne model egner sig til undersøgelser, hvor fokusgrupper fungerer som eksplorative dataproduktioner og styrket ved denne model er at deltagerne så vidt muligt får lov til at vælge, hvad de siger og hvordan de taler om emnet inden for en bred ramme. Den stramme model egner sig til undersøgelser, hvor der er mere fokus på indholdet af diskussionerne end på, hvordan interaktionen udfolder sig blandt deltagerne. Den kræver mere styring, især når gruppen er stor. Den tredje, som flere forskere anvender, er tragtmodellen, hvor man starter åbent og slutter af med en strammere styring. Fordelen med denne model er at det bliver muligt at give deltagerne plads til deres perspektiver og interaktion med hinanden så vidt muligt samt at forskeren samtidig sikrer at få belyst sine egne forskningsinteresser (ibid., s. 173-174).

Ulempen ved denne metode er risikoen for, at bestemte deltagere kan dominere samtalen, hvilket kan resultere i, at andre holder deres synspunkter tilbage. Det kan føre til at forskeren går glip af flere interessante emner (Halkier, 2020, s. 170; Nygaard, 2012).

Under turen i Nanortalik, har specialet koblet princippet om interviewguide af Tanggaard og Brinkmann (2020), at interviewguiden er mere eller mindre teoristyret afhængigt af forforståelsen forskeren har (delafsnittet om interviewguide kan læses nærmere i afsnit 7.5.1, under semistruktureret interview), og dermed har jeg haft teoretiske forståelser af Lukes' teori om magtdimensioner og socialkonstruktivismen vedrørende diskurser til at skabe indsigt

i, hvilke emner borgerne synes blev udeladt under den afgørende fase af borgerbevægelsen mens borgmesteren var i byen og afholdte borgermødet på forsamlingshuset samt initiativgruppens formål og motivation. Jeg forstod at deltagerne fra initiativgruppen kender hinanden (fordi Nanortalik er et lille samfund med omkring 1100 indbyggere hvor alle kender hinanden) og samtidig er mangfoldige baseret på deres baggrund og professioner (Fordele og ulemper om disse deltagere kan også læses nærmere i afsnit 7.6.1), så antog jeg at de kan uddybe hinandens perspektiver og erfaringer og den tryghed deltagerne kan have. Specialet påbegyndte interviewet med en åben model i de første 10-20 minutter til at kickstarte samtalen ved at tale frit om deres perspektiver og erfaringer og der begyndte at stille specifikke spørgsmål om at få belyst undersøgelsesspørgsmålet, så blev det en tragtmodel, som Halkier (2020) fremsatte. Udtalelserne blev dermed transskriberet med koder og tematikker til undersøge nærmere på diskurser og mønster, og jeg opdagede dermed ulempen ved metoden, at transskribering er tidskrævende, som kan også læses nedenunder som er Brymans (2012) bemærkning om kvalitative metoder.

7.5. Semistruktureret interview

Der var også gennemført et semistruktureret interview med viceborgmester Pipaluk Jakobsen Larsen under returrejse fra Nanortalik til Nuuk, mens man ventede på et fly i Narsarsuaq lufthavn, og viceborgmesteren udtrykte sin interesse i at blive interviewet, da hun blev spurgt om hun kunne deltage i undersøgelsen. Da interviewet var foretaget i en særlig omstændighed, varede interviewet kortere tid end forventet, og principperne af semistruktureret interviews var dog overholdt til at sikre kvalitet. Interviewet var betragtet som en efterfølger af fokusgruppeinterviewet i Nanortalik, hvor viceborgmesteren fik lov til at udtale sine personlige og politiske perspektiver om situationen i Nanortalik i februar 2024. Her præsenteres samtidig delafsnittet om semistruktureret interview.

Semistruktureret interview ifølge Bryman (2012) har et karaktertræk, som er udarbejdelsen og anvendelsen af en interviewguide, hvor forskeren formulerer spørgsmålene ud fra et undersøgelsesspørgsmål, forskeren har valgt at arbejde med. Det er især en fordel at have denne guide, når man planlægger at interviewe en respondent på én gang. Semistruktureret interviews kan variere fra interview til interview, afhængigt af de spørgsmål forskeren stiller og ud fra de svar respondenterne giver. Én af de styrker ved semistruktureret interview er fleksibilitet, hvor forskeren følger en overordnet struktur med spørgsmål og den kan ændre

rækkefølgen, tilføje opfølgende spørgsmål eller gå i dybden i bestemte emner. Respondenter får dermed mulighed for at uddybe deres svar og forklare deres perspektiver, hvilket giver en rigere forståelse af emnet. (Bryman, 2012, s. 469-473).

Det semistrukturerede interview har nogle udfordringer. Ifølge Bryman kan forskerens tilstedeværelse, formulering af spørgsmål og interaktion med respondenter påvirke svarene. Dette kan føre til *bias*, hvor respondenterne enten tilpasser deres svar efter, hvad de tror forskeren ønsker at høre, eller hvor forskeren utilsigtet styrer samtalen retning. Udfordringen ved metoden er også tidskrævende transskribering og analyse når man behandler empiri. Det er en praktisk ulempe ved metoden, som er en tidskrævende proces, der følger efter dataindsamlingen. Transskribering af interviewene kan tage længere tid end selve interviewet, og den efterfølgende kodning og analyse kræver en systematisk tilgang for at sikre en stringent forskningsproces (Bryman, 2012, s. 469-473).

7.5.1. Interviewguide

Under turen i Sydgrønland anvendte jeg Brinkmann og Tanggaards (2020) princip om hvordan interviewguiden kan anvendes, når man interviewer personer.

Brinkmann og Tanggaard mener, at interviewguiden kan være mere eller mindre styrende for selve interviewet og mere eller mindre detaljeret og teoristyret afhængigt af den forforståelse, man har af, hvad interviewet skal omhandle, og hvilken mere præcis metodologisk ramme man vil lade interviewet foregå inden for (Brinkmann & Tanggaard, 2020).

Jeg har brugt lang tid på transskribering og grundig analyse. Under turen i Nanortalik har jeg i de første tider haft forforståelse primært af socialkonstruktivismen vedrørende diskurser i konteksten og Lukes' teori om magtdimensioner. Efter transskriberingen af interviewet med viceborgmesteren i Kommune Kujalleq, er empiriske data fra viceborgmesteren forblevet relevant selvom interviewet var gennemført på kortere tid end forventet, da jeg overvejede at videreudvikle analysen til KDA og der findes mønstre og diskurser fra viceborgmesterens udtalelser, som kan bidrage til de eksisterende empiriske detaljer fra fokusgruppeinterviewet samt dokumentmaterialer.

7.5. Dokumentanalyse

Under særlige omstændigheder overvejede jeg at følge situationen i Nanortalik nærmere samt de politiske udtalelser gennem nyhedsmedier og på Kommune Kujalleqs hjemmeside. Som der er blevet understreget i afsnit 4.1, at der udpeges KDA som det videnskabsteoretiske perspektiv, tilføjer specialet dokumentanalysen som en metode, som bliver sammenhængende i forbindelse med KDA. Metoden vil samtidig understøtte udtalelser fra fokusgruppeinterviewet og anvendes til sammenligning med viceborgmesterens udtalelser til borgmesterens udtalelser gennem dokumentmaterialer, som jeg har indsamlet. Dette afsnit præsenterer dokumentanalysens fordele og ulemper.

Dokumentanalyse er et af de mest anvendte metoder i samfundsvidenskaberne. Det er ofte anvendt til at formulere et undersøgelsesspørgsmål, generelt kan det også anvendes til at behandle empiri/data, som skal analyseres. Dokumentanalysen finder på den baggrund anvendelse inden for en bred vifte af undersøgelsesområder. Det gælder f.eks. policyanalyser, institutionelle analyser, netværksanalyser, genealogiske analyser, narrative metoder og diskursanalyser. Dokumentanalyse kan anvendes til at afdække f.eks. processer, som leder til fastsættelsen af en politisk eller mediemæssig dagsorden, udviklinger i normer og praksisser inden for og blandt organisationer, etablering af og forandring i netværk, etablering af og forandring i magtrelationer og teknikker til magtudøvelse, udviklinger i etniske og nationale identiteter og stabilitet og forandring i den mening, aktører tillægger sociale og politiske fænomener (Lynggaard, 2020, s. 185).

Definitionen af ordet *dokument* på generelle termer siges at være sprog, som er fikseret i tekst og tid, og begrebet *tekst* er blevet anvendt helt bredt til at inkludere fx. fotografier, teknologier, fysiske objekter som også er betragtet som typer af tekst. Her fokuseres der på skrevne dokumenter. Dvs. at et dokument udgøres af sprog, der er nedskrevet og fastholdt som sådant på typer af dokumenter enorm og inkluderer rapporter, retslige skrifter, policy-papirer, manifeste, mødereferater, avisartikler, nyhedsbreve, transskriberede interview, biografier, memoirer, blogs, personlige breve, statistisk materiale, akademiske bøger og tidsskriftartikler (Lynggaard, 2020, s. 186).

Lynggaard (2020) fremstiller, at dokumentanalysen kan anvendes med både hypotetisk-deduktive og analytisk-induktive metode. Et eksempel på en hypotetisk-deduktiv

undersøgelsesmetode er indholdsanalyse (content), hvor forskeren har en hypotese på, f.eks. hvordan politiske partier indretter deres politiske budskaber. Et eksempel på en analytisk-induktiv undersøgelsesmetode, hvor man beskæftiger sig med diskursanalyse, hvor konstruktionen af kategorier og meningssammenhænge over tid er genstand for analysen, når man arbejder med dokumentanalyse. Teorier ifølge Lynggaard kan inspirere til temaer, der forfølges i analysen, dog dokumentmaterialer vil ligeledes give anledning til tilpasning og revision af analysens begreber og tematikker. Lynggaard understreger samtidig, at dokumentanalysen kan i praksis anvendes med en blanding af disse to metoder. Specialet gennemfører den blandede tilgang, hvor selve indhold af dokumenter og tematikker med inspirationer af specialets udvalgte teorier analyseres. Dokumentanalysens anvendelighed i studiet af udviklinger over tid giver anledning til overvejelser om, hvornår man som dokumentanalytiker kan observere henholdsvis stabilitet og forandring i dokumentmaterialer. Det betyder at der kan beskæftige sig med to teoriapparater til at anvende dokumentanalyse med. Det første teoriapparat kan være for eksempel at pege på, at en policyforandring har fundet sted, når der er sket et skift i politiske målsætninger, i typer af politiske forandringer og i disse instrumenters konkrete fastsættelse. Det andet teoriapparat kan være diskursive forandringer, der har fundet sted, når involverede aktører på et givet felt systematisk tillægger et fænomen ny mening. Et eksempel kan være når et politisk problem, problemets årsager og løsninger systematisk artikuleres væsensforskelligt fra tidligere (Lynggaard, 2020, s. 194-95).

Dokumentanalysen kan bruges alene eller i kombination med andre metoder, hvilket gør den særligt anvendelig i triangulering. Metodetrianguleringen er nyttig, hvor flere datakilder kombineres for at styrke undersøgelsens validitet, og den giver en bredere forståelse af et fænomen eller en kontekst. Dokumentanalysen også muliggør en forskning, der ellers kan være vanskelig at gennemføre, er en omkostningseffektiv metode og indebærer færre etiske udfordringer. Forskeren skal dog være opmærksom på, at dokumenter kan være ufuldstændige eller partiske, afhængigt af dokumentets oprindelse. Det kræver, at forskeren forholder sig kritisk og ikke automatisk antager, at oplysningerne er præcise eller upartiske. En anden ulempe ved metoden er mængden af dokumenter, som kan føre til informationsoverbelastning, hvilket stiller krav til forskeren om at udvælge de mest relevante kilder. Det er også afgørende at vurdere, om et dokument er repræsentativt for andre dokumenter, eller om det adskiller sig væsentligt, ellers kan det risikere at påvirke problemformuleringen uhensigtsmæssigt (Bowen, 2009; Morgan, 2022).

Her fremlægges en oversigt af dokumentmaterialer, som skal inddrages til analyseafsnittet som et skema. Specialet inddrager afsendere, antal dokumenter, dokumenttyper og indhold/emne. Jeg har samlet i alt 14 dokumentmaterialer. Der gøres samtidig opmærksom på, at grundet med praktiske løsninger, der skal foretages, er ét dokumentmateriale, som er nytårstale 2024 af borgmesteren Stine Egede og de øvrige dokumenter fra Kommune Kujalleq, bliver opdelt i tre bilag. Som jeg udvalgte metoden til at både understøtte og sammenligne udtalelser, bliver hensigten en triangulering med at kombinere empiriske detaljer og skabe bredere forståelse af den lokale kontekst i Sydgrønland. Skemaet er selv designet.

Afsendere	Antal dokumenter	Dokumenttyper	Indhold/Emne
Kommune Kujalleq	4	Artikel (På egen hjemmeside) Nytårstale 2024 Planstrategi 2023-2027	Daginstitution Mineprojekter Nalunaq og Amitsoq
Sermitsiaq.ag	8	Artikler	Mineprojekter og den økonomiske situation i Kommune Kujalleq
KNR	2	Artikler	Den økonomiske situation i Kommune Kujalleq Den nuværende tilstand af folkeskolen i Nanortalik
Nanortalik Museum	1	Politisk aftale	Sammenlægningsaftale

7.6. Udvalgelsen af nøglepersoner

Dette afsnit præsenterer udvælgelsen af nøglepersoner til at skabe indsigt om hvilke potentielle fordele og ulemper med nøglepersoner i Nanortalik kan opstå under gennemførelsen af interviews. De nøglepersoner omfatter medlemmer af initiativgruppen og

viceborgmester Pipaluk Jakobsen Larsen (IA). Initiativgruppen består af personer som er fra fiskeri- og fangererhvervet, skibsbesætning, de offentlige institutioner inkl. kommunalbestyrelsen og fire af de repræsentanter fra gruppen deltog i fokusgruppeinterviewet.

7.6.1. Fordele og ulemper ved at interviewe nøglepersoner fra initiativgruppen:

Under rejsen i Nanortalik havde jeg nogle forudsætninger om adskillige fordele med at gennemføre fokusgruppeinterview med initiativgruppen. Jeg antog, at de medlemmer af initiativgruppen ville tilbyde en dybdegående forståelse af de udfordringer, som borgerne i Nanortalik står over for, samt af de mål og strategier, som bevægelsen forfulgte. Den anden fordel synes at være *perspektiv på initiativgruppens dannelse*, som kan give indsigt i, hvordan og hvorfor gruppen blev dannet, og hvilke behov og bekymringer der motiverede dem. Dette kan hjælpe med at forstå den sociale kontekst, som gruppen opererer i. Da specialet kobler Egholms (2014) argument om individernes repræsentativitet på større kollektive fællesskaber som et menneskesyn på videnskabsteoretisk afsnit i afsnit 4.1, forventer specialet, at repræsentanter er i stand til at repræsentere borgernes synspunkter og følelser, hvilket kan bidrage til en dybere forståelse af borgernes selvopfattelse i relation til nærdemokrati og kommunalreformen. Gruppen på dette tidspunkt gav mulighed for at afdække alternative perspektiver, som kunne kaste lys over alternative forståelser af kommunalreformen og nærdemokratiet, som måske ikke er blevet tilstrækkeligt belyst i den offentlige debat og sekundære kilder såsom nyhedsartikler.

Jeg har forholdt reflektivt til Brymans (2012) argumentation om ulempen med kvalitative interviews, at forskerens tilstedeværelse, formulering af spørgsmål og interaktion med respondenter kan påvirke svarene, hvilket kan føre til *bias* og deltagerne kan tilpasse deres svar. Jeg antog derfor, at der kan opstå *bias* under fokusgruppeinterviewet i Nanortalik.

Under turen i Nanortalik opstod der en udfordring, som var tidsbegrænsninger fra initiativgruppens side. Jeg antog allerede, at der kunne være en udfordring med at nogle medlemmer i gruppen ikke ville deltage i fokusgruppeinterviewet pga. private og familiemæssige forpligtelser men da én af de medlemmer belyste at der kan være op til 10-12 medlemmer i gruppen (antallet af medlemmer er upræcise), forventede jeg samtidig, at flertallet ville være interesseret i at deltage i interviewet men fire medlemmer deltog i interviewet, grundet med private og familiemæssige forpligtelser. Selvom dette var en

udfordring, repræsenterer deltagerne forskellige dele af lokalsamfundet. Gruppen bestod af repræsentanter fra både fanger- og fiskerierhvervet, skibsbesætning og de offentlige institutioner, som gav bredere indsigt i, hvordan kampen om større selvbestemmelse og indflydelse påvirker forskellige grupper i byen. Selvom mangfoldigheden i gruppen er en fordel i analysen, kan nogle medlemmer af gruppen dominere samtalen, hvor nogen kan sige mindre end andre, som Halkier (2020) har fremhævet.

7.6.2. Fordele og ulemper ved at interviewe viceborgmesteren

At interviewe viceborgmesteren i Kommune Kujalleq har både fordele og ulemper. Jeg antog, at viceborgmesteren kunne give indsigt i beslutningsprocesser i kommunen; hvordan beslutninger træffes og hvilke overvejelser der ligger bag kommunalpolitikere. Jeg havde også forventning om, at viceborgmesteren selv er fra Nanortalik og kan vise sin lokale forståelse om byen og en dybere forståelse af borgernes bekymringer og ønsker. Viceborgmesteren kunne samtidig skabe et andet perspektiv om situationen i byen, og hendes udtalelser, som jeg lægger mærke til, kan anvendes til sammenligning med officielle kilder, såsom dokumentmaterialer fra kommunen, til at se, om der er diskursive ligheder og forskelle.

Jeg havde samtidig samme antagelse om en mulig *bias* inden vi påbegyndte interviewet med viceborgmesteren, som specialet antog under fokusgruppeinterviewet med initiativgruppen i Nanortalik, og i dette tilfælde er det politisk *bias* der kan opstå. Jeg henviser igen til Bryman (2012) om den mulige tilpasning af svarene af viceborgmesteren som en strategisk tilgang under interviewets forløb, hvor min tilstedeværelse som forsker kan påvirke respondentens besvarelser.

7.7. Etiske overvejelser af hensyn til respondenterne

Dette delafsnit præsenterer etiske overvejelser under undersøgelsen i Nanortalik og en del tid i Narsarsuaq, da fokusgruppeinterviewet og semistruktureret interviewet blev gennemført. Jeg som forsker værdsætter at følge etiske principper, da det er afgørende for at opnå velfunderet forskningsresultater. Under turen i Sydgrønland fulgte jeg 4 *tommelfingerregler*.

Informeret samtykke: Den første *tommelfingerregel* er informeret samtykke. Dette indebærer, at forskningsdeltagerne ved, hvad de deltager i, og hvad en kvalitativ forskning går ud på. Deltagerne skal vide hvad der senere skal ske med de historier, der fortælles. Forskeren må overveje, hvordan samtykke kan foregå løbende og forhandles; om der skal være en skriftlig samtykkeerklæring inden kvalitative interviews bliver gennemført (Brinkmann, 2020, s. 598-599).

Fortrolighed: Den anden *tommelfingerregel* er fortrolighed. Dette indebærer, at de private data som identificerer deltagerne ikke afsløres. Hvis der er information i undersøgelsen, som sandsynligvis kan være genkendelig for andre, skal deltageren i undersøgelsen være indforstået med, at en mulig identificerbar information offentliggøres. Forskeren skal så drage omsorg for at beskytte deltagernes privatliv, når deltagernes udsagn fra et privat interview skal offentliggøres. Her skal sikres anonymisering for deltagerne (Kvale & Brinkmann, 2015).

Konsekvenser: Den tredje *tommelfingerregel* er konsekvenser. Dette indebærer, at forskeren skal overveje hvilke potentielle konsekvenser undersøgelsen kan have for deltagere, og handle for at minimere skade og ulemper. Dette indebærer også anonymisering og informeret samtykke (Brinkmann, 2020, 598-599).

Forskerrollen: Den fjerde *tommelfingerregel* er forskerrollen. I kvalitativ forskning er forskeren selv betragtet som det primære forskningsredskab. Man anvender sin erfaring og sensitivitet til at gøre iagttagelser, stille spørgsmål og lytte efter svar. Man har ansvar for at kende til sine egne værdimæssige holdninger og fordomme, man bør prøve at gøre sig klart, hvordan disse påvirker ens handlinger som forsker. Forskeren bør derfor reflektere over sin egen position, holdning og påvirkning af dataindsamlingen (Brinkmann, 2020, s. 598-599).

Jeg havde sikret, at hver deltager bør informeres om hvad forskningen handler om, og der blev udleveret skriftlige samtykkeerklæringer inden interviews startede og jeg havde givet deltagerne retten til at stille spørgsmål om hvordan deres udtalelser ville blive behandlet af forskeren, og deltagerne fik at vide at der ville være lydoptagelse til deres udtalelser. Jeg havde også informeret deltagerne, at de havde retten til at trække deres samtykke tilbage hvis de havde fortrudt af deres udtalelser, (Transskriptioner er vedhæftet som bilag i dette speciale. De anvendes kun til bedømmelsen af specialet. De vil efterfølgende ikke blive offentliggjort).

8. Analyseafsnit

Her præsenteres endelig analyseafsnittet, hvor de indsamlede empiriske arbejde fra både kvalitative interviews og dokumentmaterialer samt detaljer fra feltarbejdet analyseres i tråd med spørgsmålet om de måder, hvorpå borgernes modstand mod den nuværende kommunale struktur kommer til udtryk i Nanortalik, og hvordan denne modstand både udfordrer og i nogle tilfælde reproducerer eksisterende magtstrukturer i Kommune Kujalleq. Analysen er struktureret ud fra 8 centrale temaer, der er identificeret gennem interviews og dokumentmaterialer. Under hvert tema indgår udtalelser fra initiativgruppen og viceborgmesteren samt offentligt tilgængelige tekster, som analyseres i lyset af Lukes' tredimensionelle magtbegreb, Foucaults magtbegreb og Scotts teori om modstand (*hidden transcripts*) samt begreber som *techne* og *metis*.

8.1. Initiativgruppen som udtryk for lokal modstand

Tanken om at etablere en initiativgruppe som en lokal modstand, der gør oprør mod den nuværende kommunale struktur, opstod i omkring 2021. Deltagerne fortalte, at der var konstante mundtlige opfordringer til lokalpolitikere, der repræsenterer byen, at der skulle ske en handling med hensyn til den nuværende udvikling i byen. Én af de deltagere fremlagde sig selv som ansvarlig for forslaget om at anvende et bestemt rum til at afholde en offentlig debat om Nanortaliks fremtid, især under Kommune Kujalleq. Da der var enighed om lokaliteten, (før den faktisk blev etableret) mobiliserede og inviterede gruppen andre borgere til diskussion. De hængte skriftlige reklamer om den kommende debat om byens fremtid. Det lykkedes med at sikre folkeskolens aula som et diskussionsrum efter at have brugt tiden til at finde hvilket sted at afholde diskussion i. Borgerne dengang viste deres interesse og deltog i diskussionen. Den ene deltager i fokusgruppeinterviewet formoder at have afholdt en indledende tale under debatten, hvor der blev annonceret, at Nanortalik skal løsrives fra Kommune Kujalleq og have sin egen kommune. Efter diskussionen, blev der enighed om at der skulle etableres en gruppe, som skulle undersøge muligheder vedrørende byens fremtid, og formålet med gruppen har et klart signal: Nanortalik skal løsrive sig fra Kommune Kujalleq.

Gruppen inviterer dermed flere lokale aktører fra forskellige sider af erhvervslivet, og gruppen samtidig fik den opbakning, da de havde mulighed for at udtrykke deres holdninger og erfaringer med hensyn til den nuværende udvikling i byen og dens udfordringer. Gruppen

blev så mangfoldigt og princippet blev til at enhver får mulighed for at tilslutte sig til gruppen uanset hvilket partifarve man har, da én af de formål var også at drøfte reelle udfordringer der findes i byen, og dette princip ifølge deltagerne i fokusgruppeinterview blev godt taget imod fra flere borgere, hvor de kan udtrykke deres bekymringer og ønsker om byen uden om de officielle politiske kanaler. Ifølge gruppen, var nogle lokalpolitikere tilsluttet sig til gruppen og de afholdte møder på forskellige steder i byen for at koordinere og fordele opgaver til arbejde med dette formål, især for den omtalte underskriftsindsamling.

Deltagerne fra initiativgruppen understregede, at gruppen ikke var officielt - endnu. De erkendte også de scenarier om fremtidige beslutninger om de kommunale strukturer i Grønland og Nanortalik kunne forblive i Kommune Kujalleq, afhængigt af hvordan Inatsisartut og Naalakkersuisut beslutter sig om hvordan kommunale strukturer skal se ud. Uanset hvilket scenarie der ville opstå, fortsatte initiativgruppen - også hvis løsrivelsen blev en realitet. Initiativgruppen fremmede konkrete detaljer om, hvordan de påbegyndte initiativet om den omtalte underskriftsindsamling. Initiativgruppen opdagede, at enkelte borgere startede underskriftindsamling om et ønske for at løsrive sig fra Kommune Kujalleq og gruppen hurtigt handlede for at assistere dem og overtage en del af opgaver som f.eks. printe flere underskriftsnotater og planlægge hvem skulle gå hvorhen og samle underskrifter, og der blev lagt papirer på de offentlige steder såsom Brugseni og andre butikker, til at samle flest mulige underskrifter. Det var på dette tidspunkt ifølge deltagerne, at gruppens arbejde blev synligt i omkring slutningen af januar og starten af februar 2024, hvilket motiverede borgmester Stine Egede til at handle og besøge byen, og både utilfredsheden og skepsissen om den nuværende kommunale struktur blev tydelig. Det blev fremlagt, hvordan denne situation og kravet om styrket nærdemokrati blev håndteret af borgmester Stine Egede i afsnit 8.8, og udviklingen blev efterfølgende til en konflikt med borgmesteren. Under fokusgruppeinterviewet skabte initiativgruppen fortællingen om, at nogle af deres medlemmer havde deltaget i borgermødet d. 6. februar 2024, der modsiger artiklen fra Sermitsiaq, at borgmesteren fremhævede, at initiativgruppen ikke deltog i borgermødet. Én af deltagerne udtalte sig som at de prøvede at have dialog med borgmesteren, så det er et tegn på en direkte mundtlig interaktion mellem gruppen og borgmesteren. Dette har en mulig forklaring om, hvad det faktisk betyder, når borgmesteren udtalte sig, at initiativgruppen ikke deltog i borgermødet, gennem nyhedsmedierne, som kan læses nærmere i afsnit 8.8.

Med kombinationen med udtalelser fra viceborgmester Pipaluk Jakobsen Larsen, erkendte hun at der afholdtes uofficielle og uformelle debatter af borgerne i byen uden om de kommunale ledere og hun fortalte, at hun blev hverken inviteret og kontaktet af initiativgruppen. Hun var skuffet over, at hun ikke kunne samarbejde med gruppen.

Disse empiriske detaljer står i tråd med Lukes' teoretiske beskrivelse om den første magtdimension og Scotts teori om modstand. Der er en dobbelt forklaringskraft med Scotts teori i forbindelse med etableringen af initiativgruppen, som Scott specifikt nævner organiserede politiske bevægelser, som udfordrer en central magt som et eksempel på en offentlig transskription eller åben modstand, hvilket han nævner i bogen *Domination and the Arts of Resistance: Hidden Transcripts* (1990). Initiativgruppen organiserede offentlige møder, indsamlede underskrifter og mobiliserede borgere i byen. Da deltagerne i fokusgruppeinterviewet understregede, at gruppen er en uofficiel organ indtil videre, står den også i tråd med Scotts teori om parallelle strukturer, hvor lokalsamfundet skaber uofficielle beslutningsorganer eller fællesskaber uden om officielle og politiske institutioner. Selvom Scott ikke skaber en eksplicit og systematisk forståelse af begrebet, viser den en forklaringskraft om initiativgruppen. Jeg fortolker dermed den mulige grund af hvorfor viceborgmester Pipaluk Jakobsen Larsen var hverken kontaktet eller inviteret af gruppen for samarbejde eller åben dialog, da det er også en måde at vise modstand på ved at ekskludere eller ikke invitere officielle politiske magthavere til gruppen.

Med hensyn til Lukes' (1974) første magtdimension, står initiativgruppens handlinger i tråd med den først magtdimension. Initiativgruppen havde organiseret møder og indsamlet underskrifter, stillet spørgsmål og forsøgt at forhandle til kommunen (konkrete handlinger nævnes i de næste sider), fremsat forslaget om løsrivelsen fra Kommune Kujalleq og de har samarbejdet borgere og skabt en modposition i det offentlige rum. I denne dimension af magt, er initiativgruppens handlinger konkrete og observerbare, hvor gruppen i samarbejde med borgere synliggjorde deres modstand til Kommune Kujalleq.

Om borgerne i Nanortalik føler sig at være en del af beslutningsprocesser, har deltagerne i fokusgruppeinterviewet en kritisk opfattelse og forestilling om beslutningsprocessen i den nuværende storkommune. Én af deltagerne i gruppen havde set i bakspejlet tænkt på den daværende Nanortalik kommune og fortalt om forskellen mellem før og efter kommunalreformen trådte i kraft i 2009. F.eks. når der rejstes f.eks. et politisk

beslutningsforslag i Nanortalik kommune, deltog alle udvalg i en offentlig debat og havde åben og tæt dialog med borgere. Det var tilfredsstillende at have tæt kontakt med alle udvalg ifølge deltageren. I dag fungerer det sådan, at borgmester alene afholder offentlige debatter når der er politiske forslag. Gruppen mener, at denne tilgang har flere begrænsninger at have indflydelse på. Gruppen samtidig har den opfattelse, at alle politiske beslutninger træffes centralt i Qaqortoq, derfor mener de, at mange borgere føler sig uhørt og at kommunale beslutningstagere lægger sig fjernt og langt væk fra Nanortalik.

Der er sket et tydeligt magttab i Nanortalik, og det har ført til et fald i den demokratiske deltagelse. Initiativgruppens udsagn understøtter denne vurdering, da de fremhæver, hvordan borgerne tidligere havde mulighed for at deltage aktivt i offentlige debatter gennem lokale udvalg i den daværende kommune. I dag er det borgmesteren alene, der afholder borgermøder ved situationer, hvor politiske beslutningsforslag er på dagsordenen. Det betyder efter min vurdering, at borgerne har mistet en del af deres magtkompetence og adgang til at påvirke de politiske processer tæt på deres hverdag

Initiativgruppen har fremmet flere punkter i forbindelse med ønsket om løsrivelsen, og der er dog nogle punkter, der ikke har deres tematiske overskrifter på analyseafsnittet. Et af centrale punkter, der motiverede bevægelsen, er problematikken om fraflytning og udfordringer med at tiltrække tilflyttere. Initiativgruppen fremhævede, at Nanortalik har oplevet en række udfordringer på baggrund af et spørgsmål om at tiltrække tilflyttere. Deltagerne i gruppen beskrev, at tilflyttere kommer hurtigt tilbage til deres by eller til større byer pga. *de ringe lokale vilkår*, som deltageren havde beskrevet. Der tales om forskellige områder som er faktorer, tilflyttere rejser hurtigt tilbage til deres by og én af dem var børneoplysningssituation. Ifølge gruppen havde den specifikke daginstitution været i tider, hvor der var midlertidige istandsættelser, der ikke fuldt løste udfordringen helt, og det var derfor, at tilflyttere rejste tilbage til deres oprindelige hjemby eller større byer. Ifølge gruppen førte disse slags udfordringer, at nogle offentlige stillinger er fortsat nedprioriteret, hvilket også opfattes som en frustration, at Nanortalik har vanskeligheder for at tiltrække folk udefra.

Det andet tema, der blev italesat af gruppen og ikke har sit eget afsnit, var lukkede services, som berørte den private sektor i Nanortalik. Initiativgruppen fremhævede, at denne flytning af offentlige stillinger havde haft negative konsekvenser for Nanortalik, hvilket kan forstås som ressourcetab og *brain drain*, hvor folk med højere uddannelser udvandrede sig til de

andre byer. Ifølge gruppen havde fraværet af højere administrative stillinger i byen reduceret de lokale indtægter, hvilket har påvirket den lokale økonomi negativt, fordi disse offentlige ansatte har højere købekraft til at handle sig til bl.a. de private virksomheder såsom tøjbutikker. Dette havde ifølge gruppen ført til lukning af små virksomheder og butikker, herunder tøjbutikker. Gruppen forklarede endvidere, at nye virksomheder og butikker ofte lukker kort tid efter åbning på grund af den ustabile økonomiske situation i byen. Denne udtalelse er understøttet gennem observationer fra feltarbejdet, hvor bestemte butikker, som var ellers åbent før 2024, var lukket. Der er andre empiriske detaljer om initiativgruppens udtalelser om hvordan decentralisering kan konkret realiseres baseret på deres egne perspektiver, hvilket fremlægges i et tema om ønsket om decentralisering i afsnit 8.7.

8.2. Byggerier, renoveringer & vedligeholdelse

Spørgsmålet om større byggeprojekter, renoveringer og vedligeholdelse var et af de centrale temaer, som initiativgruppen havde rejst op. Som gruppen fremhævede, at fraværet af de højere administrative offentlige påvirkede lokaløkonomien negativt, så skal der gøres noget ved det. Initiativgruppen kritiserede, at den nuværende storkommune ikke investerer nok i byggeprojekter og at der ikke er store byggeaktiviteter i byen. Gruppen nævnte også omfordeling af byggeaktiviteter sammenlignet med Qaqortoq var utilstrækkeligt, som opfattes, at Nanortalik ikke har opmærksomhed fra Kommune Kujalleq. Gruppen nævnte ikke konkrete eksempler på hvilke typer af nye bygninger skal bygges men fremsatte den opfattelse, at de større byggeprojekter skulle hensigtsmæssig “genopbygge” byen og skabe opgaver for lokale håndværkere, og målet er at stimulere lokal økonomisk vækst og styrke erhvervslivet. Diskursen om at “genopbygge” byen indikerer på håbet om at Nanortalik ville vende tilbage til en tidligere tilstand før kommunalreformen trådte i kraft. Denne diskurs handler ikke kun om fysiske ændringer, men den er også en symbolsk diskurs og den fremstod som et ønske om at genetablere byens tidligere betydning.

I anledning til renoveringer og vedligeholdelse blev det fremhævet, at manglen på investeringer i infrastrukturen, herunder de mange huller på vejene i Nanortalik, har skabt frustration blandt borgerne og denne udfordring har været vedvarende i flere år. Ifølge initiativgruppen var denne frustration én af de årsager til borgernes opbakning til gruppens arbejde. Dette synspunkt er understøttet af observationer fra feltarbejdet, hvor det blev tydeligt, at vejnettet i byen bærer præg af mange års manglende vedligeholdelse. De fysiske

forhold anses som symbol på en bredere oplevelse af *forsømmelse* og *manglende prioritering* fra kommunens side.

Initiativgruppen pegede også på byens folkeskole, som blev ramt af skimmelsvamp og svigtet af kommunen på flere måder. Gruppen fremhævede, at skimmelsvamp har påvirket både elevernes sundhed og lærernes arbejdsmiljø negativt. Gruppen udtrykte undren over, at dette problem ikke er blevet rejst hverken i lokalsamfundet eller i den kommunalpolitiske debat. Problematikken med folkeskolen er også inddraget til temaet om økonomisk krise i Kommune Kujalleq og dens konsekvenser.

Artiklen fra KNR d. 21. marts 2025 viser, at folkeskolen i Nanortalik blev lukket i slutningen af januar 2025 på grund af skimmelsvamp, hvor elever og lærere blev tvunget til at flytte til sportshallen og andre lokaler som heller ikke er egnet til formål. Forældre udtrykte deres bekymring, da denne løsning var langt fra optimalt og skoleinspektøren understregede, at denne løsning var nødvendig. Nogle elever og lærere i sportshallen oplever støj og koncentrationsproblemer, hvor det er vanskeligt at sikre optimale undervisninger. Lukningen af folkeskolen har dermed ændret lærernes arbejdsforhold markant. Ifølge artiklen opdagede Kommune Kujalleq, at der var skimmelsvamp i den gamle del af folkeskolen i november 2023 (Fuglsang Holm & Kleist, 2025). Jeg vurderer dermed, at teknik- og miljøudvalget har svigtet deres ansvar ved ikke at sikre ordentlig vedligeholdelse af folkeskolen i Nanortalik, hvilket har resulteret i skimmelsvamp og tvangsflytning af elever til sportshallen, selvom der opdagedes skimmelsvamp i et par år siden.

8.3. Økonomisk krise og ansvarsfralæggelse

Under fokusgruppeinterviewet udtrykte initiativgruppen sin frustration om den økonomiske krise i Kommune Kujalleq der blev opstået i omkring maj og juni 2024, og gruppen har den opfattelse af at der var et løftebrud fra de kommunale ledere i forbindelse med den økonomiske situation, og er kritisk overfor, hvordan borgmesteren kommunikerede til borgerne om sagen. Det var på det tidspunkt, at der opdagedes, at kommunen undlod at betale A-skat for omkring 40. mio. kr. til Skattestyrelsen. Krisen berørte ikke kun Nanortalik, men hele Sydgrønland. Da borgerne opdagede nyheden om den økonomiske situation, var der chok og forvirring ifølge gruppen, og der havde været rygter, spekulationer og utryghed, fordi der var tavshed fra de kommunale ledere og embedsmænd. Borgmesteren var ifølge gruppen selv chokeret og forvirret, da hun opdagede det, og hun havde været tavs i de første perioder

af situationen. Gruppen satte spørgsmålstegn ved, om kommunen overhovedet ville drage konsekvenser for de ansvarlige i forbindelse med den økonomiske situation. Gruppen fremhævede, at denne økonomiske krise har ført til flere konsekvenser end forventet, både lokalt, socialt og økonomisk; for flere lokale sektorer. Gruppen mente, at borgmesteren ellers lovede, at dette ikke ville påvirke borgere, men konsekvenserne opleves alligevel, og gruppen så det som et løftebrud, hvilket skabte mistillid til kommunen. Hvorfor opstod den økonomiske krise? Ifølge kilder fra dokumentmaterialer, findes der detaljer om denne økonomiske udvikling:

Sagen var, at Kommune Kujalleq havde beholdt omkring 40 mio.kr. som var fra A-skat. De skattepenge var fra 2023 og starten af 2024 ifølge Sermitsiaq. Kommunen beholdt ikke kun pengene, men brugte dem til andre formål. Kommunen besluttede derfor at øge kassekrediten fra 25. mio. kr. til 100 mio.kr. til at betale de A-skat, som skulle til landskassen og slippe for renteudgifter. Ifølge KNR, var borgmesteren overrasket og følte sig utrygt. Ifølge KNR, blev borgmesteren spurgt om hvad dette ville betyde for borgerne, og svaret var: *ingen*. Og i Sermitsiaq, blev spørgsmålet om der skulle være konsekvenser som følge af *fejlen* spurgt. Borgmesteren mente ikke, at der skulle være konsekvenser. Ifølge borgmesteren var *den store omstrukturering og et nyt økonomisystem*, som har skabt problemer med bogføring i kommunen. Borgmesteren understregede dermed, at situationen blev taget alvorligt (Berthelsen 2024f).

I den anledning, opstod der et politisk drama i slutningen af juni 2024, hvor IA's koalitionspartner Demokraatit fremsatte mistillidserklæringen til borgmesteren og kravet om fyring af kommunaldirektør Tina Pars men borgmesteren og kommunaldirektøren overlevede. Borgmesteren beklagede fejlen (Berthelsen 2024g). Som dokumentmaterialer og udtalelser fra initiativgruppen fremhævede, at borgmesteren lovede at det ikke ville betyde noget for borgerne, kom flere konsekvenser i løbet af tiden. Kommunen havde afklaret årsagerne om hvorfor kommunen brugte skattepengene til andre formål, og årsagerne var, at kommunen har større udgifter til socialområdet og brugt dem også til personaleboliger i Qaqortoq ifølge to artikler fra Sermitsiaq d. 6. september 2024 og 30. oktober 2024. Fejlen førte dermed til flere sparetiltag, indførelsen af midlertidige ansættelsesstop, indkøbsstop, forbrug af rejser og merarbejde (Veirum 2024a, 2024b).

I nytårstalen nævnte borgmesteren igen det nye økonomisystem som var årsag til den økonomiske krise, og hun fremhævede at økonomistyring ikke var *god* i starten af valgperioden 2021-2025 og ledelsen indførte stram styring af økonomien. Hun nævnte samtidig igen faktorer som socialområdet og personaleboliger i Qaqortoq, der *pressede* kommunens økonomi. Borgmesteren understregede dermed: *“For kort tid siden blev kommunalbestyrelsen orienteret om, at Selvstyret i 2020 havde henvendt sig med bekymring om kommunens økonomiske status. Kommunalbestyrelsen udtrykte stor ærgrelse over at ingen på politisk niveau var blevet orienteret på daværende tidspunkt. Hvis dette var sket, ville den nuværende kommunalbestyrelse have haft bedre forudsætninger for at prioritere anderledes”* (Se bilag nr. 8).

Samlet set understøtter flere detaljer fra initiativgruppens udtalelser om løftebrud og konsekvenser, borgerne oplever. Den måde borgmesteren artikulerede situationen på er baseret på diskursive forsvarsmekanismer. Borgmesteren gentog fejlen i det nye økonomisystem og tidligere forvaltning som årsager til fejlen, ikke ledelsen selv, hvor ansvaret forskydes til strukturelle forhold. Dette er i tråd med Faircloughs begreb om mønstre. Borgmesteren forsøgte at skabe fortælling om, at udfordringer kom “udefra” og var “arvet”, til at bevare sin egen legitimitet og reproducere magt gennem sprog. Dette er også i tråd med Lukes’ tredje magtdimension, hvor borgmesteren forsøgte at forme borgernes forståelse af virkeligheden, at ansvaret for udfordringer ligger uden for kommunale ledere.

Men initiativgruppen mente, at der skulle have været konsekvenser for de ansvarlige, og de fremhævede, at oplysninger og informationer om økonomien ikke var tilstrækkelige nok og der var behov for afklaringer om situationen. Som kilder fra nyhedsmedier fremlægger ansættelsesstop og indkøbsstop pga. den økonomiske situation, nævnte gruppen konkrete detaljer om hvordan borgere og kommunale ansatte i Nanortalik oplever situationen. De kommunale ansatte og institutioner fik ikke længere lov til at købe basale varer såsom kaffe på deres arbejdsplads, og gruppen fremhævede, at dette forringede arbejdsvilkår, som skabte frustration. Det andet eksempel, som gruppen fremhævede, var madordningen på folkeskolen. Ifølge initiativgruppen får eleverne mad serveret kun på enkelte dage om ugen: mandag og onsdag serveres et par smørrebrød pr. elev, mens der om fredagen kun serveres én frugt pr. elev. Gruppen så den som en tydelig konsekvens pga. fejlen i økonomien.

8.4. Rygter, konspirationsteorier og hverdagsmodstand

Dette tema viser detaljer om, hvordan borgere i Nanortalik viser deres modstand til Kommune Kujalleq, selv i hverdagslivet og uden for kommunale ledes blik. Da fokusgruppeinterviewet startede, blev deltagerne informeret om at interviewet påbegyndtes med åben tilgangen i de første 10-20 minutter, hvor deltagerne taler frit om deres perspektiver og erfaringer i forbindelse med konteksten. Under interviewet opstod der rygter, konspirationer og mistillid. Temaet viser også hvordan borgere modsætter sig til kommunen gennem italesættelser i hverdagslivet, som viser sig på feltarbejdet.

Under fokusgruppeinterviewet fremhævede initiativgruppen mistanker om *skjulte planer* fra borgmesteren og tidligere politiske ledere, der ifølge gruppen kan have haft til hensigt at affolke Nanortalik. Gruppen pegede på borgmesterens tidligere udtalelser til nogle borgere i Nanortalik, hvor det angiveligt blev sagt, at Qaqortoq skulle være det primære befolkede område, mens de øvrige byer og bygder, herunder Nanortalik, skulle affolkes. Derudover nævnte gruppen tidligere toppolitikere som Jonathan Motzfeldt, som var den første formand for Naalakkersuisut efter etableringen af hjemmestyret, og én uidentificeret tidligere naalakkersuisoq, som mulige aktører bag sådanne planer. Ifølge initiativgruppen kunne dette hænge sammen med potentielle interesser i de naturlige ressourcer, der findes i Nanortalik og de nærliggende steder ved byen. En af deltagerne i forklarede dog, at man har en bekymring over et scenarie, hvor Nanortalik affolkes, og alle borgere flytter til Qaqortoq. Deltageren udtrykte sin opfattelse af, at byer og bygder ikke bør affolkes, uanset omstændighederne, og refererede til den historiske begivenhed i Qullissat - en by, der blev tvangsaffolket. Deltageren understregede, at affolkning ikke bør være en løsning i moderne tider og brugte Qullissat som eksempel på en praksis, der ikke bør gentages. Denne omtale viser en bevidsthed om Grønlands affolkningshistorie og en frygt for en lignende udvikling.

Der var også humor og latter under interviewet. Deltageren skabte en fortælling om, at deres kampe om en selvstændig kommune kan sammenlignes til en situation med en krig, hvor Iran erklærer krig mod USA, og fremstillede det som en kamp mellem borgerne i Nanortalik og centraladministrationen i Qaqortoq, hvis "borgmesterens plan" om affolkning skulle blive en realitet. Det kan lyde som en dramatisk konflikt mellem politikere og borgere i kommunen, hvor konflikten fremstilles som en metafor af en krig, men da deltageren fortalte den narrative fortælling, grinede hele gruppen.

Om rygter og konspirationsteorier er overhovedet sandt eller ej, betyder det nødvendigvis ikke, at gruppen tror på konspirationsteorier. Det er en måde at vise modstand på, når kommunalpolitiske magthavere ikke er til stede. Disse udtalelser er i tråd med Scotts teori om *hidden transcripts*, hvor man modsætter sig til centraliseret magtstrukturer og institutioner på en skjult måde. Som Scott (1990) fremhæver, kommer kritik, modstand, vrede, hån eller humor frem gennem private samtaler, satire, rygter, metaforer, og denne modstand udvikles, forhandles og gives mening uden for magts blik. Initiativgruppen har rygter og konspirationsteorier om borgmesteren og tidligere politikere, som har *vilde planer* om at affolke Nanortalik. De har udtrykt deres humor og latter med en sammenligning til en krig, som er heller en overdreven fortælling, men denne modstand er ikke direkte konfrontatorisk for de kommunale ledere. Det er en del af *hverdagsopposition*, som Scott fremhæver.

Gennem feltarbejdet, havde der været nogle uformelle samtaler med borgere i byen. Borgerne plejede at spørge om hvad formålet var med specialet og når de forstod det, udtalte de sig med:

“Der skal være forandring...” - “Godt, at du tager på det...” - “Nanortalik er styrtdykket... der skal ske noget” - “Vi får intet ud af Kommune Kujalleq...”.

Det kan forstås som at der findes større utilfredshed fra blandt borgere, selvom magthaverne ikke er til stede. Som Scott fremhæver, findes der altid modstand, og som borgmesteren i borgermødet i d. 6. februar 2024 hørte kun positive udtalelser om kommunens initiativer, kan det tolkes som hun ikke fik den samtykke, hun troede hun havde. Der forstås samtidig, at modstand og protest sker ikke kun i borgermøde og officielle politiske kanaler. Gruppen fremhævede også, at der findes debatter om byens nuværende tilstand, især i relation med kommunalreformen. Selv i brættet diskuterer borgerne byens udfordringer og udtrykker en opfattelse, at Nanortalik er ofte nedprioriteret af kommunen, og der findes ofte kritik fra borgerne om kommunen gennem sociale medier.

8.5. Diskursive kampe om daginstitution: Tæller det som et resultat?

Dagsinstitutionen i Nanortalik blev nævnt flere gange i fokusgruppeinterviewet som et eksempel på, at der endelig “sker” noget konkret i byen. Samtidig optræder en ny

daginstitution også i de dokumentmaterialer, jeg har analyseret, hvilket tyder på, at daginstitutionen udgør et centralt element i diskussionen om kommunens prioriteringer og borgernes oplevelse af forandring. Men spørgsmålet er, hvordan denne udvikling tolkes: Bliver den opfattet som et konkret resultat af borgernes pres og kamp for mere lokal indflydelse? Eller som en strategisk beslutning fra kommunens side, der måske snarere skal imødekomme kritik og dæmpe utilfredsheden under den afgørende fase af borgerbevægelsen?

Initiativgruppen fremhævede den situation, hvor borgmesteren afholdt borgermødet d. 6. februar og mødte kritik fra borgernes side, at kommunen ofte nedprioriterer Nanortalik. Ifølge gruppen gentog borgmesteren den nye daginstitution som et modsvar til borgernes kritik og at Nanortalik fik den “nødvendige” politiske opmærksomhed og at der derfor ikke var grundlag for at kritisere kommunen for at nedprioritere byen. Borgmesteren fremstillede daginstitutionen som et *konkret og håndgribeligt* politisk resultat og et symbol for at kommunen imødekom borgernes faktiske behov og havde handlekraft for Nanortalik. Initiativgruppen var uenig med den måde borgmesteren fremstillede daginstitutionen som et politisk resultat. De er dog ikke principielt imod initiativet, men ifølge gruppen har dette initiativ været besluttet og planlagt inden kommunalreformen trådte i kraft og været nedprioriteret i flere år. Det er ikke kun noget, borgmesteren havde gjort.

Kommune Kujalleq udgav sin artikel gennem sin egen hjemmeside d. 5. februar 2024 (se bilag nr. 3). Datoen er ikke lige med den faktiske dato med borgermødet, men det var også det samme tidspunkt som hvor der samledes underskriftere i Nanortalik eller den afgørende fase af borgerbevægelsen. Udfordringen med den artikel er kortfattet og mangler oplysningerne om hvornår kommunalbestyrelsen besluttede at bygge en ny daginstitution og hvilket beslutningsgrundlag der bliver truffet om daginstitutionen. I den selve artikel, står der:

“Der er disse dage udbud til bygningen af daginstitutionen i Nanortalik, som skal være en integreret daginstitution med plads til 64 børn.

- Når udbuddet er ovre forventer vi, at tale med udbyderne og byggeriet af den kommende daginstitution i Nanortalik forventes at startes i maj måned, siger Teknisk Forvaltningschef, Sem Ottosen.

Udbuddets frist er 23. februar, og byggeriet forventes at være færdigt i 2025.” (se bilag nr. 3).

Som den er lige beskrevet, er denne artikel kortfattet og mangler oplysninger der kan enten bekræfte eller afkræfte initiativgruppens udtalelser om daginstitutionen, at der besluttes før kommunalreformen trådte i kraft. I borgmesterens nytårstale brugte hun det samme trick. Her udtalte hun sig som:

“I det forgange år og i denne valgperiode har kommunalbestyrelsen opnået resultater, som jeg kan se tilbage på med stolthed, i det nye år (...) I Nanortalik bygger vi ny daginstitution, vi har renoveret kommunekontoret, vi renoverer lejligheder, og skaffet et familiehus (...) Alle de ting vi har opnået, har kommunalbestyrelsen opnået via et godt samarbejde.” (se bilag nr. 6).

Disse dokumentmaterialer understøtter initiativgruppens udtalelse om at borgmesteren fremstillede daginstitutionen som et politisk resultat, men snarere et symbolsk politisk resultat, der ikke nødvendigvis afspejler borgernes faktiske behov. Borgmesteren italesatte ikke kun daginstitutionen, men brugte den som en taktik, som Foucault (1994) fremstiller magtens rationalitet ligger i taktikkerne. Daginstitutionen som et politisk resultat bliver en diskurs, der indikerer, at kommunen lytter og handler. Som Foucaults (1980) begreb *regimer af sandhed* handler om mekanismer, der konstruerer og regulerer, hvad der anses som *sandt* i et givent samfund, udøvede borgmesteren magten ved at definere hvad der tæller som *politisk resultat*. Diskursen om daginstitutionen blev også indlejret i kommunen som en institution og satte sig i praksis og i argumentation. På den måde forsøgte kommunen vanskeliggjorde borgernes mulighed for at kritisere eller udfordre kommunen. Som Foucault fremhæver, er denne diskurs indlejret i kommunen og brugt som en taktik til at dæmpe borgernes utilfredshed under den afgørende fase af borgerbevægelsen. Men lykkedes det?

Som Foucault (1980) også fremhæver, er *sandheder* ikke *universelle* og *evige* kategorier, men er historiske og socialt konstruerede, hvilket betyder at de kan udfordres og ændres. Det dokumentmateriale, som kommunen udgav i d. 5. februar 2025, har en svaghed. Artiklen er kortfattet og mangler oplysninger. Der står ikke hvornår kommunalbestyrelsen besluttede at bygge en ny daginstitution i Nanortalik og hvilket beslutningsgrundlag der blev truffet om. Denne indlejrede diskurs er ikke fuldstændig stabil, hvilket gjorde den sårbar. Den blev udfordret af initiativgruppen (og borgere i Nanortalik). Det kan godt være, at initiativgruppen skaber sin egen narrativ fortælling, men de tilbødte dog et alternativ synspunkt om hvordan en ny daginstitution faktisk kan forstås. Dette kan forstås som en moddiskurs, at

daginstitutionen ikke er et *konkret* og *håndgribeligt* politisk resultat, men allerede besluttet før kommunalreformen trådte i kraft. Som Foucaults berømte formulering lyder: Når der er magt, er der modstand. I dette tilfælde stod borgere i Nanortalik i kampen om definitionen om, hvad der tæller reelt som et politisk resultat.

8.6. Mineprojekter som en mulig indtægtskilde: Men hvem har ret til at tale om det?

Er det økonomisk bæredygtigt, hvis en by, der har omkring 1100 indbyggere, har sin egen kommune?

Under diskussionen om Nanortaliks fremtid havde initiativgruppen mødt disse slags spørgsmål. Gruppen mente ikke, at det er økonomisk bæredygtigt, hvis kun de større byer i kysten har deres egne kommuner. Gruppen fremhævede, at de ville drøfte mulige indtægter for den eventuelle selvstændige kommune. Indtægterne kan ifølge gruppen komme fra mineprojekter såsom Nalunaq og Amitsoq, og dette spørgsmål blev rejst under borgermødet, men borgmesteren afviste at drøfte det - uden reel imødekommelse. Gruppen mistænkte, at borgmesteren og co. ville beholde disse mineprojekter til fordel for den nuværende kommune. Den udtalelse står i tråd med Lukes' anden magtdimension, som er kontrol over dagsorden, hvor bestemte emner holdes uden for diskussion og i denne sammenhæng forsøgte borgmesteren at styre hvad der skal diskuteres og hvilke interesser blev repræsenteret i den offentlige debat, som hun fremstillede daginstitution som et *konkret* politisk resultat. Hvorfor er mineprojekterne vigtigt til disse aktører? Gruppen fremsatte, at det var allerede erfaret, at den daværende Nanortalik Kommune havde haft den *økonomiske succes* fra Nalunaq-minen, og genåbningen af minen var lige om hjørnet, da fokusgruppeinterviewet blev gennemført. Gruppen mente, at den eventuelle kommune i Nanortalik kan få den økonomiske gevinst fra disse mineprojekter Nalunaq og Amitsoq, der ligger tæt på byen, ligesom i *gammeldags*. Denne diskurs har en lignende indikation til den anden diskurs om at *genopbygge* byen, der indikerer håbet om, at Nanortalik ville vende tilbage til sin tidligere tilstand.

Spørgsmålet bliver til: Hvordan udtaler kommunen sig om mineprojekterne? I Kommune Kujalleqs hjemmeside introducerer alle byer og bygder samt deres karakter, og kommunen fremlægger Nanortalik som:

“Fiskeri og fangst har traditionelt været det væsentligste erhverv i Nanortalik og havnen det erhvervsmæssige tyngdepunkt. Men ”nye” erhverv er blevet tydeligere i bybilledet. Her er det især servicevirksomheder, såvel den offentlige som den private, men også turisme og minedrift udgør i dag væsentlige erhverv. Turismen spænder fra traditionel besøgsturisme, over krydstogtturisme og til adventure turisme. I de senere år har udvindingen af guld ved Nalunaq haft sit udgangspunkt fra Nanortalik og der er fortsat store potentialer i minedrift i området.” (se bilag nr. 4).

Kommunen selv anerkender potentialet af minedrifter ved Nanortalik. Nalunaq-minen var i 2013 lukket fordi prisen på guldet var faldet på dette tidspunkt, hvor Sermitsiaq formulerede overskriften i sin artikel med ordet *chok*, da Nalunaq blev lukket (Duus, 2013). I en anden artikel fra Sermitsiaq i 2013 fremgår det, at Kommune Kujalleq mistede indtægter og omsætning i erhvervslivet pga. lukning af minedriften. Ifølge artiklen mistede kommunen omkring 2,3 millioner kroner på lukningen af minen. Den tidligere borgmester i Kommune Kujalleq Jørgen Wæver Johansen krævede handling til erhvervsudvikling, da kommunen var ramt af høj ledighed og affolkning og medarbejderne i minen var grønlandske. Den tidligere borgmester nævnte Killavaat Alanngui, mineprojektet der ligger tæt på Qaqortoq, som *en fornuftig løsning* (Mølgaard, 2013).

Genåbningen af Nalunaq giver dog håb. I endnu en artikel fra Sermitsiaq i 2024, fremstilles der, at VVM- og VSB-rapporter var blevet sendt i høring, og Sermitsiaq formulerede overskriften som “store indtægter på spil”. Ifølge artiklen var der et indtægtpotentiale til landskassen for omkring 400 mio. kr. og der var tale om 175 grønlandske medarbejdere der skal ansættes samt de lokale leverandører som kan levere varer og service til Nalunaq-minen når den genåbnes (Schultz-Nielsen, 2024).

Genåbningshåbet om Nalunaq fra politikernes side var allerede begyndt tilbage i tiden. I 2020 introducerede den tidligere borgmester Kista P. Isaksen en 10-års plan i Kommune Kujalleq, inden valgkampen startede i 2021. Hun nævnte emnet om at starte Nalunaq som en udviklingsmulighed i kommunen (Schultz-Nielsen, 2020). Dette kan forstås, at ønsket om at genåbne Nalunaq ikke kommer kun fra én borgmester i kommunen.

Kommune Kujalleq udgav planstrategien 2023-2027, der fremmer politiske målsætninger til at videreudvikle kommunen. Borgmesterens parti Inuit Ataqatigiit nemlig står bag planstrategien. I selve dokumentmaterialet findes der et separat tema som drejer sig om *potentiale* mineprojekter i hele Sydgrønland. I strategien står der:

“Sydgrønland har et stort minepotentiale og der er brug for investeringer i mineralefterforskning for at skabe nye mineprojekter.

-Nalunaq guldminen er under genåbning og forventes i produktion 2024. Der pågår etablering af produktionsanlæg.

-Tanbreez fik i efteråret 2020 udnyttelsestilladelse og der arbejdes på finansiering til etablering af en mineproduktion.

-Amaroc Minerals, som står bag genåbningen af Nalunaq guldminen, efterforsker samtidig mange andre licenser i Sydgrønland.

-Med Amitsoq Grafīt forekomst har GreenROC de seneste år gennemført en del efterforskning. Forekomstens størrelse er blevet bekræftet og der forventes VSB- og VVM-redegørelser i 2024.

Kommunen vil gerne fastholde det gode momentum i råstofindustrien. Sydgrønland kan blive vært for flere miner med lang levetid i den aktuelle og kommende Planstrategiperiode. Derfor er det kommunens hensigt, at skabe så god en lokal forankring af projekterne, at lokal arbejdskraft og lokale virksomheder kan få mulighed for at vokse med opgaven og gøre minedriften til en levevej” (Se bilag nr. 5).

Diskursen om *det gode momentum* indikerer, at flere mineprojekter er i spil og interessen for at beholde *kontrol* over disse råstofaktiviteter til fordel for den nuværende kommune som én enhed. I nytårstalen havde borgmesteren fremmet en positiv fortælling om mineprojekter, der står:

“Erhvervets og mulighedernes kommune

I disse år er det passende, at skulle præsentere sydkommunen som mulighedernes kommune. For næste år bliver lufthavnen taget i brug i Qaqortoq.

Dette kommer til at påvirke erhvervslivet godt, det er ligeledes en god mulighed for stiftelse af nye erhverv.

Derudover er det fortrøstningsfuldt med de tre miner; Nalunaq, de sjældne jordarter i Kringlerne samt den kommende grafitmine i Amitsoq, som vil have mange arbejdspladser med sig.” (Se bilag nr. 7).

Borgmester Stine Egede gentog ordet “mulighedernes kommune” senere i sin nytårstale og udtrykte optimismen for de mineaktiviteter der opstår (Se bilag nr. 7). På denne måde fremstiller borgmesteren mineprojekter med en positiv fortælling og fremtidshåb for udvikling i kommunen.

Med hensyn til interviewet med viceborgmesteren, som selv er fra Nanortalik, anerkender viceborgmesteren også, at Nanortalik har erhvervsmæssige og økonomiske potentialer, især fra mineprojekter Nalunaq og Amitsoq. Under interviewet udtrykte viceborgmesteren sin opfattelse af, at Nanortalik godt kan varetage sine egne interesser, hvis byen får sin egen kommune men hvis der sammenlignes til de officielle fortællinger fra Kommune Kujalleq, står viceborgmesterens udtalelser i kontrast til den officielle diskurs, hvor borgmesteren og kommunen italesætter mineprojekter som noget, der skal fastholde “momentum” og være en del af “mulighedernes kommune”. Denne dobbelthed kan forstås som en magtstrategi, som Bryman (2012) fremhæver, at én af de ulemper ved semistruktureret interview er at forskerens tilstedeværelse til feltet kan påvirke respondenternes svar og respondenterne kan tilpasse deres svar efter, hvad de tror forskeren ønsker at høre. Det er en måde at beskytte det eksisterende magtforhold i kommunen. Og hvad for en magt? Magten til at bestemme, hvem der har ret til at tale om et bestemt emne eller spørgsmål - som er mineprojekter. Jeg antog under interviewet, at min tilstedeværelse som forsker kunne påvirke viceborgmesterens svar, og det fremstod efterfølgende som en implicit justering af hendes udtalelser. Da initiativgruppen fremhævede, at borgmesteren afviste at drøfte borgernes ønske om potentielle indtægter for den eventuelle kommune i Nanortalik uden reelle imødekommer, krævede det overvejelser om hvordan denne påstand af gruppen kan muligt understøttes med en anden metode. Efter jeg har brugt tiden med at søge og analysere dokumenter grundigt, viser disse dokumentmaterialer flere detaljer og diskurser, der har de mest plausible

forklaringer og årsager om hvorfor borgmester Stine Egede afviste borgernes ønske om drøftelsen af mineprojekter.

Kommune Kujalleq selv anerkender potentialet i mineprojekter, men i en anden diskursiv ramme - som en del af den nuværende kommunes strategi og ikke som noget, der kunne styrke et selvstændigt Nanortalik. Med et blik af Foucaults magtbegreb, virkede magtens mekanisme ved at italesætte mineprojekter gennem kommunens hjemmeside og kategorisere dem som en del af “mulighedernes kommune”. På denne måde forsøgte borgmesteren at bestemme, hvem der har ret til at tale om spørgsmålet om mineprojekter i den offentlige debat - kun borgmester og kommunen, ikke borgere i Nanortalik - og bestemme, i hvilken kontekst mineprojekterne skal drøftes - de kan diskuteres i én bestemt kontekst som kommunens strategi som én enhed, ikke i en anden kontekst, når det drejer sig om Nanortalik løsrivelse. Borgernes ønske om drøftelsen om emnet var dermed ekskluderet i den offentlige debat. Som i temaet om daginstitutionen stod borgere i Nanortalik i kampen om betydning; hvordan virkeligheden skal forstås og italesættes, stod borgere også kampen om naturlige ressourcer der ligger ved byens område.

De måder forskellige aktører, såsom Sermitsiaq og politikere, artikulerer et bestemt emne om mineprojekter står også i tråd med Lynggaards (2020) fremhævelse af teoriapparatet om diskursive forandringer ved anvendelsen af dokumentanalysen, hvor forskellige aktører systematisk artikulerer et fænomen på nye måder og dermed skaber ny mening. Et oplagt eksempel i denne undersøgelse er omtalen af Nalunaq-minen. I 2013 beskrev Sermitsiaq lukningen som et *chok* og fokuserede på de tabte indtægter. Senere, i den politiske diskurs, blev genåbningen i stigende grad forbundet med håb og udvikling. Senest har borgmester Stine Egede artikuleret mineprojekter som en del af visionen om Kommune Kujalleq som en “*mulighedernes kommune*” og som noget der skal beholde momentum.

Den måde borgmesteren udtalte sig på mineprojekter står også i tråd med Lukes’ tredje magtdimension, hvor borgmesteren forsøgte at etablere en bestemt forståelse om, at udvikling kun fremstår realistisk gennem en samlet Kommune Kujalleq, hvilket kan muligt begrænse alternative veje at forstå virkeligheden på. Med hensyn til at diskutere anvendelsen om denne magtdimension, har Lukes’ tredje dimension vist være den svageste i denne undersøgelse. Selvom der kan argumenteres for, at borgmesteren gennem sine taler og udmeldinger forsøger at etablere en bestemt forståelse af virkeligheden og kommunen som én enhed, har det været

vanskeligt at afdække, i hvilket omfang denne diskursive magt faktisk internaliseres af borgerne i Nanortalik. En mere nuanceret belysning af denne magtdimension ville kræve flere individuelle interviews med borgere, som ikke nødvendigvis er aktive i initiativgruppen, for at kunne vurdere, om bestemte borgere faktisk internaliserer bestemte forståelser af virkeligheden.

8.7. Decentraliseringens illusion i Kommune Kujalleq

Som initiativgruppen fremhævede, at fraværet af højere administrative stillinger i byen har negative effekter for lokalsamfundet, især til lokaløkonomien, hvilket fører til bl.a. lukningen af butikker. Initiativgruppen har en opfattelse, at det ringe borgerservice skaber frustration blandt borgerne, hvor der opleves vanskeligheder med sagsbehandlingen. Gruppen giver et eksempel på, at når man henvender sig til det lokale kontor af kommunen, bliver flere sager overført eller videresendt til andre afdelinger under kommunen, især til Qaqortoq. Initiativgruppens motivation er derfor at fremme en idé om, at enhver sag skal behandles lokalt, som deltageren udtalte som: “Når man kommer til én dør med en sag, gennemføres sagen på den samme dør”.

Som initiativgruppen under fokusgruppeinterviewet erkendte, at der kunne opstå et scenarie, at Nanortalik forbliver i Kommune Kujalleq, fremhævede de, at de forsøgte at forhandle til borgmesteren og hendes partifæller ved at fremme ønsket om decentralisering under borgermødet. Ønsket om decentralisering er direkte relateret til kampen om løsrivelsen, men også som en slags kompromis til de politiske magthavere. Initiativgruppen krævede derfor, at nogle højere administrative stillinger skulle spredes til andre byer, herunder Nanortalik. En deltager fra gruppen, som er fra kommunalbestyrelsen, nævnte en konkret detalje om hvilke stillinger der var tale om. Forslaget ifølge deltageren omfattede, at alle medarbejdere under erhvervsudvalget (det er den udtalelse, selvom det er formelt økonomi- og erhvervsudvalget der bindes sammen i Kommune Kujalleq) skulle flyttes til Nanortalik. Borgmesteren ifølge deltageren afviste dette specifikke ønske og fremhævede, at decentraliseringsmodel var *ineffektiv* eller som noget som var *urealistisk*, men der var ikke dybere forklaring om hvorfor modellen var *ineffektiv*. Deltageren understregede dog, at det ikke var tilfældet. Deltageren satte et eksempel på, at kommunalbestyrelsen anvender Microsoft Teams, når nogle politikere som er udenfor Qaqortoq ikke kan deltage fysisk til mødet, som deltageren har erfaring og kendskab til. Deltageren foreslog derfor at anvende digitale løsninger til at realisere den reelle

decentralisering i kommunen. Forslaget om at anvende digitale løsninger som Teams i den kommunale drift står i tråd med James C. Scotts (1998) begreb *metis*, en lokal og erfaringsbaseret viden, der peger på praktiske måder at realisere en reel decentralisering. Dette står i kontrast til kommunens diskurs, hvor decentralisering fremstilles som *ineffektiv* og *urealistisk*.

Når borgmesteren omtaler decentralisering som *ineffektiv*, fortolker jeg det som udtryk for en rationelt-økonomisk tankegang, hvor centralisering anses som vejen til mere effektiv ressourceudnyttelse. Det er vigtigt at understrege, at ordet "effektivitet" ikke kun har én betydning. Fra et demokratisk perspektiv kan decentralisering netop styrke effektiviteten ved at bringe beslutningskraft tættere på borgerne. Mange borgere i Nanortalik har udtrykt ønske om reelle muligheder for lokal indflydelse, og det peger for mig på, at demokratisk effektivitet bør vægtes højere end økonomisk effektivitet i vurderingen af kommunale strukturer.

Initiativgruppen forsøgte at legitimere deres ønske om decentralisering ved at nævne sammenlægningsaftalen for Kommune Kujalleq, som de tidligere lokalborgmestre Kista P. Isaksen, Simon Simonsen og Kristine Raahauge skrev under i 2006. Sammenlægningsaftalen indeholder blandt andet:

"Den kommende fælles kommune vil blive decentral kommune med tre hovedbyer, der hver vil få en ligelig fordeling af fagforvaltningsledelser, idet der vil blive opretholdt fagforvaltningsafdelinger og serviceorganer i de enkelte byer. Ingen af kommunerne ønsker at anvende den kommende fælles kommunens midler til byggeri af nye kontorfaciliteter eller personalebyggerier til overført personale, men derimod til gavn for borgerne" (se bilag nr. 9).

Denne specifikke sætning blev anvendt som en diskursiv strategi fra initiativgruppen samt borgerne til at legitimere deres ønske, og initiativgruppen har en opfattelse af, at Kommune Kujalleq ikke lever op til aftalen, hvilket ses som endnu et løftebrud. Som initiativgruppen har en opfattelse af, at alle politiske beslutninger træffes centralt i Qaqortoq og de kommunale beslutningstagere lægger sig fjernt og langt væk fra borgere. De højere administrative stillinger befinder sig i Qaqortoq. Som i Scotts teori om centraliseret

magtstrukturer, har kommunen været igennem processen der førte til en reduceret selvstyre, hvor beslutninger træffes i centraladministrationen i Qaqortoq, hvor borgere ofte har vanskeligheder at have indflydelse på deres hverdagslivet.

Hvad gør kommunen så i spørgsmålet om decentralisering? Det er ikke kun kampen for formelle strukturændring i Nanortalik, men også kampen om betydning og definitionen om hvad der tælles som et politisk resultat. Når man kigger tilbage til borgmesterens nytårstale, fremsatte hun ansættelsen af administrationschefer både i Narsaq og Nanortalik som en del af politiske resultater i valgperioden 2021-2025.

“Jeg er tilfreds med , at vi med organisationsændringen nu kan yde en mere fleksibel service for vore borgere, og at vi har fået ansat administrationschefer i Narsaq og Nanortalik.” (se bilag nr. 6).

Om ansættelsen af administrationschefer lever op til borgernes ønsker og forventninger, har initiativgruppen ikke den samme opfattelse af administrationschefer som et politisk resultat. Ifølge initiativgruppen består administrationschefernes rolle hovedsageligt i at underskrive dokumenter og videresende dem til centraladministrationen i Qaqortoq. Det betyder så, at den reelle beslutningskompetence i kommunen er centraliseret. Denne politiske diskurs om decentralisering er således symbolsk frem for reelt. Jeg vurderer samtidig, at ansættelsen af administrationschefer fremstår som *decentralisering af navn*, men ikke i praksis, hvor der træffes beslutninger i andet sted.

Under arbejdet med undersøgelsen har det vist sig vanskeligt at finde klare oplysninger om, hvilket formelt grundlag ansættelsen af administrationschefer i Nanortalik hviler på. Denne uklarhed omkring de lokale lederes kompetence- og ansvarsområder er en del af en overordnet struktur, hvor decentralisering primært fungerer symbolsk frem for reelt. Jeg vil som forsker pege på, at den kommunale ledelse bør sikre gennemsigtighed og gensidig kommunikation. Med hensyn til den kommunikation, hvor ønsket om reel decentralisering klassificeres som *ineffektiv* eller *urealistisk*, fremhæver jeg nødvendigheden af, at alle beslutninger skal efterfølgende medføre formelle begrundelser. Der blev allerede erfaret i denne undersøgelse, at initiativgruppen skabte en alternativ fortælling eksempelvis om daginstitution. Manglende gennemsigtighed og uklarhed kan gøre borgere skabe deres egne fortællinger om bestemte emner.

8.8. Håndtering med forsinkelse: Den politiske reaktion på borgerkrav

Som initiativgruppen fremhævede, at gruppens øgede synlighed under den omtalte underskriftsindsamling motiverede borgmester Stine Egede til at besøge byen, og utilfredshed og skepticismen om den nuværende kommunale struktur blev også tydeligt, hvilket forstærkede debatten om Nanortaliks kommunale fremtid, var der en stor ulempe ved kommunens håndtering til borgerbevægelsen: kommunens reaktion kom for sent. Denne udvikling i februar 2024 førte til en konflikt mellem borgmesteren og borgerne. Timingen på kommunens reaktion var på det tidspunkt, hvor flere underskrifter, som inkluderede byens nærliggende bygder, allerede blev indsamlet. Det kan forstås som at konflikten udviklede sig til en situation, hvor utilfredsheden var allerede på et kritisk niveau og kommunens reaktion kom for sent til at genetablere en konstruktiv dialog.

Som initiativgruppen peger en række punkter som der motiverede borgere til at støtte gruppen og vise modstand til Kommune Kujalleq, som specialet opdagede under undersøgelsen, skaber jeg et overblik af borgernes ønsker og bekymringer som er:

- En opfattelse, at kommunen ikke investerer nok i større byggeprojekter til byen og en utilstrækkelig omfordeling af byggeri sammenlignet til Qaqortoq
- Vedligeholdelse af infrastruktur, såsom vejnettet
- Spørgsmålet om affolkning og udfordringen med at tiltrække tilflyttere
- Ønsket om drøftelsen af indtjeningsmuligheder fra mineprojekter for den eventuelle kommune i Nanortalik
- Den reelle decentralisering og øgede lokal indflydelse

Som jeg fremstiller min undren, at gruppen skabte en fortælling om at de havde en direkte dialog med borgmesteren under borgermødet, mens Stine Egede fortalte at arrangørerne bag underskriftsindsamlingen ikke deltog i borgermødet i d. 6. februar 2024, forklares det endelig, hvorfor denne situation opstod sidste år.

Nogle medlemmer af gruppen faktisk deltog i borgermødet d. 6. februar 2024 og dette kan forstås som at borgmesteren foretog en sproglig usynliggørelse og lader som om at modstanden ikke eksisterer i denne situation og det kan samtidig forstås som en strategisk udelukkelse af modstanden. Det var ikke kun den, borgmesteren gjorde under borgermødet.

Ifølge gruppen, når borgere og nogle medlemmer af initiativgruppen forsøgte at rejse kritiske spørgsmål, svarede borgmesteren meget kortfattet og skiftede hurtigt emne for at undgå kritik.

En deltager fra initiativgruppen fremhævede, at han under borgermødet forsøgte at stille en række konkrete spørgsmål vedrørende Nanortaliks nedgang, herunder manglen på personale i socialområdet, forskellen i byggeaktiviteter mellem Qaqortoq og Nanortalik, samt den generelle prioritering af byen. Ifølge deltageren blev disse spørgsmål ikke besvaret direkte. I stedet valgte borgmesteren at fremhæve, at Nanortalik ville få en ny daginstitution, og at der derfor ikke var grundlag for kritik af kommunens prioriteringer. Dette er relateret til temaet om diskursive kampe om daginstitution, hvor borgmesteren gentog denne fortælling om daginstitution som et politisk resultat, og samtidig fremhævede, at Nanortalik fik den “nødvendige” politiske opmærksomhed.

Initiativgruppen fremhævede, at de gentog deres ønske om decentralisering ved at henvise sammenlægningsaftalen, som blev underskrevet af de tidligere borgmestre i Nanortalik, Qaqortoq og Narsaq. Borgmester Stine Egede afviste imidlertid at forholde sig til denne aftale og understregede i stedet, at hun ikke havde nogen kommentar til beslutninger truffet af tidligere borgmestre, da hun selv var valgt som borgmester i denne periode.

Initiativgruppen påstod til sidst, at borgere begyndte at miste deres tålmodighed pga. den måde borgmesteren håndterede borgerbevægelsen og borgernes ønsker og bekymringer. Borgmesterens gentagne afvisninger og selektive kommunikation uden reelle imødekommer motiverede borgere og initiativgruppen til at indsamle de sidste nødvendige underskrifter for et krav for at gøre Nanortalik til en selvstændig kommune. Det bliver så tydeligt, at borgmesterens tilstedeværelse heller ikke synes at have dæmpet borgernes frustration under hendes besøg i byen. Dette bidrog snarere til at forstærke borgernes frustration end at dæmpe den, fordi borgernes konkrete ønsker og bekymringer blev ikke taget alvorligt.

Når man kigger tilbage til borgmesterens nytårstale, har borgmesteren ikke nævnt denne modstand eller denne omtalte situation, som jeg forstår det som, at hun ikke anerkender borgernes kritik og lader som om modstanden og kritik ikke eksisterer i offentligheden, selvom borgerbevægelsen skabte en massiv diskussion om kommunalreformen generelt, hvor

flere steder i kysten drøftede emnet på sociale medier. Det ville være interessant hvis borgmesteren kunne udtale sig om hvordan den kommunale fremtid af Kommune Kujalleq skulle drøftes og hvilke forbedringer i spørgsmålet om nærdemokrati og lokal indflydelse man skulle beskæftige sig med, men som undersøgelsen har afdækket, nævnte borgmesteren kun en fremtidshåb gennem mineprojekter, og positive narrativer om politiske resultater, mens andre emner blev usynliggjort (Kommune Kujalleq, 2025).

Denne situation under borgermødet, hvor borgmesteren undlod at besvare eller gå i dialog om borgernes konkrete spørgsmål om udviklingsforskelle mellem Nanortalik og Qaqortoq, personalemangel i socialområdet samt henvisningen til den sammenlægningsaftale, der har ellers et politisk løfte om den decentrale kommune, blev afgørende for mit valg af teoretisk tilgang. Det var netop i dette møde med en tydelig undvigelsesstrategi, at jeg begyndte at overveje Steven Lukes' anden magtdimension som udgangspunkt for analysen. Lukes' begreb om magtens evne til at kontrollere dagsordener og holde bestemte temaer uden for debat blev en teoretisk nøgle, der formede specialets grundlæggende retning.

Under interviewet med viceborgmesteren i Narsarsuaq, blev viceborgmester Pipaluk Jakobsen Larsen spurgt om der var en strategi til at imødekomme nogle borgernes ønske efter denne situation i februar 2024, satte hun et eksempel på, at når nogle borgere i Nanortalik efterlyste en etablering af krisecenter og viceborgmesteren satte dette forslag til et skema, der skaber overblik over hvilke initiativer er påbegyndt, under proces og gennemført. Dette står i tråd med Scotts (1998) begreb *techné*, hvor et skema er en del af systematiseret og formaliseret detaljestyring i den kommunale forvaltning.

Denne henvisning til et skema, som skaber overblik over initiativer i kommunen, viser samtidig en form for organisatorisk synliggørelse af handlekraft. At ønsket om etablering af et krisecenter blev synliggjort i skemaet og siden realiseret, fremstod som en positiv fortælling om samarbejde mellem borgere og kommunen. Men det kan samtidig kritiseres, at nogle initiativer, såsom udbedring af vejforhold (huller på vejene) ikke figurerer som tydeligt prioriterede områder, selvom borgerne kræver det på gentagne gange. Det rejser spørgsmålet om, hvilke initiativer og udfordringer der får kommunal *anerkendelse*, og hvilke der forbliver i skyggen. Dermed viser skemaet ikke kun planlægning, men også en form for selektiv synlighed, hvor nogle ønsker bliver institutionelt valideret, mens andre nedprioriteres. Som Scott (1998) argumenterer for, favoriserer centraliserede magtstrukturer og

bureaukratiske institutioner ofte det, der kan måles og kontrolleres (*techne*), mens de overser borgernes konkrete og oplevede behov. På den måde kan skemaet i sig selv forstås som et udtryk for denne tendens - et værktøj, der synliggør bestemte initiativer, men samtidig risikerer at usynliggøre de borgernære udfordringer, som ikke passer ind i det systematiske overblik. Dermed bliver nogle behov institutionaliseret og prioriteret, mens andre skubbes i baggrunden.

8.9. Kritik og forslag til den politiske håndtering af borgernes kritik

Borgernes deltagelse i det lokale demokrati er ikke kun et spørgsmål om at afgive stemmer ved valg, men også om at blive hørt og taget alvorligt i den løbende politiske proces. Når borgere og borgerinitiativer retter kritik mod den kommunale ledelse, bør det ses som et udtryk for demokratisk engagement - ikke som en forstyrrelse eller som noget, der skal afvises. Denne del af analysen samler en række refleksioner og forslag til, hvordan politiske ledere bedre kan forstå og håndtere kritik, ikke mindst i lyset af de magtstrukturer og diskursive mekanismer, der er blevet identificeret i denne undersøgelse

På baggrund af analysen vurderes borgmester Stine Egedes, hendes embedsmænds og partifællers håndtering af konflikten som kritisk og uholdbar. Frem for at indgå i en reel dialog om borgernes konkrete ønsker, herunder behovet for større byggeprojekter, den reelle decentralisering af administrative stillinger, vedligeholdelse af infrastruktur, ønsket om drøftelsen af indtjeningsmuligheder fra mineprojekter samt bekymringer omkring affolkning, blev borgernes krav afvist uden reel imødekommenhed. I stedet blev der fremhævet enkelte projekter, såsom daginstitutionen, som ikke nødvendigvis svarede til borgernes faktiske behov. Denne tilgang har snarere forstærket frustrationen i lokalbefolkningen end dæmpet den. Konflikten eskalerede til et punkt, hvor utilfredsheden allerede var på et kritisk niveau, og kommunens forsinkede og mangelfulde reaktion havde ikke potentiale til at genetablere en konstruktiv dialog. Dette illustrerer en politisk ledelse, der har fejlet i at håndtere lokal modstand gennem inkluderende og anerkendende beslutningsprocesser, og som dermed har bidraget til at forværre de eksisterende spændinger.

I et demokratisk samfund bør borgere have mulighed for at udtrykke deres holdninger og perspektiver – også når de adskiller sig fra det politiske flertals eller kommunens officielle linje. Undersøgelsen viser, at flere borgere ønskede at drøfte de økonomiske potentialer ved

mineprojekter i forbindelse med ønsket om øget lokal autonomi eller løsrivelse. Disse drøftelser blev imidlertid afvist eller nedtonet, hvilket synes at hænge sammen med Kommune Kujalleqs og bestemte politikeres egne økonomiske strategier og interesser. Sådanne hensyn bør dog ikke stå i vejen for borgernes ret til at deltage i offentlige debatter om kommunens fremtid. At lukke ned for alternative perspektiver risikerer at svække den demokratiske samtale og medvirker til en oplevelse af afmagt og eksklusion blandt borgerne.

Jeg understreger dermed, at fraværet af direkte kritik under officielle borgermøder ikke nødvendigvis betyder, at modstand eller utilfredshed ikke eksisterer i lokalsamfundet. Analysen viser tværtimod, at modstand manifesterer sig på forskellige niveauer og i forskellige rum - også uden for de formelle politiske arenaer. Kritiske perspektiver og skepsis over for kommunens beslutninger kommer til udtryk i hverdagslivet, i samtaler mellem borgere og i borgerinitiativer, der ofte ikke anerkendes som legitime af den politiske ledelse. Når borgmesteren eksempelvis bemærkede, at fremmødet til borgermødet var lavere end forventet, kunne dette i sig selv tolkes som et udtryk for modstand - nemlig i form af stiltiende protest. Det er derfor afgørende, at politiske ledere er opmærksomme på, at modstand ikke kun ytrer sig gennem åben konfrontation, men også i mere subtile former, og at disse former for modstand kræver lyttende og inkluderende politiske tilgange.

Politiske ledere bør afholde sig fra at anvende symbolske resultater, såsom fremhævelse af enkelte projekter som en ny daginstitution, som legitimering af deres magtpositioner eller som strategier til at dæmpe borgernes utilfredshed. Selvom sådanne tiltag kan have værdi i sig selv, må de ikke bruges som substitutter for reel dialog og imødekommelse af borgernes bredere og mere presserende behov. Når borgere ytrer kritik og bekymring, bør disse altid tages alvorligt og mødes med lydhørhed frem for overfladiske løsninger. Symbolske resultater kan hurtigt blive opfattet som tegn på, at problemerne er løst, selvom de underliggende udfordringer stadig består. I et demokratisk samfund må beslutningstagere kontinuerligt tilpasse sig borgernes faktiske og foranderlige behov - ikke blot kommunikere projekter, der passer ind i et allerede fastlagt narrativ.

Formålet med denne undersøgelse er at pege på behovet for en mere inddragende og dialogbaseret politisk ledelse, hvor borgernes stemmer ikke blot høres, men aktivt inddrages i kommunens beslutningsprocesser. Den udbredte oplevelse af tilsidesættelse blandt borgere i Nanortalik, hvor mange føler sig som *andenrangsborgere* i deres egen kommune, viser, at

begreber som *samhørighed* og en fælles kommunal identitet ikke længere er tilstrækkelige eller meningsfulde udgangspunkter for at diskutere kommunens fremtid. Når flere borgere oplever, at deres behov og bekymringer systematisk ignoreres, bør fokus ikke være på at skabe en fælles følelse af tilhørsforhold, men på at revurdere de magtstrukturer, der ekskluderer bestemte stemmer. Politisk ledelse må derfor anerkende, at demokratisk legitimitet og social stabilitet ikke skabes gennem ensidig styring og symbolske tiltag, men gennem reel forhandling, lyttende ledelse og inddragelse af borgernes reelle erfaringer og ønsker. At forsøge at ignorere borgernes kritiske spørgsmål og bekymringer forstærker deres frustration.

Et af de kritikpunkter, som analysen peger på, er den manglende gennemsigthed i kommunens beslutningsprocesser og initiativer. Når borgere ikke får tilstrækkelige forklaringer på politiske beslutninger - hverken gennem offentlige kanaler som kommunens hjemmeside eller ved borgermøder - skabes der et tomrum, hvor borgerne i stedet begynder at konstruere deres egne fortællinger og forklaringer. Dette kan føre til mistillid, misforståelser og forstærket afstand mellem beslutningstagere og borgere. Derfor er det nødvendigt med en gensidig og kontinuerlig kommunikation, hvor myndighederne ikke kun informerer, men også lytter. Politisk ledelse bør sikre, at der formidles fyldestgørende, lettilgængelige og korrekte oplysninger, så borgerne får reel mulighed for at forstå og engagere sig i de beslutninger, der påvirker deres hverdag.

9. Konklusion

Specialet tog sin begyndelse med en rejse til Nanortalik, hvor jeg igangsatte et feltarbejde for at undersøge den lokale kontekst omkring borgernes oplevelser og kampen for styrket nærdemokrati. De første teoretiske overvejelser, herunder Steven Lukes' teori om magt - særligt hans anden dimension, der handler om magtudøvelsen gennem kontrol af dagsordenen. Lukes' perspektiv blev anvendeligt i forhold til at undersøge, hvordan bestemte stemmer og emner udelades i kommunalpolitikken. Gennem kontakt til et medlem af initiativgruppen blev det muligt at gennemføre et fokusgruppeinterview, hvor nogle af gruppens medlemmer udtrykte ønske om at deltage sammen. Dette viste sig at være en metodisk styrke, da gruppedynamikken åbnede op for fælles refleksioner og nuancerede drøftelser, som ellers kunne være gået tabt ved individuelle interviews. Derudover blev der under hjemrejsen til Nuuk gennemført et semistruktureret interview med viceborgmesteren i

Narsarsuaq. Selvom dette interview var kort og hurtigt igangsat, bidrog det med nogle mønstre i viceborgmesterens udtalelser, som senere blev anvendt i analysen.

I de første empiriske fund blev det tydeligt, at magtudøvelse fandt sted på flere niveauer, og at modstand ikke udelukkende manifesterede sig i formelle fora som borgermøder. Der eksisterede også skjulte og hverdagslige former for kritik og modstand, som ofte forblev uofficielle, men alligevel betydningsfulde.

På baggrund af disse observationer blev problemformuleringen udarbejdet med fokus på:

- På hvilke måder kommer borgernes modstand til udtryk i Nanortalik, og hvordan udfordrer eller reproducerer denne modstand de eksisterende magtstrukturer i Kommune Kujalleq?

og dermed opsættes en række underspørgsmål:

- Hvordan oplever borgerne i Nanortalik den eksisterende kommunale struktur i deres hverdagsliv, og hvilke handlinger eller ytringer udtrykker deres modstand?
- Hvordan bliver kommunens initiativer og beslutninger italesat og forstået af borgerne i Nanortalik, og hvordan forhandler de deres position i forhold til disse beslutninger?
- Hvordan håndterer Kommune Kujalleq borgernes krav om styrket nærdemokrati, og hvordan legitimeres eller udfordres denne håndtering i de lokale diskurser?
- Hvilke former for magt kan identificeres i relationen mellem borgerne og de kommunale beslutningstagere, og hvordan kommer disse til udtryk i konkrete episoder eller udtalelser?

Jeg kan nu besvare problemformuleringen og de tilhørende underspørgsmål. Magtudøvelse i denne kontekst kom til udtryk sig gennem:

1. **Eksklusion og afvisning af borgernes ønsker**, herunder ønsket om at drøfte indtjeningsmuligheder fra mineprojekter som Nalunaq og Amitsoq i spørgsmålet om den. Kommunens forsøgte at bestemme, hvem der har ret til at udtale sig om mineprojekter.
2. **Fremhævelse af symbolske resultater**, såsom en ny daginstitution og ansættelsen af administrationschefer. Disse blev fremlagt som politiske resultater men ikke adresserer de faktiske strukturelle udfordringer.
3. **Usynliggørelse af modstand**, hvor borgmesterens udmelding på kommunens hjemmeside hævdede, at medlemmer af initiativgruppen ikke deltog i borgermødet – på trods af at de faktisk var til stede. Dertil blev borgerbevægelsen slet ikke nævnt i borgmesterens nytårstale, selvom den spillede en central rolle i den offentlige debat, også på sociale medier.

Modstanden mod den nuværende kommunale struktur kom til udtryk på flere forskellige måder:

1. **Etableringen af en parallel struktur**, hvor initiativgruppen opstod som en form for lokal organiseret modstand. Gruppen samarbejdede med borgere og repræsentanter fra det lokale erhvervsliv og stod blandt andet bag den omtalte underskriftsindsamling.
2. **Rygter, konspirationsteorier, humor og latter**, hvor der internt i gruppen blev delt forestillinger om borgmesterens “vilde planer” om at affolke Nanortalik. Samtidig blev den lokale kamp sat i humoristisk perspektiv, hvilket eksempelvis sammenlignes med en krig mellem USA og Iran. Disse er *hidden transcripts*, som Scott fremhæver.
3. **Modfortolkninger af de symbolske resultater**, hvor initiativgruppen og deres støtter skabte alternative narrativer og kritiserede nogle af kommunens initiativer såsom daginstitution og ansættelsen af administrationschefer.

Samlet set viser undersøgelsen, at situationen omkring underskriftindsamlingen ikke

udelukkende handler om ønsket om en selvstændig kommune. Den udgør samtidig en kamp om, hvordan virkeligheden forstås og italesættes.

Under feltarbejdet opdagede jeg at den økonomiske fejl i kommunens forvaltning, herunder mangel af betaling af A-skat har mærkbare negative konsekvenser for borgerne i Nanortalik, hvor der ellers var lovet fra kommunens side, at fejlen ikke ville have påvirket borgerne. De negative konsekvenser indebærer blandt andet, at kommunens ansatte ikke længere får lov til at købe kaffe på deres arbejdsplads og nedskæringer af borgernært velfærd som madordningen på folkeskolen.

Initiativgruppen, som blev etableret som et udtryk for lokal modstand mod Kommune Kujalleq, havde peget på en række punkter, der motiverede borgere til at støtte gruppen og vise modstand til kommunen, som indebærer:

- En opfattelse, at kommunen ikke investerer nok i større byggeprojekter til byen og en utilstrækkelig omfordeling af byggeri sammenlignet til Qaqortoq
- Vedligeholdelse af infrastruktur, såsom vejnettet
- Spørgsmålet om affolkning og udfordringen med at tiltrække tilflyttere
- Ønsket om drøftelsen af indtjeningsmuligheder fra mineprojekter for den eventuelle kommune i Nanortalik
- Den reelle decentralisering og øgede lokal indflydelse

Analysen viser, at borgere og initiativgruppen forsøgte at rejse disse punkter til borgmesteren og den kommunale ledelse under borgermødet d. 6.februar 2024 men blev afvist - uden reelle imødekommer. I stedet fremhævede borgmesteren enkelte projekter som daginstitutionen, men det var snarere et symbolsk tiltag og ikke nødvendigvis adresserede borgernes faktiske behov og ønsker. Jeg har dermed rejst en række kritikpunkter og forslag til den politiske håndtering af borgernes kritik. Man kan vurdere den måde borgmesteren og kommunen håndterede borgerbevægelsen som kritisk og uholdbar, hvor kommunens reaktion kom for sent til at genetablere en konstruktiv dialog. Når borgere ytrer kritik og bekymringer, bør de altid tages alvorligt af beslutningstagere. Der understreges, at politiske ledere bør gøre opmærksom på, at modstand og utilfredshed kan manifestere sig på forskellige niveauer og i forskellige rum - det sker ikke kun i officielle borgermøder.

Det er også vigtigt at pege på behovet for en mere inddragende og dialogbaseret politisk ledelse, hvor borgernes stemmer ikke blot høres, men aktivt inddrages i kommunens beslutningsprocesser. Analysen viser, at mange føler sig som *andenrangsborgere* i deres egen kommune, hvilket betyder, at begreber som *samhørighed* og en fælles kommunal identitet ikke længere er tilstrækkelige eller meningsfulde udgangspunkter for at diskutere kommunens fremtid. Når flere borgere oplever, at deres behov og bekymringer systematisk ignoreres, bør fokus ikke være på at skabe en fælles følelse af tilhørsforhold, men på at revurdere de magtstrukturer, der ekskluderer bestemte stemmer. Politisk ledelse må derfor anerkende, at demokratisk legitimitet og social stabilitet ikke skabes gennem ensidig styring og symbolske tiltag, men gennem reel forhandling, lyttende ledelse og inddragelse af borgernes reelle erfaringer og ønsker. Det er også vigtigt at understrege at forsøge at ignorere borgernes kritiske spørgsmål og bekymringer forstærker deres frustration. Undersøgelsen havde erfaret, at borgerne ønskede at drøfte indtjeningsmuligheder fra f.eks. Nalunaq og Amitsoq i spørgsmålet om den eventuelle løsrivelse, men blev afvist af borgmesteren, hvilket synes at hænge sammen med Kommune Kujalleqs økonomiske strategier og interesser. I et demokratisk bør borgere have mulighed for at udtrykke deres holdninger og perspektiver - også når de adskiller sig fra det politiske flertals eller kommunens officielle linje.

Politiske ledere bør afholde sig fra at anvende symbolske resultater, såsom fremhævelse af enkelte projekter som daginstitutionen, som legitimering af deres magtpositioner eller som strategier til at dæmpe borgernes utilfredshed. Denne vurdering er baseret på analysens fund, hvor det fremgår, at fremhævelse af enkelte projekter, såsom daginstitutionen, ofte bruges som modsvar til bredere borgerkrav, f.eks. forbedring af infrastruktur, øget indflydelse og lokal udvikling. Når symbolske resultater anvendes på denne måde, kan det virke dæmpende på kritik uden at adressere de strukturelle problemer, hvilket risikerer at svække tilliden til beslutningstagere. I et demokratisk samfund bør politiske ledere tilpasse sig til borgernes faktiske og foranderlige behov. Under turen i Nanortalik og fokusgruppeinterviewet, opdagede jeg, at daginstitutionen blev nævnt adskillige gange af initiativgruppen og fremhævet, at det ikke var et faktisk politisk resultat men blev besluttet inden kommunalreformen trådte i kraft, og analysen viser, at kommunens artikel om daginstitutionen var mangelfuld og kortfattet som hverken bekræfter eller afkræfter initiativgruppens udtalelser. Derfor er det vigtigt at understrege vigtigheden at sikre gennemsigtighed og gensidig kommunikation, og politiske ledere bør sikre, at der formidles fyldestgørende, lettilgængelige og korrekte oplysninger, så borgerne får reel mulighed for at

forstå og engagere sig i de beslutninger, der påvirker deres hverdag. På denne måde kan man undgå, at borgere skaber deres egne fortællinger om bestemte emner.

At forsøge at ignorere borgernes kritiske spørgsmål og bekymringer forstærker deres frustration frem for at dæmpe det. Som Foucaults berømte formulering lyder: Når der er magt, er der modstand.

Afslutningsvis vil jeg gerne udtrykke min egen optimisme. Jeg håber og tror på, at der en dag kan træffes en politisk beslutning om at gøre Nanortalik til en selvstændig kommune. Det lokale erhvervsliv har potentiale til at vokse, og det kan bidrage til byens udvikling og den eventuelle kommune i Nanortalik. Undervejs i mit feltarbejde har jeg mødt borgere, der med stor handlekraft og engagement kæmper for deres by, og det giver mig tro på, at forandring er mulig. Jeg understreger derfor, at der findes håb og styrke i det lokale fællesskab.

10. Perspektivering

Denne undersøgelse har givet mig anledning til at reflektere over, hvordan lokale kampe for nærdemokrati ikke kun handler om struktur, men også om relationer, ledelse og kommunikation. Derfor giver det mening at se på, hvordan lignende udfordringer og temaer udfolder sig i andre grønlandske sammenhænge.

I KNR's artikel d. 20. september 2024 reagerede Qeqqata Kommuniass borgmester Malik Berthelsen (S) på evalueringen af den kommunale struktur, hvor han ikke var overrasket over borgernes utilfredshed i byer, hvor der ikke er lokalborgmestre. Borgere i Maniitsoq ønskede også løsrivelsen fra Qeqqata Kommunia, som borgere i Nanortalik. Malik Berthelsen mente ikke, at utilfredsheden skyldtes kommunens konkrete service, men pegede i stedet på en oplevelse af, at beslutninger træffes langt væk, og at borgerne bliver styret på afstand. Han erkendte, at Qeqqata Kommunia ikke var egnet til at kommunikere sine beslutninger og initiativer klart til borgerne. Han understregede derfor, at kommunen skulle være bedre til at formidle, hvad de arbejder med, og hvilke beslutninger der bliver truffet (Hinrichsen & Nielsen, 2024).

Sammenlignet med Malik Berthelsens håndtering af borgernes kritik i Qeqqata Kommunia, hvor han satte ord på oplevelsen af afstand mellem borgere og beslutningstagere, viser det

sig, at der er en lignende oplevelse i Nanortalik om beslutninger der træffes langt fra borgerne. Den afgørende forskel ligger dermed i, hvordan politiske ledere vælger at forholde sig til kritik. Hvor Malik Berthelsen anerkendte udfordringen offentligt, havde Stine Egede valgt en mere tilbageholdende tilgang. Det er også forfriskende at se Malik Berthelsen anerkende aktuelle udfordringer i deres kommune og peger på et ansvar hos kommunen selv. Det kan tolkes som et forsøg på at mindske afstanden mellem borgere og beslutningstagere. Han erkendte, at Qeqqata Kommunian skulle være bedre til at formidle beslutninger, der bliver truffet. På denne måde kan man undgå, at borgerne skaber deres egne fortællinger. Det rejser samtidig et spørgsmål om, hvordan politikere forholder sig til borgernes kritik. Borgmester Stine Egede nævnte ikke borgerbevægelsen i Nanortalik, og i stedet fremhævede hun positive fremstillinger af deres arbejde i sin nytårstale, men hun valgte ikke at erkende de aktuelle nærdemokratiske udfordringer. Det kan forstås som, at det ikke var strukturelt tvang ved ikke at nævne borgernes kritik, men snarere et valg, da der findes forskellige måder at håndtere kritik i den grønlandske kontekst. Der er således mulighed for at undersøge andre relevante temaer i forlængelse af denne undersøgelse, herunder hvordan politisk ledelse praktiseres forskelligt i kommuner med lignende strukturelle udfordringer.

Litteraturliste

Hjemmesider:

- Berthelsen, Jensine. 2024a. "*Aqqalu C. Jerimiassen (A): Stiller beslutningsforslag om kommunestrukturen.*". Sermitsiaq.ag. 7. Februar, 2024.
<https://www.sermitsiaq.ag/samfund/aqqalu-c-jerimiassen-a-stiller-beslutningsforslag-om-kommunestrukturen/664661>.
- . 2024b. "*Borgmestre og Naalakkersuisut: Ny strukturkommission på vej*". Sermitsiaq.ag. 22. Februar 2024.
<https://www.sermitsiaq.ag/samfund/borgmestre-og-naalakkersuisut-ny-strukturkommission-pa-vej/271376>.
- . 2024c. "*Jess Svane (S): Strukturreformen har fejlet.*" Sermitsiaq.ag. 2. Februar, 2024.
<https://www.sermitsiaq.ag/samfund/jess-svane-s-strukturreformen-har-fejlet/355805>.
- . 2024d. "*Kommune Kujalleq: Borgere i Nanortalik og bygder kræver løsrivelse.*" Sermitsiaq.ag. 1. Februar, 2024.
<https://www.sermitsiaq.ag/samfund/kommune-kujalleq-borgere-i-nanortalik-og-bygder-kraver-losrivelse/400534>.
- . 2024e. "*Kommune Kujalleq: Folkeafstemning om deling af kommunen på vej.*" Sermitsiaq.ag. 16. Februar, 2024.
<https://www.sermitsiaq.ag/samfund/kommune-kujalleq-folkeafstemning-om-deling-af-kommunen-pa-vej/540340>.

- . 2024f. “- *Situationen under kontrol og ingen grund til bekymring.*” Sermitsiaq.ag. 23. Maj 2024.
<https://www.sermitsiaq.ag/samfund/situationen-under-kontrol-og-ingen-grund-til-bekymring/2092818>.
- . 2024g. “- *Undskyld for de manglende A-skattebetalinger.*” Sermitsiaq.ag. 29. Juni, 2024.
<https://www.sermitsiaq.ag/samfund/undskyld-for-de-manglende-a-skattebetalinger/2107478>.
- Brejnholt Hansen, Kim. 2007. “*Qaqortoq skal ikke udvikle Sydgrønland alene*”. KNR. 8. januar 2007.
<https://knr.gl/da/nyheder/qaqortoq-skal-ikke-udvikle-sydgr%C3%B8nland-alene>.
- Duus, Søren Duran. 2013. “*Chok – guldminen Nalunaq lukker.*” Sermitsiaq.ag. 28. August, 2013. <https://www.sermitsiaq.ag/erhverv/chok-guldminen-nalunaq-lukker/595698>.
- Fuglsang Holm, Mads Malik & Kleist, Bikki P. 2025. “*Skimmelangreb på skole: Usikker fremtid for elever og lærere*”. KNR. 21. marts 2025.
<https://knr.gl/da/nyheder/usikker-fremtid-elever-og-laerere>.
- Grønlands Statistik. 2023. “*Antal ledige og ledighedsprocent i gennemsnit pr. måned blandt fastboende fordelt på tid, distrikt, bosted, alder og køn 2018-2023*”. stat.gl
- Hendriksen, Kåre. 2025. “*Nanortalik*”. Lex på lex.dk. <https://lex.dk/Nanortalik>
- Hinrichsen, Kim & Nielsen Paarnannguaq. 2024. “*Malik Berthelsen er ikke overrasket over konklusionerne i evaluering*”. KNR. 20. september 2024.
<https://knr.gl/da/nyheder/malik-berthelsen-er-ikke-overrasket-over-konklusionerne-i-evaluering>
- Hyldal, Christine & Semionsen, Jørgen. 2024. “*Nanortalik vil have sin egen kommune*”. KNR. 2. februar 2024. <https://knr.gl/da/nyheder/nanortalik-vil-have-sin-egen-kommune>.
- Klausen, Søren Harnow. 2024. “*Michel Foucault*”. Lex på lex.dk. https://lex.dk/Michel_Foucault
- Kleemann, Louise M. 2008. “*Nyt kommunenavn: Kommune Kujalleq*”. KNR. 13. juni 2008.
<https://knr.gl/da/nyheder/nyt-kommunenavn-kommune-kujalleq>.
- Kommune Kujalleq. 2024a. “*Givtig uge i Nanortalik*”.
<https://www.kujalleq.gl/da/nyheder/2024/05/givtig-uge-i-nanortalik/>
- 2024b. “*Kommunalbestyrelsesmøde 25. september 2024*”.
<https://www.kujalleq.gl/media/4wjpg0so/20240925-nal1400ulloq25september2024kommunalbestyrelsimiataatsimiineqkommunalbestyrelsesmoede-12.pdf>

- 2025. “*Nytårstale 2025*”. <https://www.kujalleq.gl/da/nyheder/2025/01/nytaarstale/>
- Kristensen, Kassaaluk. 2024. “*Underskriftsindsamlere udeblev fra Nanortalik-borgermøde.*” Sermitsiaq.ag. 12. Februar, 2024.
<https://www.sermitsiaq.ag/samfund/underskriftsindsamlere-udeblev-fra-nanortalik-borgermode/425170>.
- Mølgaard, Noah. 2013. “*Guldmine-lukning bliver dyrt for Kommune Kujalleq.*” Sermitsiaq.ag. 28. August, 2013.
<https://www.sermitsiaq.ag/erhverv/guldmine-lukning-bliver-dyrt-for-kommune-kujalleq/209981>.
- Reimer-Johansen, Dorteia. 2024a. “*Et skridt mod Nanortaliks løsrivelse.*” Sermitsiaq.ag. 19. Marts, 2024.
<https://www.sermitsiaq.ag/samfund/et-skridt-mod-nanortaliks-losrivelse/2066675>.
- . 2024b. “*Hvad vil det koste at vende tilbage til den gamle kommunestruktur?*” Sermitsiaq.ag. 19. April, 2024.
<https://www.sermitsiaq.ag/samfund/hvad-vil-det-koste-at-vende-tilbage-til-den-gamle-kommunestruktur/2080447>.
- Schultz-Nielsen, Jørgen. 2020. “*Kiista varsler 10 årsplan for Sydgrønland.*” Sermitsiaq.ag. 30. December, 2020.
<https://www.sermitsiaq.ag/samfund/kiista-varsler-10-arsplan-for-sydgronland/298502>.
- . 2024. “*Guldmine-høring: Store indtægter på spil.*” Sermitsiaq.ag. 10. Januar, 2024.
<https://www.sermitsiaq.ag/erhverv/guldmine-horing-store-indtaegter-pa-spil/475008>.
- Schmidt, Christina Haandbæk. 2020. “*Diskursanalyse*”. Læremiddel.dk
www.laeremiddel.dk/viden-og-vaerktoejer/videnskabsteori/videnskabelige-metoder/diskursanalyse/
- Semionsen, Jørgen & Vestergaard Hviid, Hannah. 2024. “*Nanortalik vil skilles: Vi prioriteres altid til sidst*”. <https://knr.gl/da/nyheder/nanortalik-vil-skilles-vi-prioriteres-altid-til-sidst>. KNR. 6. februar 2024.
- Sommer, Karsten. 2006. “*Nanortalik siger ja til storkommune i syd!*”. KNR. 24. november 2006. <https://knr.gl/da/nyheder/nanortalik-siger-ja-til-storkommune-i-syd>.
- Stewart, Lauren. 2025. “*Abductive Reasoning in Research*”. ATLAS.ti.
<https://atlasti.com/research-hub/abductive-reasoning>
- Trosborg, Sebastian. 2024. “*Enig kommunalbestyrelse: Nanortalik får lov til en folkeafstemning*”. KNR. 15. februar 2025.
<https://knr.gl/da/nyheder/enig-kommunalbestyrelse-nanortalik-faar-lov-til-en-folkeafstemning>.
- Veirum, Thomas Munk. 2024a. “*Kommune indfører ansættelsesstop.*” Sermitsiaq.ag. 6. September, 2024.
<https://www.sermitsiaq.ag/samfund/kommune-indforer-ansaettelsesstop/2133221>.

———. 2024b. “Kommune står overfor massive besparelser.” Sermitsiaq.ag. 30. Oktober, 2024.
<https://www.sermitsiaq.ag/samfund/kommune-star-overfor-massive-besparelser/2153346>.

PDF-filer:

Bowen, Glenn A. 2009. “*Document analysis as a qualitative research method*”. Qualitative Research Journal.

<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.3316/qrj0902027/full/html>

Departementet for Sociale Anliggender, Familier, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender. 2024. “*Evaluering af den kommunale struktur*”.

https://naalakkersuisut.gl/-/media/nyheder/2024/09/1109_evaluering_af_den_kommunale_struktur/da---evaluering-af-den-kommunale-struktur.pdf

Leotti, Sandra; Sugrue, Erin & Winges-Yanez, Nick. 2021. “*Unpacking the Worlds in Our Words: Critical Discourse Analysis and Social Work Inquiry*”. Augsburg University.

https://idun.augsburg.edu/cgi/viewcontent.cgi?params=/context/faculty_scholarship/article/1054/&path_info=Unpacking_the_Worlds_in_Our_Words_11.18.20docx.pdf

Morgan, Hani. 2022. “*Conducting a Qualitative Document Analysis*”. PDF-fil. University of Southern Mississippi.

<https://typeset.io/papers/conducting-a-qualitative-document-analysis-3417vuhx>

Bøger:

Atkinson, Paul & Hammersley, Martyn. 2007. “*Ethnography: Principles in Practice*”. 3rd edition. London: Routledge.

Brinkmann, Svend; Tanggaard, Lene. 2020. “*Kvalitative metoder - En grundbog*”. 3.udgave. Hans Reitzels Forlag. ISBN: 978-87-412-7726-4

Bryman, Alan. 2012. “*Social Research methods*”. 4th edition. Oxford University Press

Creswell, John W. 2013. “*Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*”. 3rd edition. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Egholm, Liv. 2014. “*Videnskabsteori - Perspektiver på organisationer og samfund*”. 1.udgave. Hans Reitzels forlag. ISBN: 978-87-412-5656-6

Emerson, Robert M.; Fretz, Rachel I. & Shaw, Linda L. 2011. “*Writing Ethnographic Fieldnotes*”. 2nd edition. Chicago: University of Chicago Press.

- Fairclough, Norman. 1992. *"Discourse and Social Change"*. Polity Press. ISBN 13-9780745612188
- Fairclough, Norman. 2010. *"Critical discourse analysis: The critical study of language"*. 2nd edition. Routledge. ISBN13-9781405858229
- Foucault, Michel. 1975. *"Discipline and Punish: The Birth of the Prison"*. New York: Pantheon Books. ISBN: 978-0679752554.
- Foucault, Michel. 1980. *"Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings, 1972–1977"*. New York: Pantheon Books. ISBN: 978-0394739540.
- Foucault, Michel. 1994. *"Viljen til viden: seksualitetens historie"*. 1. udgave, Det lille Forlag.
- Geertz, Clifford. 1973. *"The Interpretation of Cultures: Selected Essays"*. New York: Basic Books.
- Goffman, Erving. 1989. *"On Fieldwork"*. Journal of Contemporary Ethnography.
- Halkier, Bente. 2020. *"Fokusgrupper"*. I Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (Red.), *"Kvalitative metoder - En grundbog"*. 3. udgave. S. 170-174. Hans Reitzels Forlag. ISBN: 978-87-412-7726-4
- Juul, Søren; Pedersen, Kirsten Bransholm. 2012. *"Samfundsvidenskabernes videnskabsteori - en indføring"*, 1. udgave, 2. oplag. Hans Reitzels Forlag. ISBN: 978-87-412-5682-5
- Jørgensen, Marianne Winther & Louise Phillips. 1999. *"Diskursanalyse som teori og metode"*, 1. udgave. Roskilde Universitetsforlag. ISBN 978-87-7867-075-5
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. 2009. *"Interview: Introduktion til et håndværk"* 2. udgave. Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. 2015. *"Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndværk"* 3. udgave. Hans Reitzels Forlag.
- Lukes, Steven. 1974. *"Power: A Radical View"*. Palgrave Macmillan. ISBN-9780333166727
- Lynggaard, Kennet. *"Dokumentanalyse"*. I Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (Red.), *"Kvalitative metoder - En grundbog"*. 3. udgave. S. 185-186 & s. 194-195. Hans Reitzels Forlag. ISBN: 978-87-412-7726-4
- Malinowski, Bronisław. 1922. *"Argonauts of the Western Pacific"*. London: Routledge &

Kegan Paul.

Morgan, David L. 1997. *“Focus Groups as Qualitative Research”*. 2nd Edition. Sage.

Nygaard, Lars. *“Fokusgruppeinterview”*. I Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (Red.), *“Kvalitative metoder - En grundbog”*. 1. udgave. 4. oplag. Hans Reitzels Forlag. ISBN: 978-87-412-5255-1

Scott, James C. 1985. *“Weapons of the Weak: Everyday Forms of Peasant Resistance”*. Yale University Press.

Scott, James C. 1990. *“Domination and the Arts of Resistance: Hidden Transcripts”*. Yale University Press.

Scott, James C. 1998. *“Seeing Like a State: How Certain Schemes to Improve the Human Condition Have Failed”*. Yale University Press.

Spradley, James P. 1980. *“Participant Observation”*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Van Dijk, Teun A. 2008. *“Discourse and Power”*. London: Palgrave Macmillan.

Wodak, Ruth. 2001. *“Methods of critical discourse analysis”*. SAGE Publications.

Graf:

Grønlands Statistik. 2024. *“Befolkningen i lokaliteterne 1.januar efter tid - Nanortalik 2008-2024”*. stat.gl

Borgmesteri Nanortalimmi naapiguk

Mød borgmester i Nanortalik

Borgmester Stine Egedep Nanortalimmiinnerani
qanimut naapillugu oqaloqatiginissaanut
periarfissaqarputit.

Der er mulighed for at mødes med borgmester
Stine Egede i Nanortalik.

Nanortalik

7. februar 2024

Ilaqutariit illuanni

/Familiehuset

Nal. / Kl. 10-12

aamma/og 19-21.

Nanortallip siunissaa pillugu isumasioqatiginneq

Kommune Kujallermi borgmesteri
Stine Egede Nanortallip siunissaa pillugu
innutaasunik isumasiuisitsissaaq.

Nanortallip siunissaa eqqarsaatigalugu suna
pingaaruteqarpa?

Apeqqut akissuteqarfigalugu eqimattani
eqqartueqataaffigisinnaavat.

Nanortalik
6. februar 2024
Qujanartip illua
Nal. 19:00-miit

Kaageqarlunilu kissartoqassaaq aggialluarisi.

Byggeriet af ny daginstitution starter i maj måned

Byggeriet af den nye daginstitution, som forventes at blive taget i brug i 2025, startes i maj måned.

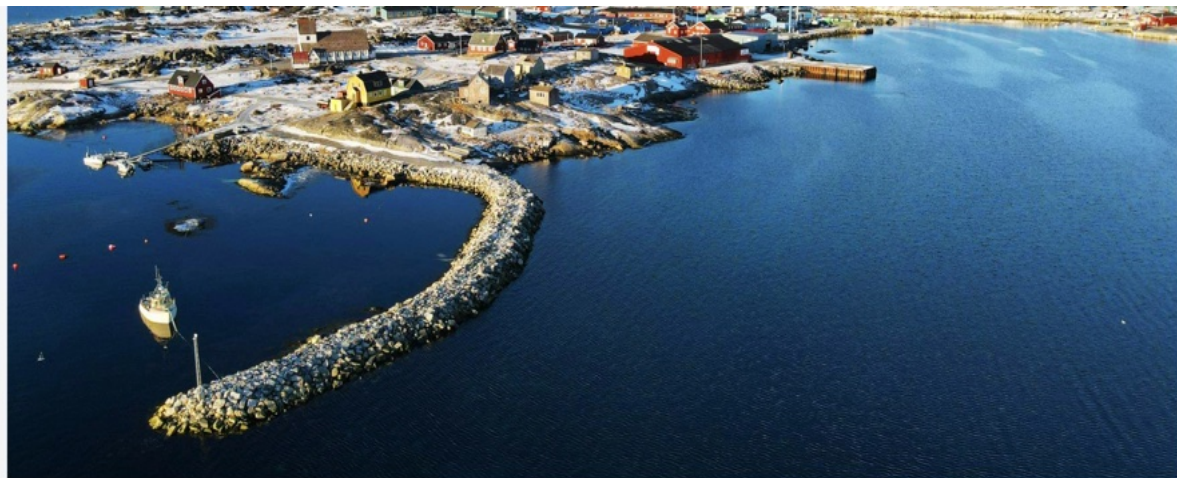
Der er disse dage udbud til bygningen af daginstitutionen i Nanortalik, som skal være en integreret daginstitution med plads til 64 børn.

- Når udbuddet er ovre forventer vi, at tale med udbydere og byggeriet af den kommende daginstitution i Nanortalik forventes at startes i maj måned, siger Teknisk Forvaltningschef, Sem Ottosen.

Udbuddets frist er 23. februar, og byggeriet forventes at være færdigt i 2025.

Udgivet d. 05. februar 2024

Bilag 4: Kommune Kujalleqs præsentation af Nanortaliks minedriftspotentiale (fra kommunens hjemmeside)

Handelsstationen ved Nanortalik blev anlagt i 1797 ved Sissarissø sydvest for den nuværende placering. Handelsanlægget blev dog i 1830 flyttet til den nuværende placering på grund af de bedre havneforhold. Denne placering udgøres i dag af "museumsbyen". Herfra er byen vokset mod nord over den forholdsvis flade del af øen. I Nanortalik er der skolehjem, kollegieværelser og plejeboliger.

Fiskeri og fangst har traditionelt været det væsentligste erhverv i Nanortalik og havnen det erhvervsmæssige tyngdepunkt. Men "nye" erhverv er blevet tydeligere i bybilledet. Her er det især servicevirksomheder, såvel den offentlige som den private, men også turisme og minedrift udgør i dag væsentlige erhverv. Turismen spænder fra traditionel besøgsturisme, over krydstogtturisme og til adventure turisme. I de senere år har udvindeingen af guld ved Nalunaq haft sit udgangspunkt fra Nanortalik og der er fortsat store potentialer i minedrift i området.

For Nanortalik by er bevaringsområdernes afgrænsning fastlagt i Hjemmestyrets rapport "Nanortalik, Bevaringsværdige bygninger og bydele" fra 1990.

Rapporten afgrænser den sydlige del af næsset med "kolonien", kirken og de åbne arealer, hvor de tidligere kirkegårde er beliggende, som særligt værdifulde bevaringsværdige områder. Der arbejdes på fredning af pakhusene på havnen.

Bilag 5: Minedrifter i kommunens planstrategi 2023-2027

Natur, Råstoffer & Mineraler

Sydgrønland har et stort minepotentiale og der er brug for investeringer i mineralefterforskning for at skabe nye mineprojekter.

-**Nalunaq** guldminen er under genåbning og forventes i produktion 2024. Der pågår etablering af produktionsanlæg.

-**Tanbreez** fik i efteråret 2020 udnyttelsestilladelse og der arbejdes på finansiering til etablering af en mineproduktion.

-**Amaroc Minerals**, som står bag genåbningen af Nalunaq guldminen, efterforsker samtidig mange andre licenser i Sydgrønland.

-Med Amitsoq Grafit forekomst har **GreenROC** de seneste år gennemført en del efterforskning. Forekomstens størrelse er blevet bekræftet og der forventes VSB- og VVM-redegørelser i 2024.

Kommunen vil gerne fastholde det gode momentum i råstofindustrien. Sydgrønland kan blive vært for flere miner med lang levetid i den aktuelle og kommende Planstrategiperiode. Derfor er det kommunens hensigt, at skabe så god en lokal forankring af projekterne, at lokal arbejdskraft og lokale virksomheder kan få mulighed for at vokse med opgaven og gøre minedriften til en levevej.

Bilag 6: Borgmesterens nytårstale part 1

Kære medborgere i Kommune Kujalleq

Godt nytår alle sammen.

I det forgange år og i denne valgperiode har kommunalbestyrelsen opnået resultater, som jeg kan se tilbage på med stolthed, i det nye år.

Jeg er stolt over, at vi har foretaget meget arbejde for at sikre og give mulighed for, at de fleste af vore børn skal have en god fremtid - også på grund af de væresteder vi har etableret, hvor børn kan overnatte.

Dette har resulteret i at børn og unge, som har behov for hjælp, har bedre mulighed for at få fortrolige samtaler; og der er opstartet hjælpeforanstaltninger som har givet børn et sundere liv. Vi mangler hænder på det sociale område, hvorfor vi har bedt om og fået hjælp hos Naalakkersuisut, hvilket jeg er taknemlig over. Det er nødvendigt at sikre hjælpen til børn og deres familier.

Jeg er tilfreds med, at vi med organisationsændringen nu kan yde en mere fleksibel service for vore borgere, og at vi har fået ansat administrationschefer i Narsaq og Nanortalik.

Af de arbejdstiltag vi har fuldført, har vi meget at være stolte over, heriblandt:

Vi har sikret asfalteringen på lufthavnsvejen.

Vi har sikret projekteringen af vejen til Nuupiluk.

Vi har sænket skatteprocenten med en procent.

I Nanortalik bygger vi ny daginstitution, vi har renoveret kommunekontoret, vi renoverer lejligheder, og skaffet et familiehus.

Alle byer har fået krisecenter, væresteder til børn og unge og ikke mindst varmestue til hjemløse i Qaqortoq.

Alle de ting vi har opnået, har kommunalbestyrelsen opnået via et godt samarbejde. Der er dog mange andre opgaver, der venter på os og jeg håber, at vi vil tage ansvaret sammen og samarbejde omkring dem.

Bilag 7: Borgmesterens nytårstale part 2

Erhvervets og mulighedernes kommune

I disse år er det passende, at skulle præsentere sydkommunen som mulighedernes kommune. For næste år bliver lufthavnen taget i brug i Qaqortoq.

Dette kommer til at påvirke erhvervslivet godt, det er ligeledes en god mulighed for stiftelse af nye erhverv.

Derudover er det fortrøstningsfuldt med de tre miner; Nalunaq, de sjældne jordarter i Kringlerne samt den kommende grafitmine i Amitsoq, som vil have mange arbejdspladser med sig.

Det er meget ønskeligt, at op mod 500 stillinger vil blive besat af arbejdskraft fra vores kommune. For at promovere det har vi givet borgerne og virksomhederne mulighed for, at forberede sig til samarbejde ved af afholde en minemesse.

Turisme og erhverv

Vi har stort brug for frivilligt arbejde og private initiativer i vores kommune.

Til trods for store forekomster af stors i det forgangne år har de private erhvervsdrivende haft travlt. Kommunen har endelig fået gebyrindtægter fra krydstogtturismen. Gebyrindtægterne i 2024 er 4,3 mio. kr. som skal bruges til bedre toiletforhold og landgangsforhold, så vores region bliver endnu mere attraktiv for turismen.

Kajanlægget i Narsarsuaq skal renoveres i det nye år, og det er en oplagt mulighed for at udvikle bygdens unikke turisme potentialer i forbindelse med omdannelse af lufthavnen til en helistop. Stedet giver nemlig mulighed for samarbejdsprojekter for flere turismeaktører grundet naturskønne omgivelser og turisme destinationer i området.

Vores kommune er mulighedernes kommune, og kunsten er at udvikle erhvervsområderne, så de kommer lokalsamfundet mest muligt til gavn.

Fra mine møder med virksomhederne i Nanortalik mærker jeg en optimisme, især inden for turisme og råstofaktiviteter. Der er en stærk vilje til lokal udvikling og vækst. Jeg er også glad for, at erhvervslivet i Sydgrønland har organiseret sig med en arbejdsgiverforening, der dækker Narsaq og Qaqortoq.

Vi har allerede haft produktive møder, og jeg ser frem til at arbejde videre med de gode forslag, der er kommet frem i dialogen med foreningen. Jeg vil opfordre til, at erhvervslivet fortsætter det gode samarbejde, og jeg ønsker alle virksomheder et frugtbart år.

Bilag 8: Borgmesterens nytårstale part 3

Økonomi

Jeg har gode forhåbninger om, at velfungerende miner og den kommende lufthavn vil have en positiv effekt på økonomien i vores kommune. Vi brug for erhvervsudvikling, som skaber omsætning i vores kommune.

Økonomistyringen i starten af valgperioden var ikke god, derfor satte vi os for, at foretage en stram økonomistyring lige så snart vi startede i år 2021.

Det nye økonomisystem har været medårsag til at både medarbejderne og kommunalbestyrelsen først i foråret 2024 opdagede, at økonomien igen var i vanskeligheder.

For kort tid siden blev kommunalbestyrelsen orienteret om, at Selvstyret i 2020 havde henvendt sig med bekymring om kommunens økonomiske status. Kommunalbestyrelsen udtrykte stor ærgrelse over at ingen på politisk niveau var blevet orienteret på daværende tidspunkt. Hvis dette var sket, ville den nuværende kommunalbestyrelse have haft bedre forudsætninger for at prioritere anderledes.

Udgifter på det sociale område, ældreområdet, handicapområdet og anbringelser af børn udenfor hjemmet samt køb af personaleboliger har presset vores økonomi og vi har søgt om at kunne øge kommunens kassekredit med 100 mio. kr.

For at kunne afbetale den gæld der er opbygget til skat og Selvstyret, har kommunalbestyrelsen vedtaget en spareplan der skal gælde for de kommende 6 år. Derfor skal kommunens driftsudgifter sænkes, vi er ligeledes nødsaget til, at stramme op alle steder vi kan.

Kommunalbestyrelsens godkendelse af budgettet for 2025 viser, at det er muligt at være sparsommelig.

Alt for mange i vort samfund, generelt set, er mandagssyge eller syge efter lønningsdag. Den kultur må stoppe, vi har ikke råd til det. Vi skal undersøge, hvordan vi kan minimere vores lønudgifter, og spare på tjenesterejser og indkøb.

Vi skal sikre at de lovmæssige opgaver bliver løst i plejehjemmene, i daginstitutioner, på skoler og i forhold til det sociale område, og vi skal blive bedre til at forebygge anbringelser.

AFTALE OM SAMMENLÆGNING AF NARSAQ, QAQORTOQ OG NANORTALIK KOMMUNER

Kommunalbestyrelserne fra Narsaq, Qaqortoq og Nanortalik kommuner har på møde den 24. – 25. november 2006 besluttet at sammenlægge de tre kommuner til en fælles kommune pr. 1. maj 2009. Såfremt Arsuk og Ivittuut måtte ønske at komme med i denne nye kommune fremfor at blive sammenlagt med Paamiut og Nuuk er de velkomne i den nye sydgrønlandske kommune.

Der ønskes indledt forhandlinger med Tassiilaq kommune og landsstyret med henblik på en ændret kommunegrænse i Østgrønland, således denne kommer til at gå ved Timmiarmiut.

Formålet hermed er at give borgerne den bedst mulige service. Indenfor hvert fagområde vil der blive arbejdet med en harmonisering af de forskellige serviceydelser, således at der kan ske en ensartet servicering af borgerne. Dette vil ske indenfor de eksisterende økonomiske rammer.

Der skal ske en harmonisering af skatteprocenterne i de tre kommuner i forhold til en kommende fælles kommune. Der skal samtidigt ske en økonomisk klarlægning af økonomiske forpligtigelser og økonomiske aktiver.

Den kommende fælles kommune vil blive decentral kommune med tre hovedbyer, der hver vil få en ligelig fordeling af fagforvaltningsledelser, idet der vil blive opretholdt fagforvaltningsafdelinger og serviceorganer i de enkelte byer. Ingen af kommunerne ønsker at anvende den kommende fælles kommunens midler til byggeri af nye kontorfaciliteter eller personalebyggerier til overført personale, men derimod til gavn for borgerne.

De tre kommuner har ud fra et ønske om en ensartet behandling af personalet, besluttet at give alle ansatte ansættelsesgaranti, således at der sker en overførsel af personalet til den kommende fælles kommune på uændrede ansættelsesvilkår. Det er vigtigt at personalet gives en trykthed samt at de inddrages i sammenlægningsprocessen.

Der er enighed om at opretholdelse af bygdebestyrelserne i en fremtidig fælles kommune, idet der dog åbnes for mulighed for frivillig sammenlægning af bygdebestyrelser med geografisk nærhed.

Der oprettes en projektorganisation med politisk projektgruppe bestående af borgmestrene samt en repræsentant fra hver kommunalbestyrelse med kommunaldirektørerne som tilfornordnede, og med kommuneforeningens sekretariatsleder som sekretær. I tilknytning hertil oprettes en politisk følgegruppe med en repræsentant fra hver af de politiske partier. Såfremt landsstyret vil finansiere udgifterne til ansættelse af en koordinator, ansættes en sådan. I forbindelse med fagområdedrøftelser kan udvalgsformænd, bygdebestyrelsesformænd m.v. tilfornordnes. Den administrative projektgruppe består af kommunaldirektørerne samt stedfortræderen for kommunaldirektøren eller en anden forvaltningschef udpeget af de enkelte ledergrupper. I forbindelse med fagområdedrøftelser kan forvaltningschefer eller andre tilfornordnes projektorganisation. Personalet inddrages i arbejdet.

De tre kommuner vil overfor Landsstyret kræve at der hurtigst muligt og i god tid inden 2009 sker en afklaring af hvilke opgaver der skal overføres fra centralt hold til de nye kommuner. Der er ligeledes enighed om at disse nye opgaver skal fordeles ligeligt på de tre byer.

Der er afslutningsvis enighed om at arbejde i henhold til den af KANUKOKA opstillede tids- og handlingsplan, dog således at der sker en aftale og klarlægning indenfor delområderne allerede inden de kommende sammenlægningsudvalg tiltræder.

Lad dette være en ny start for en udvikling af et stærkt Sydgrønland med menneskene i centrum.

Narsaq, den 25. november 2006.

Kiista P. Isaksen
Borgmester
Narsaq

Simon Simonsen
Borgmester
Qaqortoq

Kristine Raahauge
Borgmester
Nanortalik